

VICTORIA MELNIC

Metodologia cercetării în muzicologie

Eurostampa

VICTORIA MELNIC

Metodologia cercetării în muzicologie

Coordonator:

Veronica Laura DEMENESCU, prof. univ., dr. hab.

Redactor științific:

Veronica Laura DEMENESCU, prof. univ., dr. hab.

(Universitatea Aurel Vlaicu, Arad, România)

Recenzenți:

Svetlana BADRAJAN, prof. univ., dr.

(Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău, Republica Moldova)

Laura VASILIU, prof. univ., dr.

(Universitatea Națională de Arte George Enescu, Iași, România)

VICTORIA MELNIC

**Metodologia cercetării
în muzicologie**

Editura Eurostampa
Timișoara, 2024

Editură recunoscută C. N. C. S. pe domeniile:
FILOLOGIE, ISTORIE ȘI STUDII CULTURALE,
ARTE VIZUALE, MUZICĂ.

Lucrarea este recomandată spre publicare de Consiliul Științific al Academiei
de Muzică, Teatru și Arte Plastice (proces verbal nr. 8 din 30.04.2024)

© 2024, **Victoria MELNIC**

Coperta: Loredana DRINCEANU

ISBN E-book 978-606-32-1467-7

Editura Eurostampa

Timișoara, Bd. Revoluției din 1989 nr. 26

Tel.: 0256-204816

edituraeurostampa@gmail.com

www.eurostampa.ro

Tipărit la Eurostampa

CUPRINS

<i>Prefață</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
<i>Adnotare</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
<i>Preliminarii</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
1. Ce este metoda?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
2. Ce este metodologia?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
2.1. Metodologia filosofică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
2.1.1. Dialectica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
2.1.2. Metafizica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31
2.1.3. Metoda inductivă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32
2.1.4. Metoda deductivă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33
2.1.5. Metoda analitică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34
2.1.6. Metoda fenomenologică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36
2.1.7. Metoda hermeneutică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37
2.1.8. Metoda structural-funcțională	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38
2.1.9. Metoda comparativă	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40
2.1.10. Metoda critică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41
2.2. Metodologia general-științifică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42
2.2.1. Metoda și principiile logicii	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43
2.2.2. Metoda istorică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50
2.2.3. Metode general-științifice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55
3. Metodologia muzicologică	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	63
3.1. Metoda sistemică și aplicarea ei în cercetarea muzicii	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	66
3.2. Analiza holistică și analiza axiologică: asemănări și deosebiri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75
3.3. Alte metode de studiere a muzicii	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	80
4. Direcțiile generale de studiere a muzicii: în loc de încheiere	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85
<i>Bibliografie</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	91

PREFATĂ

Cursul de doctorat elaborat de prof. univ. dr. Victoria Melnic, distins muzicolog, conducător științific și manager la Academia de muzică, teatru și arte plastice din Chișinău, Republica Moldova, este original și de actualitate în aria academică pe care o vizează. Voi argumenta în cele ce urmează.

Odată cu accesul nelimitat la informație și cu producția uriașă de conținuturi științifice sau culturale, cercetarea ca proces individual sau de echipă urcă pe primul plan, detronând învățarea și acumularea de cunoștințe, altădată, obiective fundamentale ale educației de toate gradele. Pentru a cerceta în vederea descoperirii adevărului, ai nevoie de viziune și de un corpus de metode, altfel rătăcești mult timp în universul nemărginit al științei. În muzicologie, domeniu pluri- și interdisciplinar, sunt aplicate metode științifice generale și particulare dar este prea puțin dezvoltată metodologia cercetării ca disciplină de sine stătătoare. Astfel, cursul profesorului Victoriei Melnic este o premieră în scrierile românești, acoperind un gol și satisfăcând o necesitate academică resimțită acut în ultimii ani.

Volumul *Metodologia cercetării în muzicologie* nu este un ghid orientativ simplu ci propune un concept fundamental. La baza cercetării se află o viziune filosofică asupra lumii, culturii, artei, științei, reflectată de ideile generale ale ontologiei, gnoseologiei, axiologiei, dialecticii, metafizicii etc. Pornind de la acest nivel, autoarea identifică și explică o întreagă pleiadă de metode, provenind din surse filosofice, psihologice, științifice generale pe care le adaptează la muzică, cu exemple multiple și interpretări adecvate. Sunt prezentate metodele canonice (inducția, deducția, analiza, comparația, principiile clasice ale logicii etc.) dar și câteva dintre cele lansate de viziunile moderne - fenomenologia, hermeneutica – ce oferă cercetătorului o mai mare libertate în exprimarea gândului propriu. Pentru tinerii muzicologi, această deschidere către celelalte discipline umaniste este indispensabilă, suplinind unele carențe culturale (cauzate de importanța scăzută acordată științelor umaniste în învățământul liceal).

Înaintând pe calea firească de la general la particular, profesorul Victoria Melnic dedică un capitol distinct metodologiei muzicologice. Conținutul original și modern, axat pe concepții/filosofii integratoare ale științei muzicale, are la bază constatarea că analiza muzicală a evoluat în ultimul timp de la observarea tehnicilor de compoziție către analiza muzicologică generală. Astfel, în centrul dezbaterii stau două metode de reprezentare globală: „metoda sistemică” și „metoda holistică”. Conceperea compoziției ca sistem își are originile în structuralism, dar transferul ideii asupra fenomenului muzical în ansamblu (context, operă, interpretare, receptare, critică, influență culturală etc) a devenit o practică muzicologică de

actualitate. Despre abordarea holistică, ni se oferă informații puțin cunoscute, metoda fiind inițiată de muzicologi ruși în anii `30 ai secolului trecut, aplicată în învățământul de specialitate și muzicologia sovietică decenii la rând. „Această metodă analitică - precizează autoarea - include studiul formei și structurii, aspectele emoționale și expresive, interconexiunile cu textul sau contextul, precum și influența factorilor sociali, culturali și istorici asupra lucrării analizate” (p. 76). În perioada postmodernă, abordarea holistică a revenit în actualitate în muzicologia mondială. Adăugând metoda axiologică (ce presupune o abordare critică), profesorul Victoria Melnic edifică o concepție contemporană asupra cercetării muzicale, bazată pe metode variate ce trebuie alese și adaptate obiectivelor propuse.

Pentru a putea beneficia deplin și cititorii români de această lucrare (dat fiind faptul că se publică la o editură din România), recomand transliterarea și traducerea titlurilor din bibliografia rusă. Sunt cărți/studii importante pe care (poate) peste timp le vom găsi într-o limbă de circulație europeană!

Metodologia cercetării în muzicologie este o premieră în literatura de specialitate în limba română, autoarea volumului, prof. univ. dr. Victoria Melnic, oferă o tratare detaliată, explicită și cuprinzătoare a căilor de investigare a fenomenului muzical, într-un format academic elevat dar cu un limbaj accesibil și expresiv. Felicitând colegial autoarea, recomandăm publicarea volumului.

21.04. 2024

prof. univ. dr. Laura Vasiliu

ADNOTARE

Lucrarea *Metodologia cercetării muzicologice* reprezintă un ghid metodologic destinat studenților anului I din cadrul doctoratului științific și profesional în specialitatea 653.01 Arta muzicală, fiind concepută ca un suport esențial pentru cursul *Istoria și metodologia științei despre muzică*. Întrucât muzicologia contemporană este o disciplină științifică extrem de complexă, obiectul său – cunoașterea artei sonore în diferitele sale forme și ipostaze - necesită o abordare riguroasă și diversificată. În lucrare sunt detaliate și exemplificate diverse metode de cercetare utilizate pentru explorarea fenomenelor sonore din diverse spații culturale și perioade istorice, începând cu Antichitatea și până în zilele noastre. Aceste metode oferă studenților și cercetătorilor instrumentele necesare pentru a investiga și înțelege evoluția și diversitatea muzicii în diferite contexte culturale și istorice.

Cuvinte-cheie: *muzicologie, metodologie, metodă de cercetare, analiză, știință, filosofie, dialectică, metoda logică, metoda istorică*

ANNOTATION

The work *Methodology of Musicological Research* represents a methodological guide intended for first-year students of the scientific and professional doctoral program in the field of 653.01 Musical Art, designed as an essential support for the course *History and Methodology of the Musicology*. Since contemporary musicology is an extremely complex scientific discipline, its object – the knowledge of sound art in its various forms and manifestations – requires a rigorous and diversified approach. The work details and exemplifies various research methods used to explore sound phenomena from diverse cultural spaces and historical periods, from Antiquity to the present day. These methods provide students and researchers with the necessary tools to investigate and understand the evolution and diversity of music in different cultural and historical contexts.

Key words: *musicology, methodology, research method, analysis, science, philosophy, dialectics, logical method, historical method*

PRELIMINARII: APARATUL ANALITIC AL MUZICOLOGULUI

Cercetarea muzicii este un demers cognitiv complex care presupune o gamă largă de abilități, dar și un **aparat analitic** bine dezvoltat care contribuie la succesul cercetării și la obținerea unor concluzii valide. Acesta este format din mai multe componente importante, care contribuie la realizarea cercetării, fiecare având un rol specific în procesul de înțelegere și analiză a muzicii în context cultural, social, istoric și estetic.

➤ În primul rând, cercetarea muzicii presupune un anumit **volum de cunoștințe teoretice inițiale** despre diferite aspecte ale muzicii, în special în domeniul teoriei muzicale, terminologiei, armoniei, ritmului și facturii, formelor, genurilor și stilurilor muzicale ș.a., necesare pentru a putea percepe și analiza muzica. Aceste cunoștințe sunt esențiale pentru a înțelege compozițiile muzicale într-un mod mai profund și pentru a face conexiuni între numeroasele elemente din care este construită muzica. Cu cât cercetătorul are o cunoaștere mai amplă a acestor noțiuni teoretice și date istorice, cu atât poate fi mai precis în interpretarea documentelor și faptelor, cu atât mai pertinente și mai obiective vor fi concluziile formulate în rezultatul analizei diferitelor fenomene muzicale.

➤ O altă componentă importantă a aparatului analitic al muzicologului sunt așa-numitele **cvasi axiome**. Acestea sunt idei, definiții și adevăruri aparent evidente, acceptate de către majoritatea cercetătorilor din domeniul muzicii. Ele sunt adesea folosite ca referințe incontestabile în timpul cercetării, în realitate, însă, ele impun o atitudine critică și o verificare riguroasă. De exemplu, nimeni nu pune la îndoială afirmația că repriza este o repetare a expoziției. Totodată, această afirmație necesită o verificare și o precizare, deoarece nu este întotdeauna valabilă pentru toate compozițiile muzicale și pentru toate perioadele istorice. În anumite lucrări, repriza poate fi o variație sau o transformare a expoziției, iar în alte cazuri poate fi complet diferită. O altă „axiomă” aparent incontestabilă – ideea că muzica este compusă de compozitori, poate fi pusă sub semnul întrebării prin analiza unor compoziții aleatorice în care rolul interpretului este unul foarte important, uneori chiar decisiv, sau prin comparația unor versiuni interpretative ale aceleiași piese muzicale în care contribuțiile interpreților aduc la diferențe destul de substanțiale, nemaivorbind de piesele de jazz cu incursiunile improvizatorice ale celor care

le cântă. La fel, presupunerea că timpul muzical curge uniform și este omogen poate fi testată prin analizarea diversității de ritmuri și modele de timp în muzica din diferite perioade și culturi. Deși par a fi adevăruri de netăgăduit, este important să fim conștienți de faptul că aceste axiome pot fi depășite de timp și mereu necesită o verificare și o atitudine critică pentru a fi validate.

➤ În procesul investigațiilor muzicologul se bazează și pe propria sa **capacitate auditivă**, muzica fiind o artă a sonorităților și, prin urmare, pentru a fi înțeleasă adecvat este necesar să fie ascultată și auzită. Conținutul muzical poate fi redat corespunzător doar prin intermediul limbajului muzical, iar acesta poate fi perceput doar în procesul desfășurării sonore a imaginilor muzicale. Deși muzica poate fi reprezentată grafic prin notație muzicală, aceasta oferă doar o imagine aproximativă a sunetelor și nu poate înlocui experiența directă a ascultării. Ascultarea muzicii implică nu numai auzirea sunetelor și analiza modului în care acestea sunt combinate, ci și receptarea emoțiilor, ideilor și mesajelor transmise prin intermediul acestora. Prin intermediul capacității sale auditive, muzicologul poate identifica elementele muzicale precum timbrul, armonia, ritmul, melodia, forma și alte aspecte ale compoziției muzicale. Acest lucru îi permite să realizeze analize mai precise și mai detaliate ale muzicii, să identifice influențele și stilurile artistice, să determine caracteristicile culturale și istorice ale muzicii și să înțeleagă mesajul și intențiile artistului. În plus, capacitatea auditivă poate ajuta la detectarea și identificarea aspectelor muzicii care nu pot fi reprezentate grafic sau prin alte metode analitice.

➤ De asemenea, cercetătorul poate utiliza și anumite **instrumente muzicale** sau **echipamente de înregistrare** pentru a obține o mai bună înțelegere a elementelor muzicale și a tehnicilor de interpretare. Aceste instrumente pot fi folosite pentru a examina mai atent anumite aspecte ale compoziției muzicale, cum ar fi armonia sau timbrul.

➤ Pe lângă acestea, cercetarea muzicii implică și **intuiție**. Muzicologul trebuie să fie capabil să simtă și să înțeleagă emoțiile și sentimentele pe care compoziția muzicală le transmite ascultătorului. Abilitatea de a simți și de a interpreta muzica într-un mod subiectiv poate adăuga o viziune originală asupra cercetării și poate contribui la o înțelegere mai profundă a compoziției. Intuiția se referă la abilitatea de a simți și a percepe lucruri fără a avea o explicație clară sau logică pentru acestea. În contextul cercetării muzicii, intuiția poate ajuta la identificarea unor elemente subtile care pot fi greu de exprimat în cuvinte sau care nu stau la suprafață. Intuiția poate fi folosită de muzicolog pentru a identifica trăsături emoționale sau spirituale ale unei compoziții, precum și pentru a descoperi semnificații mai profunde ale mesajului transmis de muzică. De exemplu, intuiția poate ajuta un cercetător să identifice elemente ale muzicii care transmit o anumită stare de spirit sau care evocă amintiri și emoții specifice. Capacitatea de a percepe și de a interpreta

elementele muzicale poate fi dezvoltată prin practică și experiență, dar și prin talent natural și sensibilitate muzicală. Implicarea intuiției în cercetarea muzicii este importantă deoarece poate oferi o perspectivă valoroasă și unică asupra muzicii și poate ajuta cercetătorii la identificarea și interpretarea unor elemente mai subtile ale muzicii care nu pot fi verbalizate precum și a unor aspecte ale compozițiilor care nu sunt evidente în mod obișnuit.

➤ Un alt element important al aparatului analitic al cercetătorului în muzică este **limbajul** care permite muzicologilor să comunice între ei și cu publicul într-un mod clar și precis. Acest limbaj include termeni și concepte muzicale, precum și standarde de notare și analiză. Cercetătorul trebuie să aibă capacitatea de a-și expune ideile sale într-un mod coerent și logic, astfel încât să poată fi înțeles de ceilalți cercetători și de publicul larg.

➤ În cele din urmă, cercetarea muzicii implică utilizarea unui **set de metode** de cercetare ce pot varia în funcție de obiectivele specifice ale fiecărui studiu și care ajută la obținerea unor concluzii valide și bine argumentate. Aceste metode sunt esențiale pentru a obține o înțelegere profundă a compozițiilor analizate. Utilizarea diferitor metode permite muzicologului să înțeleagă mai bine contextul și semnificația muzicii și să ajungă la concluzii mai exacte și mai complete în ceea ce privește structura și semnificația acesteia.

În procesul de investigație a universului sonor muzicologii utilizează o varietate de unelte de cercetare care le permit să exploreze și să înțeleagă muzica dintr-o varietate de perspective și să dezvolte noi interpretări și înțelegeri ale acestui domeniu de studiu. În general, aparatul analitic al muzicologiei este un instrument esențial pentru a înțelege și a interpreta muzica într-un mod mai profund și mai informat. Fiecare dintre componentele acestuia își are rolul său în procesul de cercetare, fiecare trebuie să fie dezvoltată și utilizată eficient pentru a obține rezultate precise și înțelegerea profundă a muzicii. În prezentul suport de curs ne vom axa atenția asupra metodelor de investigație și problemelor de metodologie.

1. CE ESTE METODA?

Scopul fundamental al științei este căutarea adevărului. Aceasta presupune găsirea unor explicații pentru o înțelegere mai profundă și mai precisă a lumii din jurul nostru, explicații care ne-ar ajuta să obținem o imagine cât mai exactă a realității, bazată pe dovezi solide și verificabile. Este important să subliniem că știința nu își propune să ofere răspunsuri definitive la toate întrebările, ci să ofere o perspectivă mai clară și mai bine fundamentată a lumii și a fenomenelor sale.

În acest context, scopul muzicologiei, care după cum se știe este știința despre muzică, este de a înțelege arta sonoră, în toată diversitatea ei, atât dintr-o perspectivă istorică, cât și dintr-o perspectivă culturală, socială și estetică. Prin studiul științific al muzicii se încearcă să se ofere o perspectivă mai profundă și mai cuprinzătoare asupra lumii sonore, prin intermediul cercetării și analizei detaliate a tuturor aspectelor sale. Muzicologia își propune o viziune holistică asupra muzicii și explorarea modului în care aceasta influențează și este influențată de contextul cultural și social în care este creată și interpretată.

Căutarea adevărului presupune o abordare critică și deschisă, care permite examinarea atât a aspectelor pozitive, cât și a celor negative, a limitărilor și a neclarităților. În acest sens, este important ca cercetarea să fie efectuată corect, fiind aleasă o cale care va asigura atingerea obiectivelor propuse. Un drum greșit poate duce la concluzii eronate și la soluții incorecte. Prin urmare, este important să se acorde atenție atât rezultatelor, cât și procesului de cercetare sau cu alte cuvinte căii alese pentru a se ajunge la rezultate și să se încerce să se minimizeze orice posibile erori fiind aleasă calea optimă care ar asigura atingerea obiectivelor propuse și corectitudinea cunoștințelor obținute. Această cale și este metoda.

Cuvântul **metodă** provine de la grecescul μέτος și se traduce ca drum, cale, mod de expunere. Savantul ucrainean S. Ship menționează că o proprietate intrinsecă a oricărei metode, precum și a oricărui drum parcurs, este o anumită extindere în spațiu și în timp. În opinia lui punctul și momentul sau clipa nu pot fi analogii ale unei metode, analogul său imaginar fiind linia care indică traiectoria mișcării, linia ce poate fi asociată cu o cale. Fiind perceput ca o „imagine a căii”, cuvântul-concept metodă deja în viziunea grecilor antici

capătă un sens metaforic fiind înțeles ca: 1) o cale de cercetare sau cunoaștere; 2) teorie, doctrină; 3) cercetare, tratat; 4) mod (modalitate), tehnică [42, p. 12].

Metoda reprezintă un ansamblu de pași logici, structurați și sistematici pe care cercetătorii îi urmează pentru a ajunge la anumite rezultate. Metoda este un instrument esențial în activitatea umană, folosit pentru a atinge un anumit scop prin utilizarea unui set de proceduri bine definite și organizate. În acest sens, ea îmbină cunoștințele teoretice și experiența practică a cercetătorului pentru a asigura eficacitatea și raționalitatea activității. Metodele pot fi utilizate într-o varietate de domenii, cum ar fi știința, tehnologia, medicina, afacerile și multe altele. Ele reprezintă un set de norme și principii care asigură că activitatea desfășurată este eficientă, precisă și corectă. Metodele sunt bazate pe experiența acumulată și pe bunele practici din trecut, de aceea ele au un rol important în conservarea și transmiterea memoriei culturii. Astfel, ele reprezintă un instrument deosebit de util în dezvoltarea și aplicarea cunoștințelor, în îmbunătățirea proceselor de producție și în atingerea obiectivelor specifice.

O metodă poate apărea prin mai multe modalități, în funcție de contextul în care este utilizată:

1. Din experiența practică: Unele metode pot fi dezvoltate prin încercări și erori, și din experiența practică a cercetătorului. În acest caz, cercetătorul poate descoperi o metodă eficientă prin încercări repetate și ajustări.

2. Prin studiu teoretic: Unele metode pot fi dezvoltate pe baza studiilor teoretice și a cercetărilor existente. Acest lucru poate fi realizat prin analiza metodelor existente și prin dezvoltarea de noi abordări.

3. Prin adaptarea metodelor existente: Uneori, metodele existente pot fi adaptate pentru a fi utilizate în contexte diferite. Acest lucru poate fi realizat prin ajustarea parametrilor metodei sau prin combinarea a mai multor metode.

4. Din nevoile cercetării: Cercetarea poate aduce la lumină noi probleme și întrebări, ceea ce poate conduce la dezvoltarea de noi metode pentru a le aborda.

Metodele apar ca un rezultat al cunoașterii fiind dezvoltate și îmbunătățite pe baza descoperirilor și a progresului realizat într-un domeniu de cercetare. Prin aplicarea metodei, cercetătorii încearcă să minimizeze subiectivitatea și să obțină rezultate obiective și valide. Alegerea unei metode corespunzătoare este esențială pentru obținerea unor rezultate precise și relevante în cercetare. Indiferent de metoda folosită, este important ca aceasta să fie aplicată în mod riguros și sistematic.

Așadar, metoda este calea sau modul de a ajunge la un rezultat veridic al cercetărilor în urma aplicării unui set de proceduri, strategii și tehnici utilizate pentru a investiga și analiza un subiect sau un fenomen de interes dintr-un anumit domeniu. Aceasta implică un proces riguros de colectare, analiză și interpretare a datelor, cu scopul de a ajunge la concluzii sau ipoteze relevante și verificabile sau pentru a atinge un obiectiv de investigație

specific. Procesul include stabilirea unor reguli și proceduri mai mult sau mai puțin standardizate pentru a asigura obiectivitatea și validitatea cercetării, precum și pentru a permite compararea și evaluarea rezultatelor obținute.

S. Ship evidențiază câteva proprietăți ale metodei, și anume:

1. Funcționalitatea. Aceasta se referă la capacitatea metodei de a atinge obiectivele pentru care a fost proiectată și de a rezolva problemele pentru care a fost creată, astfel evaluarea relevanței metodei pentru sarcina propusă fiind decisivă;

2. Sistematicitatea. Ea reflectă gradul de structurare și organizare a metodei. Dacă aceasta este organizată și structurată într-un mod coerent și bine definit ea poate fi înțeleasă ca un sistem, adică ca un întreg structurat. În acest caz elementele structurii succesive a metodei pot fi caracterizate ca faze (sau etape), iar elementele structurii ei simultane pot fi numite operații (sau acțiuni). O metodă sistematică este una care are o serie de pași bine definiți și o logică internă coerentă, astfel încât utilizatorii să poată înțelege și aplica cu ușurință procesul;

3. Claritatea sau comprehensibilitatea, adică gradul în care aceasta este ușor de înțeles și de aplicat. Pentru a fi clară și comprehensibilă, o metodă trebuie să fie bine structurată și organizată într-un mod logic și coerent, utilizând un limbaj simplu și accesibil;

4. Determinismul sau consecvența se referă la capacitatea metodei de a fi aplicată într-un mod constant și coerent, respectând principiile și reglementările relevante în diferite situații și în diferite contexte. Acest lucru asigură că utilizatorii pot avea încredere că metoda va produce aceleași rezultate în orice moment și că nu există ambiguitate sau incertitudine în aplicarea acesteia;

5. Subordonarea unei anumite sarcini;

6. Rodnicia sau capacitatea de a obține, pe lângă rezultatele scontate, și unele rezultate secundare, care pot fi uneori nu mai puțin importante;

7. Fiabilitatea sau capacitatea de a atinge rezultatul dorit cu o probabilitate maximă (ideal, întotdeauna) cu cheltuieli minime de timp și efort [42, p. 13, 14].

Metoda de cercetare poate varia în funcție de domeniu, de subiectul studiat, de obiectivul de cercetare și de tehnologiile disponibile. Existența metodelor este fundamentală pentru dezvoltarea cunoștințelor într-un domeniu, oferind cercetătorilor o cale de a obține date precise, fiabile și valide. Utilizarea metodelor adecvate poate contribui la creșterea preciziei și validității rezultatelor cercetării și poate ajuta la dezvoltarea unor teorii și modele explicative care să ajute la înțelegerea mai profundă a fenomenelor și obiectelor studiate. Este important ca metoda de cercetare să fie adaptată la specificul subiectului studiat și să asigure obiectivitatea și validitatea datelor obținute. De asemenea, este esențial ca cercetătorii să aibă o perspectivă largă și deschisă, care să le permită să examineze problemele din mai multe unghiuri și să ia în considerare diferite perspective și opinii.

Deși sunt o consecință a cunoașterii, metodele totodată devin și o premisă a cercetărilor ulterioare, oferind un cadru structurat și eficient pentru a obține noi informații și a dezvolta noi teorii. Astfel metodele constituie o condiție necesară pentru obținerea de informații precise și relevante în cadrul oricărei investigații științifice. Fără metode adecvate cercetarea poate fi ineficientă sau chiar inutilă, producând rezultate neclare și neconcludente. Însă metoda nu este doar un simplu set de instrucțiuni sau tehnici, ci presupune și abilitatea cercetătorului de a utiliza aceste tehnici în mod eficient, de a interpreta și a analiza datele obținute și de a formula concluzii relevante pentru domeniul studiat. Totodată ea presupune utilizarea unor principii teoretice și a cunoștințelor acumulate în domeniul respectiv, dar și a experienței și abilităților practice ale cercetătorului. Altfel vorbind, metoda îmbină teoria și practica ceea ce face ca procesul de cercetare să fie mai riguros și mai precis.

Așadar, metodele reprezintă un set de instrumente, proceduri și tehnici care sunt folosite pentru a obține cunoștințe noi și pentru a înțelege mai bine fenomenele și obiectele studiate într-un domeniu de cercetare. Ele sunt esențiale în cadrul oricărei științe, deoarece permit investigarea obiectelor de studiu într-un mod sistematic și riguros. Metodele posedă capacitatea de a reproduce un anumit tip de știință întrucât noi putem căpăta doar acele cunoștințe care se pot obține cu ajutorul metodelor de care dispunem. Formarea unui specialist într-un anumit domeniu presupune înzestrarea lui cu un set de metode corespunzător acestui domeniu, însă acest set de metode trebuie să fie unul mobil și deschis, ușor adaptabil schimbărilor permanente ce se produc în viață și în știință deoarece pentru a obține cunoștințe noi, trebuie să avem la dispoziție anumite metode specifice care pot să reflecte această noutate.

În cercetarea muzicală, metoda reprezintă un ansamblu de tehnici și strategii utilizate pentru a examina și a analiza diferite aspecte ale muzicii, cum ar fi structura, istoria, cultura sau semnificația acesteia și se referă la modul în care muzicologii abordează investigarea fenomenelor sonore. Metoda este esențială în cercetarea muzicii, deoarece ajută la dezvoltarea unor strategii clare și sistematice pentru a aborda subiecte complexe și variate. În procesul de investigație a artei sonore se pot aplica diferite metode în funcție de obiectivele cercetării și de tipul de muzică analizată însă ele trebuie să corespundă scopului propus, să reflecte specificul obiectelor studiate și legitățile obiective ale acestora. Prin urmare, metoda trebuie să fie adaptată la fiecare domeniu de cercetare și să fie concepută în așa fel încât să asigure obiectivitatea, precizia și relevanța informațiilor obținute.

Pentru ca o metodă să fie considerată științifică și eficientă, ea trebuie să aibă o bază teoretică solidă, să fie testată și validată prin experimente și observații, să producă rezultate precise și repetabile și să ofere explicații clare și concise pentru fenomenele observate. Eficiența unei metode depinde de mai mulți factori, inclusiv de scopul pentru care este utilizată, de natura problemei sau situației pentru care se aplică, de calitatea

resurselor disponibile pentru a o pune în aplicare și de modul în care aceasta este aplicată și adaptată la circumstanțele specifice. O metodă științifică bine concepută și aplicată în mod corespunzător poate oferi rezultate mai precise și mai fiabile decât abordările bazate exclusiv pe intuiție sau experiență. Caracterul științific al unei metode se referă la abilitatea acesteia de a reflecta cu acuratețe fenomenele și obiectele studiate, precum și de a descoperi și explica regulile și legile obiective care guvernează aceste fenomene. Eficiența unei metode depinde de această reflectare veridică, de capacitatea sa de a descoperi noi informații și de a genera concluzii relevante și precise. De asemenea, eficiența unei metode științifice depinde de interpretarea și comunicarea clară și precisă a concluziilor obținute. Aceasta permite altor cercetători să verifice și să valideze rezultatele, precum și să utilizeze informațiile pentru dezvoltarea de noi tehnologii și soluționarea problemelor practice din diferite domenii.

În domeniul muzicologiei, metoda științifică poate fi aplicată într-o varietate de moduri, inclusiv în studiul istoriei muzicii, a teoriei muzicale sau a interpretării muzicale. În studiul istoriei muzicii, de exemplu, cercetătorii pot utiliza metoda științifică pentru a investiga și a valida ipoteze privind originea și evoluția diferitelor genuri și stiluri muzicale. În acest caz, este important să se aibă cunoștințe solide despre istoria muzicii și să se utilizeze surse de documentare și resurse credibile pentru a investiga aceste ipoteze.

În teoria muzicală, cercetătorii pot utiliza metoda științifică pentru a testa ipoteze cu privire la structura și funcționarea muzicii, precum și pentru a evalua diferite teorii muzicale și modele de analiză. În acest caz, cercetătorii ar trebui să utilizeze instrumente și tehnici specializate, cum ar fi analiza formei și a limbajului muzical.

În interpretarea muzicală, metoda științifică poate fi utilizată pentru a evalua și a îmbunătăți tehnica și calitatea sunetului în timpul interpretării. Cercetătorii ar putea utiliza tehnici de analiză audio și de feedback în timp real pentru a evalua și a îmbunătăți interpretarea, precum și pentru a testa ipotezele cu privire la modul în care diferite tehnici de interpretare influențează sunetul și performanța muzicală.

După cum afirmă muzicologul moscovit V. Medușevski metoda concentrează memoria culturii despre cele mai raționale, cele mai eficiente și mai corecte mijloace de activitate folosite în diverse domenii. Ea are rolul de normă, de regulă dar totodată și de principiu de bază asigurând eficacitatea oricărui tip de activitate [36, p. 213].

Orice activitate poate fi definită prin câțiva parametri esențiali pentru a o descrie și a o înțelege, și anume:

1. Subiectul reprezintă persoana sau grupul de persoane care realizează activitatea, cu alte cuvinte „CINE” o face.
2. Obiectul indică ceea „CE” este realizat sau produs în urma activității. Obiectul poate fi fizic, cum ar fi un produs sau o lucrare, sau poate fi abstract, cum ar fi o idee sau un concept.

3. Obiectivele definesc ce se dorește a fi realizat prin acea activitate. Acestea se înscriu în cadrul „PENTRU CE” al activității și reprezintă direcția spre care se îndreaptă acțiunile desfășurate în cadrul acesteia. Obiectivele sunt de obicei stabilite înainte de începerea activității și pot fi folosite ca ghid în deciziile și acțiunile ulterioare. Ele pot varia în funcție de domeniul activității și pot fi specifice, măsurabile, realizabile, relevante și limitate în timp pentru a asigura eficiența și succesul activității.

4. Metodele arată modul în care se desfășoară activitatea și sunt utilizate pentru a atinge obiectivele acesteia, adică reflectă „CUM” se realizează activitatea. Metodele pot fi diverse, de la metode teoretice și analitice până la metode experimentale și practice [36, p. 207].

Să comparăm două situații în care avem același obiect: o piesă muzicală pentru pian. În prima situație în calitate de subiect apare un pianist care desfășoară activitatea de interpretare practică a piesei respective:

1. Cine o face (subiectul): Pianistul profesionist
2. Ce face (obiectul): Interpretează o piesă muzicală la pian
3. Pentru ce o face (obiectivele): Pentru a exprima emoții și sentimente prin intermediul muzicii, pentru a-și demonstra abilitățile și talentul în fața unui public, pentru a obține satisfacție personală și profesională.
4. Cum o face (metodele aplicate): Pianistul folosește abilitățile sale tehnice și interpretative pentru a transpune partitura muzicală în sunete. Acest proces implică utilizarea unor tehnici speciale de interpretare, cum ar fi modularea dinamică, *rubato*, agogică și pedalarea.

A doua situație ține de interpretarea teoretică a aceleiași piese de către un muzicolog care desfășoară o activitatea de cercetare:

1. Cine o face (subiectul): Muzicologul
2. Ce face (obiectul): Studiază și cercetează diferite aspecte ale unei piese muzicale, cum ar fi istoria compunerii, structura, limbajul muzical, conținutul ideatic ș.a.
3. Pentru ce o face (obiectivele): Pentru a dezvolta cunoștințe noi și pentru a extinde înțelegerea noastră a acestei piese concrete (și mai larg asupra muzicii) și a rolului acesteia în creația compozitorului, în istoria genului sau în alte contexte posibile.
4. Cum o face (metodele aplicate): Folosind diverse metode de cercetare, cum ar fi studiul documentelor, analiza partiturii, analiza comparativă a înregistrărilor (interpretărilor) ș.a.

Metodele utilizate într-o activitate sunt în strânsă legătură atât cu subiectul, cât și cu obiectul și cu obiectivele acesteia deoarece ele sunt concepute să ajute la atingerea obiectivelor prin intermediul obiectului. Dacă subiectul și obiectul sunt aceleași, iar obiectivele diferă, evident vor fi folosite și metode diferite. Același lucru se va întâmpla dacă avem obiecte diferite.

Pentru a explica mai bine, să luăm exemplul muzicologiei. Obiectul cercetării muzicii poate fi orice element al muzicii, de la structura unei compoziții până la efectul muzicii asupra stării de spirit a oamenilor. Obiectivele cercetării muzicii pot fi de a identifica modele și tendințe în muzică, de a evalua impactul muzicii asupra stării de spirit și sănătății, sau de a dezvolta teorii noi despre muzică și procesele muzicale. Metodele utilizate în această cercetare vor fi proiectate astfel încât să ajute la atingerea obiectivelor. De exemplu, dacă obiectivul este de a evalua impactul muzicii asupra stării de spirit, cercetătorii pot folosi metode precum experimente psihologice, sondaje sau interviuri cu subiecții pentru a colecta date și pentru a evalua impactul muzicii asupra stării lor de spirit. Pe de altă parte, dacă obiectivul cercetării este de a identifica modele și tendințe în muzică, cercetătorii pot folosi metode statistice și analitice pentru a analiza datele colectate și pentru a identifica modele.

Renumitul filosof englez Francis Bacon a comparat metoda cu un drum, sugerând că un șchiop care merge pe cărare îl va depăși pe cel sprinten care aleargă pe lângă drum¹.

¹ A se vedea: Фрэнсис Бэкон Вторая часть сочинения, называемая Новый Органон, или Истинные указания для истолкования природы/ Francis Bacon Vtoraya chast' sochineniya, nazyvayemaya Novyy Organon, ili Istinnyye ukazaniya dlya istolkovaniya prirody (Francis Bacon A doua parte a lucrării, numită Noul Organon, sau Indicații adevărate pentru interpretarea naturii)
https://nibiryukov.mgimo.ru/nb_russian/nbr_teaching/nbr_teach_library/nbr_library_classics/nbr_classics_bacon_novum_organum_book-1.htm

2. CE ESTE METODOLOGIA?

Metodele pot fi împărțite în mai multe categorii, reieșind din diferite criterii de clasificare. Pornind de la divizarea procesului cognitiv în nivelurile empiric și teoretic deosebim metode senzoriale (empirice) și abstracte (teoretice). Acestea din urmă se referă doar la cunoaștere științifică și anume ele sunt în centrul atenției noastre. În funcție de domeniul de aplicare al metodelor, acestea sunt de obicei împărțite în metode generale, metode general-științifice și metode concret-științifice. Metodele generale, care se mai numesc și metode filosofice, sunt aplicabile tuturor domeniilor de cunoaștere și sunt adesea folosite în filosofie și alte discipline care nu au un obiect de studiu specific². Aceste metode se concentrează pe problemele fundamentale ale cunoașterii, cum ar fi logică, metafizică, epistemologie și etică, și abordează problemele teoretice și metodologice generale ale cunoașterii. Metodele general-științifice pot fi folosite în orice știință și sunt utilizate pentru a dezvolta teorii, modele și metode de cercetare care sunt aplicabile în mai multe domenii. Metodele concret-științifice sunt specifice unui domeniu particular de cunoaștere și servesc pentru a obține cunoștințe și a rezolva probleme într-o știință anumită, ca de exemplu fizica, și includ metodele de cercetare caracteristice acesteia.

Mai multe metode îmbinate într-un sistem formează o **metodologie**. În limba română, ca de fapt și în alte limbi, acest cuvânt îmbrățișează mai multe sensuri:

1. metodologia desemnează o **parte a filosofiei** care se ocupă de analiza teoretică a metodelor de cunoaștere;
2. metodologia este **metoda de cunoaștere cu maximum de generalitate**, adică metoda cea mai generală a cunoașterii, fiind comună pentru toate științele;
3. metodologia înglobează **totalitatea metodelor de cercetare folosite într-un anumit domeniu științific**;
4. metodologia cuprinde de asemenea **toate metodele de investigație utilizate într-o lucrare științifică concretă**.

² Printre acestea se numără antropologia, studiile culturale, studiile de gen, studiile interdisciplinare (de exemplu, medievistica), logica, științele sociale ș.a.

Astfel observăm că noțiunea de metodologie este una **ierarhică**, adică o noțiune ce reflectă câteva niveluri primul dintre care este cel mai general și ultimul – cel mai specific. Aceste patru niveluri nu sunt separate unul de altul de niște ziduri sau hotare, ci din contra sunt foarte strâns legate între ele. Adesea metodele găsite și folosite în cadrul unei investigații concrete devin treptat generale pentru domeniul respectiv fiind ulterior uneori preluate și de alte științe, devenind general-științifice. Și mai frecvent în cadrul cercetărilor se apelează la metode general-științifice și chiar general-filosofice.

Caracterul general al metodologiei filosofice nu neagă necesitatea metodologiilor particulare, specifice diferitelor științe și corespunzătoare naturii obiectelor acestor domenii deoarece metodologia filosofică nu elimină sau nu înlocuiește necesitatea utilizării metodologiilor particulare, specifice diferitelor domenii științifice și corespunzătoare naturii obiectelor acestor domenii. Cu alte cuvinte, deși metodologia filosofică este un set de principii și metode care facilitează înțelegerea și dezvoltarea cunoașterii în general, ea nu poate fi utilizată ca metodologie unică pentru toate domeniile științifice. De exemplu, metodele și tehnicile utilizate în cercetarea muzicii (cum ar fi analiza partiturilor sau studierea istoriei muzicii) nu sunt aceleași cu cele utilizate în cercetarea fizicii sau a biologiei. Fiecare domeniu științific are propriile sale obiecte de studiu, probleme și metode specifice pentru a le aborda. În acest sens, metodologia filosofică poate fi considerată ca fiind generală și aplicabilă în diferite domenii ale științei și cunoașterii, dar nu poate înlocui necesitatea utilizării metodologiilor specifice pentru a aborda problemele și obiectele de studiu specifice ale fiecărui domeniu.

Metodologia are scopul de a favoriza rodnicia căutărilor științifice, de a argumenta temeinicia problemelor puse în discuție și a concluziilor elaborate în urma studierii acestor probleme. O metodologie cu adevărat științifică impune procesului de investigație orientări și direcții corecte, însă ea nu asigură în mod automat rezultatele. Experiența obținută în urma cercetărilor științifice din diverse domenii demonstrează că același sistem metodologic folosit pentru studierea diferitelor obiecte nu întotdeauna dă aceleași rezultate, tot așa cum și folosirea diferitelor metode în cercetarea unui obiect nu întotdeauna se dovedește a fi rațională. Este inevitabilă interdependența între caracterul metodelor și natura obiectului. Metodele trebuie să corespundă naturii obiectului investigat, metodologia fiind elaborată după chipul și asemănarea cu obiectul.

În continuare vom caracteriza fiecare dintre nivelurile metodologice menționate mai sus, începând cu cel general filosofic.

2.1. Metodologia filosofică

Metodologia filosofică este îndreptată spre cunoașterea și înțelegerea tuturor legităților lumii înconjurătoare. Metodele filosofice sunt cele mai generale, însă ele pot fi cu succes folosite la toate celelalte niveluri metodologice. Din categoria acestora fac parte mai multe metode, elaborate și dezvoltate de gânditori celebri din diferite epoci începând cu Antichitatea.

Conținutul său este alcătuit din principiile generale ale cunoașterii și din structura categorială a științei în ansamblu. Această zonă a metodologiei este cunoașterea filozofică, dezvoltată prin metode specifice filosofiei. Nu există sub forma unei secțiuni a filosofiei - întregul sistem de cunoștințe filozofice îndeplinește funcții metodologice. Nivelul filozofic al metodologiei funcționează de fapt nu sub forma unui sistem rigid de norme sau metode tehnice - (conduce la dogmatizarea cunoștințelor științifice), ci ca un sistem de premise și linii directe pentru activitatea cognitivă. Aceasta include premisele de fond (fundamentele ideologice ale gândirii științifice, „imaginea lumii” filosofică) și cele formale, legate de formele generale ale gândirii științifice, de structura sa categorială definită istoric.

2.1.1. Una dintre cele mai generale metode filosofice cu un grad de aplicabilitate ridicat este **dialectica**.

Dialectica este o metodă de cercetare filosofică, în care obiectele, fenomenele sunt examinate într-un mod flexibil, critic, consecvent, ținând cont de contradicțiile interne, schimbările, dezvoltarea, cauzele și efectele lor. Principiile inițiale ale dialecticii sunt: **principiul dezvoltării** și **principiul conexiunii universale**. Dialectica vede lumea ca o totalitate de obiecte, fenomene sau procese interconectate aflate în continuă mișcare care presupune schimbare și dezvoltare. Metoda dialectică, utilizată pentru prima dată în dialogurile lui Platon a fost formulată în varianta sa definitivă în filosofia lui Hegel (1770-1831) ca un instrument de analiză a istoriei și a gândirii umane. Dialectica se bazează și pe **teoria contradicțiilor**, care afirmă că orice concept sau fenomen conține în mod necesar și opusul său. De exemplu, lumina nu poate fi înțeleasă fără a fi în opoziție cu întunericul. Aceste contradicții nu trebuie să fie înțelese ca fiind de natură statică sau conflictuală, ci ca fiind dinamice și interdependente, fără de care nu ar exista evoluția și dezvoltarea. În general, dialectica se bazează pe o abordare critică și analitică a ideilor și conceptelor, pe identificarea contrariilor și contradicțiilor din interiorul lor și pe reconcilierea acestora într-o abordare coerentă și sistematică. Dialectica este o metodă de gândire critică și argumentare care implică examinarea opiniilor și argumentelor într-un proces continuu de dezvoltare și

îmbunătățire. Acest proces implică o dezbatere între două sau mai multe poziții diferite, uneori chiar opuse, cu scopul de a ajunge la o înțelegere mai profundă și complexă a subiectului în cauză și de a formula o sinteză care să includă elemente din toate pozițiile.

Dialectica consideră că mișcarea și dezvoltarea sunt procese auto-generatoare și autoreglatoare, care sunt impulsionate de contradicțiile și opozițiile interne din cadrul obiectelor, fenomenelor și proceselor. Astfel, dialectica vede izvorul și forța motrică permanentă a mișcării în interiorul obiectelor și proceselor, și nu în exteriorul lor. De asemenea, dialectica consideră că mișcarea și dezvoltarea sunt procese infinite și progresive, care se derulează de la simplu la complex, de la inferior la superior. Aceasta se datorează faptului că, prin intermediul contradicțiilor și opozițiilor interne, obiectele și procesele sunt în mod continuu transformate și dezvoltate în forme mai complexe și superioare.

În concluzie, dialectica explică mișcarea și dezvoltarea prin intermediul procesului de auto-generare și autoreglare, care se bazează pe contradicțiile interne și care are ca rezultat un proces continuu de transformare și dezvoltare de la inferior la superior.

Dialectica poate fi considerată o metodă consecvent științifică, deoarece are la bază observarea și analiza fenomenelor din lumea obiectivă și dezvoltarea unor teorii și concepte care explică mișcarea și dezvoltarea acestora. Dialectica ia în considerare contradicțiile și opozițiile interne din cadrul obiectelor și proceselor, oferind o explicație mai complexă și comprehensivă asupra mișcării și dezvoltării acestora. Această metodă poate fi aplicată în diverse domenii, inclusiv în cercetarea muzicii prin examinarea și dezvoltarea contradicțiilor interne ale fenomenului muzical și a interacțiunii sale cu alte aspecte ale lumii obiective.

La baza dialecticii stau cele trei legi principale, și anume:

- 1. Legea unității și luptei contrariilor;**
- 2. Legea trecerii schimbărilor cantitative în schimbări calitative;**
- 3. Legea negării negației.**

Prima lege a dialecticii explică izvorul automișcării și autodezvoltării. Ea permite să vedem fiecare obiect sau fenomen ca un sistem unitar, dar complex și multilateral care conține elemente și tendințe opuse și contradictorii, iar acestea se află într-o luptă constantă și interdependență reciprocă. De exemplu, atomul conține particule încărcate pozitiv și negativ, globul pământesc are doi poli opuși, etc. Aceste extreme se atrag și se resping în același timp, presupunând inevitabil existența celuilalt. Fără rău nu ar fi existat nici binele, fără zi nu ar fi fost nici noapte șamd.

Un exemplu relevant pentru această lege a dialecticii ar fi dezvoltarea armoniei în compoziția muzicală. Armonia este un sistem complex de sunete care interacționează între ele pentru a crea un anumit efect muzical. Prin aplicarea primei legi a dialecticii, putem observa cum aceste sunete sunt legate de o serie de tendințe și forțe opuse, cum ar fi tensiunea și relaxarea, disonanța și consonanța. Aceste elemente opuse își găsesc echilibrul

și armonia prin interacțiunea lor, ceea ce creează un efect muzical unic și plin de emoție. De exemplu, într-o compoziție muzicală, o succesiune de acorduri disonante poate fi folosită pentru a crea o stare de tensiune, care este apoi soluționată prin rezolvarea într-un acord consonant, ducând la o senzație de satisfacție pentru ascultător.

Această abordare poate ajuta la înțelegerea complexității muzicii, care adesea conține elemente opuse sau contradictorii. Prima lege a dialecticii poate fi aplicată în muzicologie și prin identificarea și examinarea contrastelor și contradicțiilor din interiorul unui gen muzical sau între genuri muzicale diferite. De exemplu, în jazz, există o contradicție între improvizația individuală și nevoia de a crea o armonie și o coerență globală în cadrul ansamblului. În această situație, se poate aplica prima lege a dialecticii prin identificarea acestor elemente opuse și prin încercarea de a găsi o soluție prin intermediul lor. În jazz, improvizația individuală poate fi combinată cu dezvoltarea unui motiv sau a unui riff pentru a crea o armonie și o coerență în cadrul întregului ansamblu. Un alt exemplu: compararea muzicii baroce cu muzica romantică poate evidenția opozițiile și contradicțiile din cadrul evoluției muzicale. În timp ce muzica barocă se bazează pe reguli stricte și formale, muzica romantică explorează libertatea și expresivitatea emoțională, oferind un contrast semnificativ cu muzica barocă. Prin analizarea acestor contraste, putem înțelege mai bine modul în care muzica evoluează și se dezvoltă în timp.

Dacă anticii considerau că cunosc un obiect în cazul când le era clară cauza care l-a generat, astăzi ținând cont de metoda dialectică putem considera că cunoaștem obiectul doar atunci când devine clară structura lui deoarece cauza care l-a generat și a contribuit la dezvoltarea și evoluția lui se află în interiorul obiectului, deci odată ce vom clarifica structura vom descoperi și această cauză.

Așadar, atunci când cercetăm orice obiect sau fenomen este necesar:

1. de a stabili structura lui;
2. de a găsi elementele componente;
3. de a caracteriza aceste elemente fiecare în parte,
4. de a stabili modul în care ele se leagă și ce funcții îndeplinesc în întreg.

A doua lege a dialecticii – Legea trecerii schimbărilor cantitative în calitative afirmă că orice schimbare cantitativă se poate transforma într-o schimbare calitativă atunci când un număr suficient de mare de schimbări cantitative se acumulează. Această lege descrie mecanismul mișcării.

Orice schimbare calitativă presupune anumite modificări ale structurii interne, adică a elementelor ce formează obiectul. Schimbările calitative apar în urma adăugării sau a scăderii anumitor elemente ale întregului, adică prin modificări de cantitate. La un oarecare nivel al schimbărilor cantitative apare o calitate nouă. Nivelul diferențelor între calitatea nouă și cea veche depinde de schimbările cantitative care au avut loc în acest fenomen sau obiect. Schimbările cantitative se derulează treptat, adesea chiar neobservat, pe când cele calitative presupun un salt, o ruptură în linia evoluției și prezintă o revoluție. De exemplu,

atunci când se adaugă o anumită cantitate de acid la o bază, aceasta produce o reacție chimică prin care se formează săruri și apă. Aceasta este o schimbare cantitativă, deoarece numărul de molecule de acid și bază s-a schimbat. Însă, în anumite condiții, o anumită cantitate de acid și bază poate duce la formarea unui compus nou, care are proprietăți și caracteristici diferite față de acidul și baza inițiale. Aceasta este o schimbare calitativă, deoarece apare o substanță nouă, cu proprietăți și caracteristici diferite față de substanțele inițiale.

Un alt exemplu poate fi din domeniul biologiei. Schimbările cantitative în dezvoltarea unui organism pot fi observate prin creșterea în greutate sau în înălțime, prin numărul de celule sau prin cantitatea de substanțe produse de organism. Totuși, atunci când un organism ajunge la maturitate sexuală, apare o schimbare calitativă, deoarece acesta devine capabil să se reproducă și să producă descendenți. Aceasta reprezintă o ruptură în evoluția organismului, deoarece apare o caracteristică nouă care nu exista anterior.

Un exemplu din artă care ilustrează această afirmație poate fi trecerea de la realism la impresionism în pictură. În perioada realismului, artiștii căutau să redea obiectele și subiectele în mod realist, cu detalii precise și claritate. Cu toate acestea, în perioada impresionismului, artiștii au început să se concentreze mai mult pe lumina și culoarea subiectelor, înlocuind linii precise cu pete de culoare și făcând uz de tehnici de amestecare a culorilor pentru a obține efecte vizuale. Această tranziție a presupus o schimbare cantitativă în tehnicile de pictură, dar a dus la o schimbare calitativă semnificativă în ceea ce privește modul în care artiștii abordează subiectele și transmit emoția prin intermediul operei lor.

Această lege poate fi aplicată și în muzicologie prin identificarea schimbărilor cantitative într-un gen muzical sau într-un instrument și prin analizarea modului în care aceste schimbări cantitative se transformă în schimbări calitative, cum ar fi schimbarea stilului muzical sau evoluția unui instrument muzical. Să aducem niște exemple: Procesul de dezvoltare a polifoniei a adus treptat la apariția stilului omofon-armonic. Dezvoltarea relațiilor tonal-armonice, lărgirea limitelor tonalității și procesul de emancipare treptată a disonanței au adus la atonalism. Un alt exemplu din muzică poate fi tranziția de la muzica barocă la cea clasică. În perioada barocă, muzica era caracterizată prin complexitate și ornamentație excesivă, iar compozitorii se concentrau pe dezvoltarea tehnicilor și formelor muzicale. Cu toate acestea, în secolul al XVIII-lea, muzica clasică a început să apară ca o reacție împotriva ornamentației excesive, aducând o nouă estetică și o simplificare a structurilor muzicale. Această tranziție a fost o schimbare calitativă în evoluția muzicii și a apărut ca urmare a unor schimbări cantitative în tehnici și stiluri muzicale.

Iată încă câteva exemple suplimentare:

1. Schimbarea de la muzica romantică la muzica modernă: În muzica romantică, armonia și melodia erau considerate cele mai importante elemente, în timp ce în muzica modernă ritmul și textura sunt considerate la fel de importante. Această schimbare de accent reprezintă o schimbare calitativă importantă în evoluția muzicii.

2. Schimbarea de la muzica *live* la cea înregistrată: În trecut, muzica era prezentată doar într-un context *live*, iar interpretarea era considerată cea mai importantă. Odată cu dezvoltarea tehnologiei de înregistrare și difuzare, muzica înregistrată a devenit o modalitate comună de a asculta muzică, iar tehnicile de producție au devenit la fel de importante ca și interpretarea.

3. Schimbarea de la muzica acustică la cea electronică: În muzica acustică, sunetele erau produse de instrumente tradiționale, iar înregistrările erau făcute în spații *live*. Odată cu introducerea sintetizatoarelor și a altor instrumente electronice, muzica electronică a început să devină din ce în ce mai populară. Această schimbare a dus la noi modalități de producție a sunetelor și de compunere muzicală.

Această lege a dialecticii se manifestă foarte pregnant în procesul de instruire muzicală. Ați observat că multe pasaje nu se primesc din prima dată, însă după numeroase exerciții se produce un salt calitativ.

Așadar, legea a doua a dialecticii explică fenomenele evoluției și revoluției, corelația tradițiilor și inovațiilor. Orice inovație doar atunci va fi viabilă când va reflecta o necesitate și va proveni în mod firesc din evoluția precedentă a artei. Cunoaștem numeroase exemple de inovații care la momentul apariției lor au stârnit multă vâlvă însă nefiind necesare au fost condamnate pieirii și uitării. De exemplu, limba Esperanto sau încercările de a găsi niște forme noi de fixare a textului muzical, unele invenții moderniste inventate de dragul invențiilor. În același timp dodecafonia care la momentul apariției a produs senzația unei revoluții în muzică avându-și izvoarele în trecutul artei muzicale și-a demonstrat dreptul la existență în calitate de metodă de compoziție deja pe parcursul unui secol întreg.

A treia lege a dialecticii – Negarea negației sau legea negației pozitive – afirmă că orice concept sau fenomen poate fi negat sau contrazis, dar această negație poate fi la rândul ei negată sau contrazisă în viitor. Această lege reflectă direcția mișcării în forma și rezultatele ei. Orice dezvoltare, orice calitate nouă odată apărută, presupune negarea celei precedente și nașterea a ceva nou. Negarea unei anumite calități sau stări nu implică distrugerea totală a acesteia, ci conduce la apariția unei noi calități sau stări superioare. Această lege este importantă în înțelegerea evoluției și dezvoltării obiectelor și fenomenelor, atât în lumea naturală, cât și în cea socială și culturală. În contextul artei, putem observa această lege în evoluția stilurilor muzicale, care negau și își depășeau predecesorii lor prin apariția unor noi forme și tehnici, conducând astfel la apariția unui sunet și a unei expresivități noi.

Orice dezvoltare se petrece în cicluri care conțin trei stadii, și anume:

- starea inițială a obiectului
- transformarea acesteia în contraria sa, adică negarea primei calități
- transformarea acestei contrarii în contraria sa, adică negarea negației.

Așadar negarea negației sau negația pozitivă presupune atingerea unui nou nivel, a unei noi etape în dezvoltarea fenomenului, o nouă calitate a acestuia. Această lege poate fi aplicată în muzicologie prin identificarea evoluției istorice a unui gen muzical sau a unui instrument și prin examinarea modului în care negațiile și contradicțiile din trecut au fost depășite și transformate în noi evoluții și progrese în prezent. În muzică, fiecare stil muzical se dezvoltă prin negarea sau contradicționarea stilului anterior, aducând în același timp ceva nou și diferit. De exemplu, la începuturile sale muzica europeană era monodică, apoi a apărut polifonia care în esență fiind o suprapunere de voci relativ egale în drepturi negă natura monodiei în care era doar o singură voce. După un timp oarecare se naște stilul omofonic sau cum mai este numită această monodia acompaniată. Apare o calitate nouă care îmbină câte ceva din cele două precedente.

Un exemplu destul de elocvent ar fi evoluția sistemului modal-tonal. Primele sisteme de organizare sonoră au fost modurile, dezvoltarea lor a adus la apariția sistemului tonal care poate fi văzut ca o negare a armoniei modale. Ulterior și armonia tonală a fost negată de către compozitori precum Claude Debussy prin introducerea unui sistem armonic non-tonal. Mai târziu, și acesta a fost negat la rândul său prin apariția atonalismului și serialismului.

Un alt exemplu de aplicare a acestei legi în cercetarea muzicii este evoluția jazz-ului din anii '20 până în prezent. În anii '20, jazz-ul a reprezentat o negare a muzicii tradiționale din Europa, combinând elemente din muzica afro-americană, blues și ragtime. În anii '40 și '50, jazz-ul a început să fie influențat de muzica clasică și a dezvoltat stiluri precum bebop și cool jazz, care au negat stilurile de jazz anterioare. În anii '60 și '70, jazz-ul a îmbrățișat elemente din muzica rock și funk, negând astfel stilurile anterioare de jazz. În prezent, jazz-ul este o formă de muzică foarte diversă, care continuă să se dezvolte și să se transforme prin negarea și negarea negației stilurilor anterioare.

Legile dialecticii sunt niște legi universale care se manifestă în toate domeniile vieții și activității omenești, de aceea metodologia filosofică bazată pe aceste legi este cea mai generală și comună pentru toate domeniile.

Abordarea dialectică a muzicii se concentrează pe evoluția și dezvoltarea acesteia în context istoric, social și cultural. Muzica este un fenomen dinamic și istoric, care se află într-un proces continuu de schimbare și transformare. Dialectica analizează interacțiunea dintre elementele care formează muzica, cum ar fi ritmul, armonia, melodia, textura, etc., și cum acestea se schimbă în timp. De asemenea, această metodă presupune examinarea modului în care muzica reflectă lumea înconjurătoare și contribuie la schimbările sociale, culturale și politice într-o societate dată, concentrându-se pe relațiile reciproce dintre elementele și procesele muzicale. Metoda dialectică implică identificarea opozițiilor și contradicțiilor din interiorul muzicii și examinarea modului în care acestea interacționează și se transformă în timp. Prin abordarea dialectică, se dorește studierea muzicii prin prisma

dezvoltării sale istorice și sociale, analizând modul în care aceasta evoluează și se modifică prin interacțiunea dintre elementele ei și mediul extern. Viziunea dialectică recunoaște că arta sonoră evoluează într-un mod complex fiind influențată de diverși factori obiectivi și subiectivi, interni și externi. Pentru a înțelege muzica într-un mod adecvat și a o interpreta corect, este important să ținem cont de perioada și locul în care a fost creată, de legile și legitățile imanente ce o guvernează, dar și de toate conexiunile ei cu alte domenii. Prin urmare, dialectica poate fi utilizată în cercetarea muzicii pentru a dezvolta o înțelegere mai profundă a modului în care muzica evoluează și se transformă, precum și a modului în care acest proces este influențat de forțe sociale, culturale și tehnologice mai largi.

2.1.2. Metoda opusă dialecticii este **metafizica**, care se bazează pe raționamente logice și deducții a priori în timp ce dialectica se bazează pe observații empirice și analiza contrariilor și contradicțiilor. Dacă dialectica pune accentul pe transformările și interacțiunile continue dintre elementele dintr-un sistem sau obiect, metafizica este o abordare filozofică care se axează pe aspectele fixe și esențiale ale realității. Metafizica încearcă să identifice și să descrie fundamentele, principiile și legile care stau la baza lumii, considerând că acestea sunt stabile și imutabile. Această abordare se situează în opoziție cu dialectica, care subliniază schimbarea și dezvoltarea ca aspecte centrale ale lumii și caută să exploreze interacțiunile dintre elementele unui sistem sau obiect în continuă mișcare și schimbare. Metafizica încearcă să explice realitatea prin concepte și idei abstracte, independente de experiența senzorială, în timp ce dialectica caută să înțeleagă realitatea prin procesul său dinamic și prin analiza contradicțiilor interne.

Ca metodă, metafizica se bazează pe rațiune și speculație, utilizând argumente logice pentru a ajunge la concluzii despre lumea naturală, despre ființă și despre cunoaștere.

Metafizica poate fi privită și ca o metodă abstractă de gândire care încearcă să definească noțiuni precum existența, cauzalitatea, timpul sau spațiul. Această metodă se bazează pe ipoteze și presupune că realitatea poate fi înțeleasă prin intermediul rațiunii și al speculației, fără a se baza pe experiența sensibilă directă. Metafizica adesea este criticată pentru că nu poate fi verificată experimental și pentru că nu poate oferi răspunsuri precise la întrebări legate de natura lumii și a ființei umane din care motiv este considerată o metodă destul de controversată în filosofie.

Metafizica poate fi folosită în muzicologie pentru a aborda aspecte mai profunde și mai abstracte ale fenomenului muzical, cum ar fi semnificația și valoarea muzicii în sine, precum și relația dintre muzică și realitatea mai largă în care există. Aceasta poate fi utilizată pentru a investiga noțiuni precum frumusețea, expresia, armonia și înțelegerea estetică a muzicii. Metafizica poate ajuta la explorarea conceptelor de armonie, consonanță și disonanță, precum și la înțelegerea naturii emoționale și spirituale a muzicii. De exemplu, un muzicolog poate folosi metafizica pentru a examina cum muzica poate

exprima anumite adevăruri universale sau idei abstracte, cum ar fi frumusețea, iubirea sau transcendența. În plus, metafizica poate ajuta la examinarea modului în care muzica poate influența conștiința și percepția umană, cum poate fi utilizată în scopuri terapeutice sau de meditație, și cum poate ajuta la conectarea cu aspecte mai profunde ale ființei umane. Prin utilizarea metafizicii în muzicologie, cercetătorii pot explora aspectele mai profunde ale muzicii, cum ar fi natura realității muzicale și relația dintre sunet și conștiință. De asemenea, metafizica poate fi folosită pentru a explora întrebări filozofice precum „Ce este muzica?” sau „Care este natura și originea creației muzicale?”. Abordarea metafizică a muzicii se concentrează pe analiza esențială a muzicii, încercând să identifice principiile sau legile universale care guvernează creația și experiența muzicală. Astfel, muzica este privită ca fiind un fenomen static și atemporal, independent de contextul istoric, social sau cultural în care a fost creată. Abordarea metafizică a muzicii este concentrată pe identificarea esenței, a naturii și a caracteristicilor ontologice ale muzicii, considerând-o ca fiind un fenomen absolut și transcendent. Aceasta implică căutarea unui fundament stabil și permanent al muzicii și adevărilor sale universale, independente de contextul istoric sau social în care sunt create și experimentate. Deși metafizica poate fi o metodă utilă de cercetare în muzicologie, trebuie folosită cu precauție și complementar cu alte metode de cercetare, cum ar fi analiza istorică și culturală, analiza formală sau etnografică.

2.1.3. Metoda inductivă este o metodă de cercetare care constă în a aduna date observabile și a trage concluzii generale bazate pe aceste date. Această metodă a fost formulată explicit de către Francis Bacon și dezvoltată de John Stuart Mill în secolul al XIX-lea. Bacon a susținut că pentru a obține cunoștințe noi și adevărate despre lume, trebuie să începem prin a colecta date obiective prin intermediul observației și experimentării, iar apoi să tragem concluzii general valabile prin intermediul rațiunii. Metoda inductivă este o abordare științifică importantă care poate fi aplicată în diverse domenii, inclusiv în muzicologie. De exemplu, prin intermediul acestei metode, se pot colecta date obiective despre diverse aspecte ale muzicii, cum ar fi structura, armonia, ritmul, instrumentele sau interpretarea. Aceste date pot fi colectate prin intermediul observației directe, experimentelor și sondajelor, precum și prin intermediul analizei comparate a diferitelor compoziții sau a diverselor aspecte ale muzicii. Pe baza acestor date, se pot trage concluzii generale și adevărate despre lumea muzicală. De exemplu, se poate trage concluzia că anumite structuri muzicale sunt mai plăcute pentru urechea umană decât altele, sau că anumite instrumente sunt mai potrivite pentru interpretarea anumitor compoziții decât altele. Aceste concluzii pot fi utilizate pentru a dezvolta noi teorii și ipoteze, care pot fi ulterior testate prin intermediul metodei inductive.

În cercetarea muzicii, metoda inductivă poate fi aplicată prin următoarele etape:

1. Observarea și colectarea de date: cercetătorul trebuie să observe și să colecteze date despre lucrarea muzicală care este studiată, cum ar fi genul, stilul, instrumentele folosite și alte caracteristici.
2. Identificarea unor modele sau tendințe în datele colectate. De exemplu, anumite instrumente muzicale sau genuri muzicale pot fi mai populare într-o anumită perioadă de timp sau într-o anumită cultură.
3. Formularea unor ipoteze pe baza observațiilor și identificării unor modele sau tendințe. Aceste ipoteze pot fi verificate prin colectarea de date suplimentare și analizarea lor.
4. Testarea ipotezelor prin colectarea de date suplimentare și analizarea lor. De exemplu, dacă cercetătorul formulează ipoteza că anumite instrumente muzicale sunt mai populare într-o anumită perioadă de timp, poate verifica această ipoteză prin analizarea producției sau vânzărilor de instrumente muzicale din acea perioadă.
5. Formularea unor teorii: pe baza observațiilor, identificării unor modele sau tendințe, formulării de ipoteze și testării lor, cercetătorul poate formula teorii despre muzica care este studiată. Aceste teorii pot fi folosite pentru a înțelege și a explica mai bine muzica.

În general, metoda inductivă poate fi folosită pentru a descoperi modele și tendințe în muzică, pentru a dezvolta teorii și generalizări, precum și pentru a identifica probleme și lacune în cercetarea muzicii, care pot fi apoi explorate și testate prin observații și experimente suplimentare.

2.1.4. Metoda deductivă reprezintă o abordare științifică contrară celei inductive care constă în a deduce concluzii specifice din premise generale și bine definite. Această metodă a fost formulată în lucrarea *Discurs despre metodă* de Rene Descartes și se bazează pe ideea că adevărurile universale pot fi deduse prin intermediul rațiunii, pornind de la premise clare și bine definite. În muzicologie, metoda deductivă poate fi aplicată în diverse moduri. De exemplu, se pot deduce anumite concluzii despre muzică pornind de la premise bine definite, cum ar fi legile acustice, teoria muzicală sau istoria muzicii. Aceste premise pot fi apoi folosite pentru a deduce concluzii specifice despre diverse aspecte ale muzicii, cum ar fi modul de compoziție, armonia sau interpretarea. În muzicologie, metoda deductivă poate fi aplicată în diverse moduri. De exemplu, se poate începe cu o teorie generală despre muzică, cum ar fi teoria lui Pythagoras despre raporturile între notele muzicale și vibrațiile corespunzătoare, și apoi se poate deduce o serie de concluzii specifice bazate pe această teorie. Aceste concluzii pot fi testate prin intermediul observației și experimentării, iar apoi teoria poate fi ajustată sau modificată în funcție de rezultatele obținute. De asemenea, metoda deductivă poate fi utilizată pentru a formula ipoteze și teorii despre muzică. Aceste ipoteze pot fi apoi testate prin intermediul metodei inductive,

prin colectarea datelor obiective și tragerii de concluzii generale. Metoda deductivă poate fi folosită și pentru a testa teoriile existente prin intermediul deducerii unor predicții specifice care pot fi ulterior testate prin observație sau experiment. De exemplu, pornind de la teoria că anumite armonii sau structuri muzicale sunt mai plăcute pentru urechea umană decât altele, se pot deduce predicții specifice despre preferințele muzicale ale oamenilor și apoi testa aceste predicții prin intermediul sondajelor sau experimentelor.

În cercetarea muzicii, pornind de la teoriile și principiile muzicale existente, cercetătorii pot aplica metoda deductivă pentru a analiza și a descrie structura unei piese muzicale. Aceasta poate implica analiza fiecărei părți a compoziției, identificarea formei muzicale, a armoniei, a ritmului și a altor elemente și apoi trageri de concluzii despre cum se combină aceste elemente pentru a crea întreaga compoziție și pentru a ajunge la o înțelegere mai profundă a piesei. De exemplu, un analist muzical poate utiliza metoda deductivă pentru a analiza un concert pentru vioară și orchestră și pentru a trage concluzii despre modul în care vioara interacționează cu restul orchestrei.

În teoria muzicii, metoda deductivă poate fi utilizată pentru a explora relațiile dintre note, acorduri și alte elemente de bază ale muzicii. Aceasta poate implica examinarea regulilor teoretice care guvernează muzica și apoi trageri de concluzii despre modul în care aceste reguli se aplică la diferite compoziții. De exemplu, un teoretician muzical poate utiliza metoda deductivă pentru a demonstra cum o anumită compoziție respectă sau încalcă regulile teoretice.

În studiul istoriei muzicii, cercetătorii pot folosi metoda deductivă pentru a testa teorii sau ipoteze despre cum anumite stiluri muzicale sau perioade istorice au influențat evoluția muzicii în general sau pentru a dezvălui influențele culturale, sociale și istorice asupra dezvoltării muzicii în diferite perioade de timp. Aceasta poate implica analiza diferitelor stiluri muzicale și trageri de concluzii despre cum acestea sunt influențate de evenimentele și ideile din timpul lor. De exemplu, un istoric muzical poate utiliza metoda deductivă pentru a analiza dezvoltarea muzicii în perioada Barocului și pentru a trage concluzii despre modul în care aceasta a fost influențată de ideile filosofice ale timpului. În acest caz, cercetătorii ar începe cu o teorie generală și apoi ar deduce concluzii specifice din aceasta, analizând diferite lucrări muzicale și documente istorice pentru a obține informații care să susțină sau să infirme teoria.

2.1.5. Metoda analitică a fost elaborată de filosoful englez John Locke (1632-1703) și ulterior preluată și dezvoltată de către reprezentanții neopozitivismului și empirismului logic. Această metodă presupune analiza și dezvoltarea conceptelor, argumentelor și teoriilor prin clarificarea structurii lor logice și semantice pentru a ajunge la cunoștințe clare și distincte, cu scopul de a clarifica și a elimina ambiguitățile și confuziile care pot exista în diferite concepte și idei. Ea are la bază principiul verificabilității empirice. În cadrul metodei

analitice, se utilizează raționamentul deductiv, în care premisele sunt considerate adevărate și sunt folosite pentru a ajunge la o concluzie. Metoda analitică este considerată una dintre cele mai generale și aplicabile metode din filosofie, deoarece poate fi aplicată la o gamă largă de probleme și domenii de cercetare, precum metafizica, epistemologia, etica, filosofia limbajului, filosofia științei și multe altele. De asemenea, această metodă poate fi aplicată în alte domenii, cum ar fi dreptul, economia, politica sau psihologia, fiind una dintre cele mai importante contribuții ale filosofiei la gândirea critică și raționamentul logic.

În muzicologie, metoda analitică poate fi aplicată prin analizarea detaliată a diferitelor aspecte ale compozițiilor muzicale, cum ar fi structura armonică, melodică sau ritmică. Această metodă presupune o abordare logică și rațională a analizei muzicale, bazată pe observații empirice și verificabile. Ea poate fi aplicată prin analiza și dezmembrarea componentelor muzicale, cum ar fi acordurile, progresiile armonice, motivele muzicale sau structura formei muzicale. Prin această analiză se poate obține o înțelegere mai clară și mai precisă a muzicii și a componentelor sale individuale. De exemplu, prin intermediul metodei analitice se poate analiza modul în care compozițiile muzicale sunt structurate și cum această structură afectează percepția auditivă a ascultătorului. Se poate analiza, de asemenea, modul în care diferitele elemente muzicale interacționează între ele și cum aceste interacțiuni influențează experiența auditivă. În cadrul metodei analitice, se poate folosi și abordarea analizei formale, care constă în analizarea detaliată a formei muzicale și a modului în care aceasta evoluează pe parcursul compoziției. Această abordare poate fi aplicată în analiza diferitelor genuri muzicale, cum ar fi simfonia, sonata sau fugă. Metoda analitică reprezintă o abordare filosofică importantă care poate fi aplicată în muzicologie prin analizarea detaliată a diferitelor aspecte ale compozițiilor muzicale și prin folosirea observațiilor empirice și verificabile.

Metoda analitică în muzicologie implică descompunerea piesei muzicale în componente mai mici, cum ar fi acordurile, motivele sau linii melodice, pentru a înțelege mai bine cum acestea contribuie la structura și semnificația generală a compoziției.

Iată câteva exemple concrete de aplicare a metodei analitice în muzicologie:

1. Analiza acordurilor - Metoda analitică poate fi utilizată pentru a examina acordurile dintr-o compoziție muzicală și pentru a descoperi cum acestea contribuie la armonie și la structura generală a compoziției. Acest lucru implică descompunerea compoziției în secvențe armonice și analizarea modului în care acestea se potrivesc între ele.

2. Analiza motivelor - Metoda analitică poate fi utilizată pentru a analiza motivele muzicale și pentru a descoperi modul în care acestea se dezvoltă și se repetă într-o compoziție. Acest lucru implică examinarea structurii melodice a compoziției și identificarea motivelor care apar în mod repetat și în diferite contexte.

3. Analiza texturii - Metoda analitică poate fi utilizată pentru a examina textura unei compoziții muzicale și pentru a descoperi modul în care diferitele părți ale compoziției se completează sau se contrastează între ele. Acest lucru implică examinarea modului în care diferitele linii melodice, armonice și ritmice se combină pentru a crea un întreg coeziv.

În general, metoda analitică poate fi utilizată în muzicologie pentru a dezvălui detalii specifice ale unei compoziții și pentru a înțelege cum elementele individuale se îmbină pentru a crea o experiență muzicală completă. Această metodă poate ajuta la înțelegerea mai profundă a structurii și a semnificației muzicale și poate fi utilizată împreună cu alte metode pentru a obține o perspectivă mai cuprinzătoare asupra artei sonore și pentru a obține o înțelegere mai clară și mai precisă a muzicii și a elementelor sale componente. Aceasta implică analiza atentă a limbajului muzical și a conceptelor utilizate în cercetare, precum și eliminarea ambiguităților și confuziilor care pot exista în acestea.

2.1.6. Metoda fenomenologică, elaborată de filosoful austro-german Edmund Husserl (1859-1938) este o abordare filosofică care se concentrează pe examinarea experiențelor individuale, în special a experiențelor imediate și directe ale individului, și încearcă să identifice structurile fundamentale ale experienței umane, cum ar fi conștiința, percepția și intenția. Această metodă își propune să ofere o descriere cât mai obiectivă și precisă a experienței subiective a individului și încearcă să găsească sensul și semnificația fenomenelor în sine din perspectiva subiectivității acestuia, în afara oricărei preconcepții sau interpretări teoretice, fără a face apel la vreo formă de deducție sau inducție. Ea se bazează pe ideea că prin analizarea experienței subiective putem ajunge la o mai bună înțelegere a lumii și a noastră înșine.

În muzicologie, metoda fenomenologică poate fi aplicată în studiul experienței estetice a muzicii. Această metodă presupune analiza detaliată a experienței subiective a ascultătorului, fără a fi influențată de prejudecăți sau de teorii preconceptuate despre muzică, încercând să identifice și să descrie structurile și semnificațiile experiențelor lor. De exemplu, prin intermediul metodei fenomenologice se poate analiza modul în care muzica generează emoții și senzații la nivel subiectiv. Metoda fenomenologică poate fi aplicată în analiza compozițiilor muzicale, unde cercetătorii încearcă să înțeleagă structurile și semnificațiile muzicii din perspectiva subiectivă a compozitorului, încercând să identifice intențiile și motivele care stau la baza compozițiilor lor. Metoda fenomenologică poate oferi o perspectivă unică asupra modului în care muzica este interpretată de indivizi în diferite contexte culturale și istorice. Totodată această metodă permite analiza modului în care o piesă muzicală afectează emoțiile ascultătorilor, modul în care aceștia percep armonia, melodia și ritmul muzicii, descoperind diferențele între modul în care ascultătorii percepeau muzica în diferite perioade istorice precum și modul în care experiența ascultării unei piese muzicale poate fi influențată de contextul cultural sau social în care este ascultată. Aplicarea

metodei fenomenologice în muzicologie implică utilizarea unor tehnici de cercetare empirică, cum ar fi interviurile, observarea participativă sau analiza textelor și a altor surse de informație relevante, pentru a identifica și descrie experiențele subiective ale ascultătorilor și compozitorilor de muzică. Metoda fenomenologică este o abordare importantă în muzicologie care se concentrează pe studierea experienței subiective și a fenomenelor auditive în sine. Această metodă poate fi utilizată pentru a obține o perspectivă unică asupra modului în care muzica este percepută și interpretată de indivizi și poate ajuta la înțelegerea mai profundă a semnificației muzicale din punctul de vedere al ascultătorului.

2.1.7. Metoda hermeneutică este o metodă de interpretare și înțelegere a textelor care se bazează pe principiul că orice text are o semnificație și o structură interioară care trebuie descoperite prin interpretare. Autorul metodei hermeneutice este considerat a fi Friedrich Schleiermacher, un teolog și filosof german din secolul al XIX-lea. Cu toate acestea, metoda hermeneutică a fost dezvoltată și aplicată de mulți alți filosofi, inclusiv Martin Heidegger, Hans-Georg Gadamer și Paul Ricoeur. Această metodă se bazează pe interpretarea contextuală a textului și își propune să exploreze sensurile ascunse ale acestuia prin analiza contextului cultural, social și istoric în care a fost creat. În muzicologie, metoda hermeneutică este aplicată pentru a analiza și interpreta muzica. Aceasta implică analiza detaliată a compoziției muzicale și a contextului cultural, social și istoric în care a fost creată. De exemplu, prin analiza stilului muzical și a formei, se poate descoperi ce intenție a avut compozitorul în momentul creării operei și cum a încorporat el aspectele culturale și istorice în compoziția sa. De asemenea, prin aplicarea metodei hermeneutice, se poate ajunge la o mai bună înțelegere a semnificației și a impactului operei muzicale asupra publicului din acea perioadă și chiar asupra societății actuale. Astfel, metoda hermeneutică este o unealtă valoroasă în analiza și interpretarea muzicii din diverse perioade istorice și culturale.

Pornind de la o abordare interpretativă, metoda hermeneutică se concentrează pe înțelegerea și interpretarea semnificațiilor și sensurilor din spatele unei compoziții muzicale. Această metodă implică examinarea contextului cultural și istoric în care a fost creată compoziția, precum și a intențiilor și a conștiinței compozitorului, pentru a dezvălui sensurile subiacente ale compoziției și impactul acesteia asupra publicului.

Iată câteva exemple concrete de aplicare a metodei hermeneutice în muzicologie:

1. Interpretarea sensului liric: Metoda hermeneutică poate fi utilizată pentru a interpreta semnificația versurilor unei piese muzicale. Acest lucru poate implica examinarea contextului cultural și social în care a fost creată piesa, precum și interpretarea simbolismului și aluziilor din versuri.

2. Analiza contextului istoric și cultural: Metoda hermeneutică poate fi utilizată pentru a examina influențele istorice și culturale asupra creației și interpretării unei piese muzicale.

Acest lucru poate implica analiza evenimentelor și tendințelor culturale care au influențat compozitorii și interpreții, precum și examinarea modului în care muzica a fost percepută și interpretată de publicul contemporan.

3. Interpretarea stilului și a formei: Metoda hermeneutică poate fi utilizată pentru a interpreta stilul și forma unei compoziții muzicale. Acest lucru poate implica examinarea tradițiilor și convențiilor stilistice din epoca sau școala de compoziție a compozitorului, precum și analiza formei muzicale și modului în care aceasta susține semnificația muzicii.

4. Analiza semnificației: Metoda hermeneutică poate fi utilizată pentru a analiza semnificația unei compoziții și a interpretărilor posibile ale acesteia. Acest lucru implică examinarea textului, a instrumentației, a structurii și a altor elemente ale compoziției, precum și a contextului istoric și cultural, pentru a dezvălui semnificații și sensuri profunde.

5. Explorarea intențiilor compozitorului: Metoda hermeneutică poate fi utilizată pentru a explora intențiile compozitorului și a înțelege cum acestea se reflectă în compoziția muzicală. Acest lucru implică examinarea biografiei și a altor documente ale compozitorului, precum și a altor compoziții ale acestuia, pentru a dezvălui motivațiile și obiectivele sale artistice.

2.1.8. Metoda structural-funcțională este o abordare teoretică utilizată în diferite domenii de studiu, inclusiv sociologie, psihologie, antropologie și altele. În general, această metodă se concentrează pe identificarea structurii și funcției diferitelor elemente dintr-un sistem și pe înțelegerea modului în care acestea interacționează pentru a susține întregul sistem. Metoda structural-funcțională a fost dezvoltată inițial în sociologie și antropologie de sociologul francez Émile Durkheim (1858-1917), sociologul american Talcott Parsons (1902-1979) și socio-antropologul britanic A.R. Radcliffe-Brown (1881-1955) în primele decenii ale secolului al XX-lea. Această metodă se concentrează pe analiza structurilor sociale și pe rolurile lor funcționale în menținerea stabilității culturale și a ordinii sociale fiind considerată una dintre cele mai influente și utilizate abordări în antropologie și sociologie. Ea poate fi aplicată și în alte domenii, inclusiv în muzicologie pentru a analiza rolurile și funcțiile muzicii în cadrul unei societăți sau culturi. Această metodă se axează pe studierea structurilor muzicale, relevând rolurile și funcțiile acestora în cadrul societății. De asemenea ea ajută la stabilirea mecanismelor și a modului în care aceste structuri și funcții interacționează. De exemplu, cercetătorii pot utiliza metoda structural-funcțională pentru a analiza funcțiile muzicii în cadrul unei anumite culturi, cum ar fi folosirea muzicii în ceremonii religioase sau în ritualuri de trecere. Cercetătorii pot examina, de asemenea, modul în care structurile muzicale, cum ar fi forma, ritmul, armonia și melodia, îndeplinesc anumite funcții în cadrul culturii și cum aceste structuri muzicale interacționează cu alte

aspecte culturale, cum ar fi arta, religia sau politica. Astfel, prin aplicarea metodei structural-funcționale în muzicologie, cercetătorii pot ajunge la o mai bună înțelegere a rolurilor și funcțiilor muzicii în cadrul unei culturi sau societăți și pot identifica modul în care aceste roluri și funcții se schimbă de-a lungul timpului.

Totodată, metoda structural-funcțională în muzicologie implică examinarea structurii și funcției diferitelor elemente muzicale în cadrul unei compoziții și a modului în care acestea interacționează pentru a crea o experiență muzicală coerentă și semnificativă. Această metodă poate fi aplicată în mai multe moduri în muzicologie, inclusiv prin analiza formei, a tehnicii de compoziție și a funcției diferitelor elemente muzicale.

Iată câteva exemple concrete de aplicare a metodei structural-funcționale în muzicologie:

1. Analiza formei: Metoda structural-funcțională poate fi utilizată pentru a analiza forma unei compoziții și pentru a dezvălui modul în care diferitele secțiuni și părți ale acesteia interacționează pentru a crea o structură coerentă. Acest lucru implică identificarea secțiunilor distincte ale compoziției și a modului în care acestea se îmbină pentru a crea o structură coerentă și unitară.

2. Analiza tehnicii de compoziție: Metoda structural-funcțională poate fi utilizată pentru a analiza tehnica de compoziție utilizată într-o compoziție și pentru a înțelege modul în care aceasta contribuie la structura și semnificația generală a compoziției. Acest lucru implică examinarea modului în care diferitele elemente muzicale, cum ar fi acordurile, armoniile, melodii și ritmurile, se combină pentru a crea o compoziție coerentă.

3. Analiza funcției elementelor muzicale: Metoda structural-funcțională poate fi utilizată pentru a analiza funcția diferitelor elemente muzicale în cadrul unei compoziții și pentru a înțelege modul în care acestea contribuie la sensul și semnificația generală a compoziției. Acest lucru implică examinarea modului în care diferitele elemente muzicale, cum ar fi motivele, temele și acordurile, sunt utilizate pentru a crea o experiență muzicală semnificativă și coerentă.

4. Analiza armoniei: Metoda structural-funcțională poate fi utilizată pentru a analiza armonia unei compoziții și pentru a dezvălui relațiile și funcțiile dintre diferitele acorduri și progresii armonice. Acest lucru implică identificarea acordurilor și a modului în care acestea se armonizează între ele, precum și a modului în care acestea contribuie la structura și la expresia generală a compoziției.

5. Analiza orchestrației: Metoda structural-funcțională poate fi utilizată pentru a analiza orchestrația unei compoziții și pentru a dezvălui relațiile și funcțiile dintre diferitele instrumente și părți ale orchestrei. Acest lucru implică identificarea diferitelor părți ale orchestrației și a modului în care acestea se combină și se interacționează pentru a crea o textură muzicală complexă.

În general, metoda structural-funcțională poate fi utilizată în muzicologie pentru a analiza și a înțelege structura și funcția diferitelor elemente muzicale în cadrul unei compoziții și pentru a înțelege modul în care acestea contribuie la semnificația și sensul general al compoziției.

2.1.9. Metoda comparativă este o metodă de cercetare care implică compararea și analiza diferențelor între elementele din două sau mai multe entități, cu scopul de a identifica similarități și diferențe între ele. În muzicologie, metoda comparativă poate fi utilizată pentru a analiza diferite stiluri, genuri și perioade muzicale, pentru a identifica trăsături comune și diferențe semnificative. De exemplu, un cercetător poate utiliza metoda comparativă pentru a analiza diferitele stiluri muzicale care au apărut în diferite regiuni geografice, cu scopul de a identifica caracteristicile unice ale fiecărei regiuni și de a examina influențele reciproce ale acestor stiluri asupra altor regiuni. Metoda comparativă poate fi, de asemenea, utilizată pentru a analiza repertoriile și tradițiile muzicale, cu scopul de a identifica similarități și diferențe în ceea ce privește tehnicile de interpretare și de compoziție. Aceasta poate include compararea diferitelor versiuni ale aceleiași piese muzicale, interpretate de diferiți muzicieni sau în diferite perioade de timp, sau compararea tradițiilor muzicale din diferite culturi și epoci. Metoda comparativă poate fi aplicată prin analiza partiturilor și a altor surse de informații muzicale, precum și prin interviuri cu muzicieni și ascultători pentru a obține perspective subiective. Este important ca cercetătorii să aibă în vedere contextul cultural și istoric al muzicii pe care o compară, precum și diferențele de interpretare și de gust care pot exista între indivizi și culturi.

Metoda comparată în muzicologie poate fi aplicată pentru a analiza și compara diferite tradiții muzicale, genuri, stiluri sau compoziții muzicale. Această metodă implică identificarea similarităților și diferențelor dintre diferitele elemente muzicale și culturale și explorarea modului în care acestea interacționează și influențează între ele.

Iată câteva exemple concrete de aplicare a metodei comparative în muzicologie:

1. Compararea stilurilor muzicale: această metodă poate fi utilizată pentru a analiza și compara diferite stiluri muzicale, cum ar fi muzica barocă, clasică, romantică sau modernă. Prin comparație, se pot identifica caracteristicile stilistice comune, precum și diferențele între acestea, cum ar fi armonia, ritmul, forma și instrumentația. Această metodă poate fi utilizată pentru a dezvălui evoluția stilurilor muzicale și influențele culturale și istorice care le-au modelat. De exemplu, prin compararea muzicii baroce cu cea clasică, se pot identifica trăsături comune și diferențe, iar acestea pot fi explicate prin contextul istoric și cultural în care au fost create.

2. Compararea genurilor de muzică: metoda comparată poate fi utilizată și pentru a analiza și compara diferite genuri, cum ar fi muzica populară, jazz-ul, muzica clasică sau muzica electronică. Prin comparație, se pot identifica caracteristicile stilistice și structurale

specifice fiecărui gen și modul în care acestea diferă în ceea ce privește armonia, ritmul, instrumentația, forma și semnificația.

3. Compararea compozitorilor: prin compararea compozitorilor, muzicologii pot identifica trăsături comune și diferențe în lucrările lor și pot înțelege mai bine contextul istoric și cultural în care au lucrat. De exemplu, prin compararea lucrărilor lui Mozart și ale lui Beethoven, se pot observa similitudinile stilistice, ambii fiind încadrați în albia clasicismului vienez, dar și deosebirile dintre stilurile lor muzicale și modul în care acestea au fost influențate de contextul istoric și cultural.

4. Compararea tehnicilor de compoziție: metoda comparată poate fi folosită și pentru a analiza diferitele tehnici de compoziție folosite de compozitori. Prin compararea acestor tehnici, putem identifica diferențele și similitudinile dintre ele și putem înțelege cum acestea au influențat dezvoltarea muzicii.

5. Compararea interpretărilor: această metodă implică compararea mai multor interpretări ale aceleași compoziții muzicale pentru a evalua diferențele de interpretare și alegerea lor. De exemplu, se poate compara interpretările lui Beethoven a concertului nr. 3 pentru pian și orchestră pentru a identifica deosebirile și asemănările între diferiți pianisti. Acesta este un mod important de a examina cum muzica poate fi interpretată și reprezentată în moduri diferite în funcție de tradițiile culturale, istorice și naționale.

2.1.10. Metoda critică implică evaluarea și analizarea critică a argumentelor și ideilor, cu scopul de a identifica erorile și incoerențele și de a ajunge la o înțelegere mai precisă și mai corectă. Nu există un singur autor al metodei critice, deoarece metoda critică este o abordare de cercetare care a fost dezvoltată de-a lungul timpului de către diferite persoane din diferite domenii. În general, metoda critică implică evaluarea atentă a unui text sau a altui obiect de cercetare și abordarea lui din mai multe perspective, cu scopul de a identifica și analiza presupunerile, valori și idei implicite în text sau în contextul în care este produs. Metoda critică a fost utilizată într-o gamă largă de domenii, de la studiile literare și culturale până la științele sociale și politice. Printre autorii care au contribuit la dezvoltarea metodei critice se numără teoreticieni precum Karl Marx, Michel Foucault, Roland Barthes, Jacques Derrida și mulți alții. În esență, metoda critică se concentrează pe analiza și evaluarea în profunzime a obiectului de cercetare, pentru a ajunge la o înțelegere mai clară și mai detaliată a acestuia și pentru a descoperi potențialele semnificații și implicații ascunse. Metoda critică poate fi utilizată și în muzicologie pentru a examina și analiza diferite aspecte ale muzicii, de la structura și compoziția până la semnificațiile culturale și sociale. Iată câteva exemple de cum se poate aplica această metodă în procesul de cercetare a muzicii:

1. Analiza critică a compozițiilor muzicale ceea ce implică examinarea atentă a compozițiilor muzicale pentru a identifica și analiza structura, stilul și semnificațiile lor.

Această analiză poate fi făcută din mai multe perspective, cum ar fi analiza formală, analiza teoretică sau analiza culturală.

2. Studiul istoric și cultural al muzicii care implică analiza istorică și culturală a muzicii, pentru a înțelege cum și de ce aceasta a fost creată și cum a evoluat de-a lungul timpului. Această analiză poate fi făcută prin intermediul diferitelor surse, cum ar fi texte istorice, mărturii orale, înregistrări și alte surse.

3. Analiza critică a interpretărilor muzicale care presupune evaluarea și analiza diferitelor interpretări ale unei piese muzicale, pentru a înțelege cum acestea influențează semnificația și impactul acesteia. Această analiză poate fi făcută prin intermediul unor surse, cum ar fi înregistrări live sau înregistrări de studio.

4. Analiza critică a contextelor sociale și politice ale muzicii sau altfel vorbind analiza modului în care muzica este influențată de și influențează contextele sociale și politice în care este creată și interpretată. Această analiză poate fi făcută prin intermediul unor surse, cum ar fi texte politice, analize culturale și alte surse.

Metoda critică poate fi folosită pentru a ajuta la înțelegerea și interpretarea muzicii într-un mod mai profund și mai detaliat, oferind o perspectivă mai largă asupra semnificațiilor și implicațiilor acesteia în diferite contexte culturale și sociale.

2.2. Metodologia general-științifică

Filosofia fiind domeniul de reflexie care își propune să examineze probleme fundamentale și universale ale ființei umane, legate de cunoaștere, realitate, existență, valoare, etică și alte concepte cheie, astfel încât metodele utilizate trebuie să fie capabile să abordeze aceste probleme în mod riguros și sistematic. Însă metodologia filosofică se concretizează într-un șir de metode cu un grad foarte mare de generalizare comune tuturor științelor. Astfel descindem la următorul nivel metodologic, cel general științific. Aici este vorba de astfel de metode cu un nivel destul de mare de generalitate cum sunt **metodele logică și istorică**.

Metoda logică și metoda istorică sunt două metode generale de cercetare științifică, care sunt utilizate în multe discipline și domenii, inclusiv în istorie, filozofie, sociologie, psihologie și altele. Ele reprezintă două abordări diferite care se bazează pe principii și instrumente de investigație specifice.

Metoda logică este o abordare rațională și deductivă a cercetării științifice, care se concentrează pe identificarea și evaluarea argumentelor și a relațiilor logice dintre concepte și teorii și implică utilizarea unei analize sistematice și riguroase a conceptelor, ideilor și teoriilor, pentru a înțelege mai bine fenomenele și procesele studiate. Metoda logică se bazează pe deducție, care este un proces de raționament care începe cu premise generale și ajunge la concluzii specifice prin aplicarea unor reguli și principii logice.

Metoda istorică, pe de altă parte, este o abordare bazată pe cercetarea evenimentelor trecute și a schimbărilor care au avut loc în societate și cultură și implică analiza și interpretarea evenimentelor și proceselor istorice prin intermediul surselor primare și secundare. Aceasta implică o evaluare critică a acestor surse și o încercare de a înțelege evenimentele trecute din perspectiva contemporanilor lor, luând în considerare contextul social, cultural și politic în care acestea au avut loc. Metoda istorică se concentrează pe identificarea cauzelor și efectelor evenimentelor istorice și pe explicarea contextului social, cultural și politic în care acestea au avut loc. Ea se bazează pe inducție, care este un proces de raționament care începe cu observații specifice și ajunge la concluzii generale prin identificarea unor modele și tendințe.

Metoda logică reflectă orice fenomen și proces într-o formă abstractă și permite concentrarea atenției asupra rezultatelor fără a intra în detaliile concrete ale desfășurării procesului, fără a ține cont și de unele momente secundare, particulare, mai puțin importante.

Metoda istorică, din contra, presupune examinarea oricărui proces și fenomen nu doar în trăsăturile lui generale, ci și în forma originală și irepetabilă în care acest proces sau fenomen se manifestă într-o perioadă istorică și în anumite condiții concrete. Această metodă reflectă dezvoltarea fenomenelor și proceselor în toate amănuntele concrete, ținând cont de toate particularitățile întâmplătoare, pe când metoda logică reflectă esența dezvoltării istorice a oricărui proces sau fenomen, înlăturând aspectele neesențiale, descoperind conexiunile fundamentale, laturile generale și necesare ale acestei dezvoltări.

În esență, metoda logică și metoda istorică sunt două abordări diferite, însă nu sunt neapărat excluzive una față de cealaltă și pot fi utilizate în mod complementar în procesul cercetării științifice. Metoda logică este folosită pentru a dezvolta teorii și concepte noi, pentru a evalua și a trage concluzii despre argumente, idei și fenomene, în timp ce metoda istorică servește pentru înțelegerea evenimentelor și proceselor trecute. Ambele metode sunt esențiale pentru dezvoltarea și progresul cunoașterii științifice în diferite domenii. În scopul unei cunoașteri multilaterale și profunde știința trebuie să îmbine armonios cercetarea concret istorică a fenomenelor cu generalizarea lor logică. Ruperea metodei logice de cea istorică duce la speculații abstracte nefondate pe fapte. În același timp neglijarea metodei logice implică primejdia unui descriptivism superficial, a unei factologii goale, nesistematizate.

2.2.1. Metoda și principiile logicii

La baza **metodei logice** stau principiile logicii. Logica este o disciplină filosofică care se ocupă cu studiul raționamentului și al argumentării. Aceasta se împarte în două ramuri principale: logică elementară și metodologie.

Logica elementară este ramura logicii care se ocupă cu studiul regulilor și principiilor fundamentale ale raționamentului corect și argumentării valide. Această ramură a logicii se

concentrează pe dezvoltarea unor instrumente și concepte logice de bază, cum ar fi judecățile, propozițiile, silogismele și argumentele valide. Acest tip de logică este utilizat în mod obișnuit în educația primară și secundară, precum și în alte domenii, cum ar fi matematica și informatica.

Pe de altă parte, metodologia este consacrată studierii formelor coerente sau metodice de gândire, forme ce se manifestă în cadrul gândirii sistematice sau științifice. Metodologia arată regulile după care se întrebuițează formele elementare ale cugetării așa încât din certitudinea unei judecăți să se producă convingerea. Aceste reguli se numesc metode. Așadar, metodologia este ramura logicii care se ocupă cu studiul și dezvoltarea metodelor și tehnicilor utilizate în cercetarea științifică și în alte domenii. Această ramură a logicii se concentrează pe dezvoltarea și evaluarea metodologiilor de cercetare, precum și pe elaborarea unor standarde și proceduri de evaluare a argumentelor și concluziilor din diferite domenii. Ea se bazează pe anumite **principii logice** care sunt considerate fundamentale pentru a asigura validitatea și fiabilitatea metodelor și tehnicilor de cercetare.

Printre principiile logice fundamentale care stau la baza metodologiei se numără:

1. **Principiul identității:** Acest principiu afirmă că un lucru este identic cu el însuși. Iată câteva exemple concrete care ilustrează principiul identității: Un măr este identic cu el însuși, indiferent dacă este roșu sau verde, dulce sau acru, mare sau mic. O literă este identică cu ea însăși, indiferent de fontul sau stilul în care este scrisă (majusculă sau minusculă, bold sau cursiv). Un acord este identic cu el însuși fiind luat în poziție îngustă sau largă, interpretat de un singur instrument sau împărțit între diferite instrumente, sunând în registrul grav sau acut.

Pentru ca identitatea să fie posibilă, este necesar să fie folosite două nume sau două cuvinte diferite pentru a desemna același obiect, fenomen sau persoană. De aceea, într-un argument, cuvintele și formele logice folosite nu trebuie să-și schimbe sensul sau sistemul de referință. Dacă această cerință nu este respectată, principiul identității este încălcat, iar argumentul nu este corect din punct de vedere logic. Ca urmare, nu vom putea fi siguri de adevărul concluziei, chiar dacă premisele sunt adevărate.

Iată câteva exemple de încălcare a principiului identității:

Toate păsările au aripi și pot zbura. Un struț nu poate zbura. Deci, un struț nu este o pasăre. Un avion are aripi și poate zbura, deci un avion este pasăre. Aceste concluzii sunt incorecte din punct de vedere logic, deoarece „păsările” și „obiectul care are aripi și poate zbura” nu sunt cu adevărat două nume diferite pentru același obiect. Prin urmare, chiar dacă un struț nu poate zbura, el este totuși o pasăre din punct de vedere biologic, în timp ce un avion deși are aripi și poate zbura – nu.

Toate simfoniile lui Beethoven sunt scrise pentru orchestră. Toate lucrările lui Beethoven pentru orchestră sunt simfonii. Aceste afirmații încalcă principiul identității, deoarece nu toate lucrările pentru orchestră scrise de Beethoven sunt simfonii. De

asemenea, se face o confuzie între faptul că o lucrare este scrisă pentru orchestră și faptul că este o simfonie.

Toate concertele sunt compuse din trei mișcări. Concertul *Momente* pentru vioară și orchestră de Gh. Ciobanu are două mișcări. Deci, această lucrare nu este un concert. Această concluzie este incorectă din punct de vedere logic, deoarece „concert” și „compoziție din trei mișcări” nu sunt cu adevărat două nume diferite pentru același obiect. Deși concertele instrumentale sunt foarte frecvent compuse dintr-o singură mișcare, există și concerte cu un număr diferit de mișcări. Prin urmare, Concertul *Momente* de Ciobanu este, de fapt, un concert, chiar dacă are doar două și nu trei mișcări.

2. **Principiul non-contradicției:** Acest principiu prevede ca toate conceptele sau teoriile să nu fie contradictorii. El pornește de la ideea că o propoziție/concluzie nu poate fi concomitent adevărată și falsă. De exemplu, nu se poate afirma că soarele este atât mare, cât și mic. Pentru a fi corectă o afirmație nu trebuie să conțină contradicții. De exemplu, afirmația: „Este zi și este noapte” este o propoziție contradictorie și nu poate fi adevărată. Conform acestui principiu o noțiune, o afirmație și contraria ei nu pot fi în același timp și în aceeași privință adevărate, deoarece nici o noțiune sau afirmație nu poate fi concomitent și adevărată și falsă. Sau este zi, sau nu este zi, adică este noapte. Octava este un interval consonant. Afirmația contrară care spune că octava nu este un interval consonant – este greșită.

Exemple de încălcare a principiului non-contradicției:

Între dinastiile regale franceze și britanice au avut loc războaie seculare care au durat trei decenii. Aici avem o contradicție între termenul seculare care indică la 100 de ani și cele trei decenii care sunt egale cu 30 de ani.

Pianistul a interpretat o piesă muzicală perfect, dar a făcut câteva greșeli evidente. Această propoziție este contradictorie deoarece sugerează că un pianist poate cânta perfect o piesă muzicală, dar totodată să facă greșeli evidente, ceea ce este imposibil din punct de vedere al perfecțiunii interpretative.

3. **Principiul terțului exclus:** Acest principiu afirmă că o propoziție fie este adevărată, fie este falsă și nu există o a treia opțiune. De exemplu, propoziția „Azi este duminică” poate fi sau adevărată, sau falsă. Nu există o a treia variantă. Cu alte cuvinte, trebuie să alegem între două afirmații contrare, una dintre ele fiind adevărată și cealaltă fiind falsă.

Iată câteva exemple pentru a ilustra acest principiu:

O persoană sau este aici sau nu este aici: ea nu poate fi în același timp și aici și acolo, adică în două locuri diferite. Un obiect sau este roșu sau nu este roșu (fiind, de exemplu, albastru). O culoare nu poate fi în același timp roșie și albastră. O treaptă din mod sau este stabilă sau nu este, ea nu poate fi stabilă și instabilă concomitent, în cadrul aceluiași mod.

Când se încalcă acest principiu obținem afirmații greșite, contradicții logice și erori de raționament care pot duce la confuzie și pot afecta calitatea argumentelor și concluziilor.

4. **Principiul rațiunii suficiente** ne spune că pentru orice eveniment sau fenomen, există o cauză sau o explicație suficientă. Cu alte cuvinte, nimic nu se întâmplă fără o cauză sau o explicație adecvată. De exemplu, un obiect care cade pe podea are o cauză sau o explicație suficientă, cum ar fi gravitația. Acest principiu ne cere să nu acceptăm sau să respingem o afirmație fără a avea un temei suficient pentru a face aceasta. Adică, într-un argument, premisele trebuie să fie temei suficient pentru a justifica acea concluzie.

Există 4 tipuri de temeiuri posibile:

- temei **suficient**, dar nu necesar: Compozitorii Zagorschi și Rivilis au fost contemporani. Zagorschi și Rivilis au fost prieteni. Prima afirmație este necesară pentru cea de-a doua, însă nu și suficientă. Fără a fi contemporani ei nu puteau să fie prieteni, însă ei lesne puteau să fie contemporani fără a fi prieteni. O melodie este scrisă în notația muzicală standard și folosește un sistem de durate, inclusiv note întregi, doimi, pătrimi și optimi. Acesta este un temei suficient pentru a descrie modul în care o melodie este notată, dar nu este necesar pentru a analiza stilul sau a determina perioada în care a fost scrisă.

- temei **suficient și necesar**: Afirmația „Acordul si-re-fa este micșorat” este temei și suficient, și necesar pentru afirmația „Acordul si-re-fa conține două terțe mici”. În același timp propoziția: „Acordul este compus din intervale consonante” nu este un temei suficient și necesar pentru a afirma că acordul este consonant. Însă pentru ca acordul să fie consonant el trebuie să fie compus din intervale consonante.

- temei **necesar, dar nu suficient**: Dacă e înnorat înseamnă că va ploua? Însă mereu când plouă e înnorat. Deci e o condiție necesară dar nu suficientă. O formă muzicală constă din trei secțiuni. Această afirmație este necesară pentru a defini o formă muzicală, dar nu este suficientă pentru a descrie ce fel de formă anume este aceasta. O piesă muzicală este în tonalitatea de Fa major dacă are un bemol la cheie și folosește frecvent nota Fa. Acesta este un temei necesar pentru a identifica tonalitatea, dar nu este suficient pentru a o confirma în mod clar, deoarece și tonalitatea re minor ar putea să folosească, de asemenea, aceeași notă, având același bemol la cheie.

- temei **nici necesar, nici suficient**: Pentru a compune o piesă de succes este nevoie să ai un pian bun.

Principiul rațiunii suficiente arată că există două tipuri de temeiuri care nu sunt acceptabile din punct de vedere logic: cele care sunt necesare, dar nu sunt suficiente, și cele care nu sunt necesare și nici suficiente. De fapt, acestea din urmă ar putea fi complet eliminate din categoria temeiurilor. Prin urmare, prin respectarea acestui principiu, afirmațiile și negațiile noastre sunt întemeiate și fundamentate, ceea ce este esențial în gândirea și acțiunea rațională și științifică.

Cu alte cuvinte, pentru a fi etichetată ca fiind adevărată sau falsă orice noțiune, judecată sau afirmație trebuie să aibă suficiente argumente sau, vorbind în termenii logicii,

să aibă rațiunea suficientă și convingătoare pentru care este anume așa. Orice afirmație trebuie demonstrată, trebuie să existe dovezile necesare pentru a ne convinge de adevărul sau de falsitatea ei.

Principiul rațiunii suficiente poate fi aplicat în muzicologie pentru a găsi explicații sau cauze ale unui anumit fenomen muzical. De exemplu, putem analiza cauzele care au dus la dezvoltarea muzicii blues și să identificăm influențele culturale, sociale și istorice care au contribuit la aceasta. Sau putem identifica cauza dezvoltării unui anumit gen muzical prin analiza influențelor culturale și sociale dintr-o anumită perioadă. O analiză muzicală poate utiliza această lege pentru a explica de ce o anumită piesă muzicală are o anumită structură armonică sau ritmică.

Pe lângă cele patru principii fundamentale ale logicii mai există câteva principii complementare.

5. **Principiul bivalenței:** Acest principiu admite că o propoziție poate fi sau adevărată, sau falsă, însă nu ambele concomitent și nu niciuna dintre ele. Cu alte cuvinte, nu există o a treia opțiune, dar există și posibilitatea ca nicio propoziție să nu fie adevărată. Acest principiu se bazează pe ideea că o afirmație sau o concluzie poate fi judecată ca fiind adevărată sau falsă în funcție de faptele sau starea de lucruri din lumea reală pe care o descrie sau despre care se face afirmația. Principiul bivalenței este unul dintre principiile fundamentale ale logicii și este folosit în deducții, raționamente și argumentații. Acesta asigură o abordare clară și precisă a raționamentului și împiedică ambiguitatea și confuzia în comunicare și argumentare. Principiul bivalenței este aplicat pentru a separa opțiunile posibile în două categorii distincte: adevărat sau fals. Această abordare ajută la evaluarea și interpretarea muzicii într-un mod clar și precis. De exemplu, în analiza armoniei, un acord poate fi apreciat ca fiind consonant sau disonant. Consoanele sunt acorduri armonioase și stabile, în timp ce disonantele sunt acorduri care creează tensiune și nevoie de rezolvare. Acordul nu poate fi concomitent și consonant și disonant.

Este un principiu foarte asemănător cu principiul terțului exclus. Însă dacă principiul terțului exclus se concentrează asupra existenței unei alternative clare între adevăr și falsitate, principiul bivalenței se concentrează asupra faptului că o propoziție trebuie să fie sau adevărată, sau falsă. În esență, principiul terțului exclus spune că trebuie să fie una sau alta, în timp ce principiul bivalenței spune că trebuie să fie una dintre cele două, dar poate să nu fie nici una adevărată. Ambele aceste principii sunt fundamentale pentru logica formală și au aplicații în toate domeniile de activitate, inclusiv în muzicologie, în special în analiza muzicală. Să revenim la exemplul cu acordul consonant de mai sus. Un trison major este un acord consonant. Această afirmație parcă nu trezește nici un fel de îndoieli. Însă dacă schimbăm contextul și introducem un trison major într-o piesă atonală el va fi perceput de noi la fel de disonant, ca un septacord sau un trison mărit (sau micșorat) într-o piesă tonală. Acesta este un exemplu de aplicare a principiului bivalenței. Principiul bivalenței afirmă că o

propoziție poate fi fie adevărată, fie falsă, dar nu ambele. În acest caz, prima afirmație este adevărată în contextul tonal, dar devine falsă în contextul atonal. A doua afirmație este adevărată în contextul atonal, dar devine falsă în contextul tonal. Prin urmare, acest exemplu ilustrează cum o propoziție poate fi adevărată într-un anumit context, dar poate deveni falsă într-un alt context. Aplicarea principiului terțului exclus impune o alegere binară între cele două opțiuni posibile – consonant sau disonant, în timp ce aplicarea principiului bivalenței permite existența unui spectru mai larg de opinii și evaluări.

6. **Principiul inferenței:** Acest principiu afirmă că, dacă premisele unei argumentații sunt adevărate, atunci și concluzia trebuie să fie adevărată. De exemplu, „Toate merele sunt fructe” și „Acesta este un măr” implică concluzia că „Acesta este un fruct”. Principiul inferenței valide este important în procesul de argumentare și de luare a deciziilor, deoarece ne ajută să identificăm argumentele slabe și să evităm erorile logice. Dacă o inferență nu este validă, atunci nu putem avea încredere în concluzia sa, indiferent de cât de plauzibilă sau de atractivă ar părea. Principiul inferenței - acest principiu afirmă că o propoziție poate fi inferată din alte propoziții considerate adevărate. De exemplu, dacă știm că „toți oamenii sunt muritori” și „Socrate este un om”, putem deduce că „Socrate este muritor”. Principiul inferenței este un concept fundamental în logică și se referă la capacitatea de a trage concluzii logice din premise sau afirmații date. În mod simplu, principiul inferenței afirmă că dacă premisele sunt adevărate, atunci concluzia trebuie să fie, de asemenea, adevărată. Principiul inferenței este esențial în raționamentul deductiv și în deducerea consecințelor logice dintr-un set de reguli sau premise. În muzicologie, principiul inferenței se manifestă prin capacitatea de a identifica relațiile dintre diferite elemente muzicale și de a trage concluzii despre structura și semnificația muzicii. De exemplu, analizând armoniile, ritmurile, temele și alte caracteristici ale unei piese muzicale, un muzicolog poate deduce informații despre intenția compozitorului, influențele culturale și estetice ale perioadei în care a fost compusă muzica, precum și despre modul în care muzica este percepută și interpretată de către ascultători. Prin aplicarea principiului inferenței în muzicologie, muzicologii pot obține o mai bună înțelegere a muzicii și a contextului său cultural și istoric, precum și să dezvolte noi interpretări și aprecieri ale lucrărilor muzicale. De exemplu, prin examinarea elementelor muzicale ale unei lucrări, cum ar fi armonia, melodia, ritmul, textura și orchestrația, muzicologii pot deduce trăsăturile stilistice specifice unei anumite perioade sau școli de compoziție.

7. **Principiul echivalenței:** Acest principiu afirmă că două propoziții sunt echivalente dacă și numai dacă acestea au aceeași valoare de adevăr. De exemplu, propozițiile „Toți oamenii sunt muritori” și „Niciun om nu este nemuritor” sunt echivalente, deoarece ambele sunt adevărate și spun același lucru, deși un pic diferit. În muzicologie, principiul echivalenței poate fi aplicat în diferite moduri. Un exemplu este în analiza de compoziție, unde două secțiuni muzicale pot fi considerate echivalente dacă ele îndeplinesc aceeași

funcție structurală în cadrul unei lucrări. De asemenea, principiul echivalenței poate fi utilizat pentru a evalua variațiile în interpretările muzicale, unde două interpretări diferite ale unei lucrări sunt echivalente dacă ele îndeplinesc aceleași obiective artistice și estetice. Principiul echivalenței poate fi aplicat, de asemenea, în analiza de genuri muzicale. Două genuri muzicale pot fi considerate echivalente dacă ele îndeplinesc aceleași funcții sociale și culturale în cadrul unei anumite comunități sau perioade istorice. De exemplu, muzica populară și jazzul pot fi considerate echivalente din punctul de vedere al funcțiilor lor culturale și estetice, chiar dacă ele au caracteristici muzicale diferite. În esență, principiul echivalenței este un instrument important în analiza și compararea diferitelor aspecte ale muzicii, ajutând muzicologii să identifice și să înțeleagă relațiile și conexiunile între diferitele elemente muzicale și între muzică și cultura mai largă în care este creată și interpretată.

8. **Principiul analogiei:** acest principiu afirmă că dacă două lucruri sau fenomene sunt similare într-un anumit sens, atunci ele sunt probabil similare și în alte sensuri. De exemplu, dacă un anumit medicament este eficient în tratarea unei anumite boli la oameni, atunci este probabil să fie eficient și în tratarea aceleiași boli la animale. Principiul analogiei este un principiu logic care afirmă că, atunci când două lucruri au unele caracteristici comune, acestea pot fi considerate similare și pot fi tratate în mod similar în anumite situații. Cu alte cuvinte, dacă două lucruri sunt similare într-un anumit sens, atunci putem trage anumite concluzii despre unul din ele pe baza cunoștințelor pe care le avem despre celălalt. În muzicologie, Principiul analogiei poate fi aplicat în mai multe moduri. De exemplu, atunci când cercetăm muzica dintr-o anumită perioadă istorică, putem folosi Principiul analogiei pentru a face presupuneri cu privire la muzica pe care nu o cunoaștem sau care a fost pierdută. Putem face aceasta prin compararea cu alte muzici similare din aceeași perioadă sau din aceeași regiune geografică. Un alt mod în care Principiul analogiei poate fi aplicat în muzicologie este prin compararea între diferite stiluri muzicale sau între diferite culturi muzicale. De exemplu, putem aplica Principiul analogiei pentru a înțelege cum funcționează muzica tradițională dintr-o cultură necunoscută prin compararea cu alte culturi care au o muzică tradițională similară. În general, Principiul analogiei este un instrument util în muzicologie pentru a face presupuneri și pentru a trage concluzii bazate pe cunoștințele existente și pentru a ajuta la înțelegerea muzicii într-un mod mai cuprinzător.

9. **Principiul continuității:** acest principiu afirmă că schimbările graduale sunt mai probabile decât schimbările bruște sau discontinuitățile. De exemplu, în evoluția speciilor, este mai probabil să apară schimbări mici și continue decât salturi mari și bruște. Principiul continuității este un principiu logic care afirmă că o propoziție este adevărată numai dacă este compatibilă cu celelalte propoziții pe care le acceptăm deja ca fiind adevărate. Acest principiu se aplică în multe domenii, inclusiv în cercetarea muzicii atunci când în procesul de analiză se încearcă identificarea relațiilor de continuitate și coerență între diferitele secțiuni sau părți ale compoziției. De exemplu, în muzica clasică, este important să se înțeleagă modul

în care diferitele mișcări ale unei simfonii se leagă între ele și se dezvoltă într-un mod continuu, astfel încât întreaga compoziție să aibă o coerență și o unitate. Este important ca diferitele elemente ale unei piese să fie legate într-un mod natural și să aibă o dezvoltare logică. O piesă muzicală bine compusă va respecta principiul continuității prin intermediul unor elemente precum tema muzicală, dezvoltarea acesteia, repetițiile și variațiile temei, modul în care secțiunile sunt aranjate, schimbările de tonalitate și alte procedee similare. Aceste elemente contribuie la coerența și continuitatea piesei, dându-i o structură logică și o sensibilitate artistică. În plus, principiul continuității poate fi aplicat și în analiza istorică a muzicii, unde se poate urmări modul în care diferite stiluri și tradiții muzicale se dezvoltă în timp și cum ele se leagă între ele în mod continuu și coerent. De exemplu, se poate analiza modul în care anumite elemente muzicale dintr-un anumit stil sau perioadă se dezvoltă sau se transformă într-un alt stil sau perioadă ulterioară. Și un text muzicologic trebuie să respecte principiul continuității urmărind aceeași continuitate și coerență ca și muzica analizată. Acest lucru înseamnă că textul trebuie să ofere o prezentare clară și coerentă a compoziției sau a stilului muzical, folosind argumente și exemple care să se lege în mod logic și continuu. Mai mult decât atât, un text muzicologic trebuie să fie scris într-un stil clar și accesibil, astfel încât cititorii să poată urmări argumentația fără dificultate. În același timp, textul trebuie să fie riguros și precis, iar toate afirmațiile trebuie să fie susținute de argumente și exemple solide. Respectarea principiului continuității este esențială în redactarea unui text muzicologic. Acest principiu ajută la asigurarea că textul oferă o prezentare coerentă și detaliată a compoziției sau a stilului muzical analizat, iar argumentele și exemplele sunt legate între ele în mod logic și continuu.

Aceste principii logice sunt considerate fundamentale în metodologie aplicarea lor fiind esențială pentru a obține cercetări valide și coerente în toate domeniile inclusiv muzicologia, contribuind astfel la înțelegerea și interpretarea mai bună a muzicii și a rolului său în societate.

2.2.2. Metoda istorică

Metoda istorică reprezintă un ansamblu de principii și tehnici utilizate în procesul de cercetare și interpretare a evenimentelor trecute din perspectiva contemporanilor lor, luând în considerare contextul social, cultural și politic în care acestea au avut loc pe baza analizei critice și evaluării obiective a surselor primare și secundare.

Metoda istorică se sprijină pe **principiul istorismului** care spune că orice fenomen trebuie studiat în procesul apariției și dezvoltării lui, în legături indispensabile cu condițiile istorice concrete care l-au generat. Acest principiu se fundamentează pe ideea că toate evenimentele și procesele istorice trebuie înțelese în contextul lor istoric specific și că fiecare perioadă istorică trebuie înțeleasă prin propriile sale caracteristici și condiții. Potrivit principiului istorismului, o perioadă istorică nu poate fi judecată prin standardele și valorile

altor perioade istorice sau culturale. În schimb, trebuie să fie înțeleasă în contextul său propriu, prin studierea obiceiurilor, valorilor, credințelor și contextelor sociale și politice ale acelei perioade. În general, principiul istorismului sugerează că perioadele istorice trebuie înțelese în contextul lor specific și că fiecare perioadă istorică are propriile sale caracteristici și valori culturale și sociale, care trebuie înțelese în mod adecvat pentru a obține o înțelegere completă și precisă a trecutului. De exemplu, să judecăm evenimentele istorice din Evul Mediu prin standardele morale ale secolului al XXI-lea ar fi impropriu și incorect. În schimb, este important să înțelegem și să evaluăm evenimentele și procesele istorice din trecut în contextul lor istoric specific, pentru a putea înțelege cum și de ce acestea s-au desfășurat așa cum au făcut-o și ce impact au avut asupra societății de la acea vreme.

Principiul istorismului este important în cercetarea istorică, deoarece permite cercetătorilor să înțeleagă și să interpreteze evenimentele și procesele istorice într-un mod mai precis și mai coerent. De asemenea, aplicarea lui ajută la evitarea judecăților de valoare anacronice și la obținerea unei perspective mai cuprinzătoare și mai exacte asupra trecutului. Acest principiu a fost dezvoltat în secolul al XIX-lea ca o reacție la viziunile universaliste ale Iluminismului și ale Renașterii care erau axate pe ideea că există adevăruri universale pe care oamenii le pot descoperi prin intermediul rațiunii, prin cercetarea empirică și prin explorarea lumii înconjurătoare. Ele se bazau pe promovarea unei abordări mai largi și mai generale a cunoașterii, care urmărește să găsească adevărurile universale care se aplică în toate timpurile și spațiile. Istoricul însă respinge ideea de a căuta adevăruri universale și promovează în schimb studiul istoric specific și detaliat, concentrându-se pe contextul cultural, politic și social al fiecărei epoci. Astfel se pune accent pe specificitatea și particularitățile unui anumit context istoric sau cultural, pe aspectele specifice ale culturii și ale istoriei și nu pe aspectele comune ale omenirii. Aceste două viziuni au fost dezvoltate în contexte și epoci diferite, având diferite obiective și metode de cercetare. Ideile universaliste ale Iluminismului și ale Renașterii au avut un impact semnificativ în dezvoltarea științei și a filozofiei, promovând libertatea individuală, egalitatea și raționalismul – abordări care au contribuit la crearea unor sisteme de gândire și de cunoaștere care transcend limitele culturale și istorice, și care se concentrează pe dezvoltarea cunoștințelor universale. Pe de altă parte, istorismul a avut un impact semnificativ în dezvoltarea istoriografiei, antropologiei și studiilor culturale, evidențiind particularitățile culturale și istorice și punând accentul pe diversitatea și complexitatea lumii. Pe baza istorismului au apărut și s-au dezvoltat tehnici de cercetare care se concentrează pe contextul istoric și cultural, evidențiind interdependența dintre acestea și influențele reciproce.

Principiul istorismului se aplică în multe domenii, inclusiv în studiul literaturii, artei, arhitecturii și muzicii, având un impact semnificativ și contribuind la dezvoltarea unor metode de cercetare care se concentrează pe contextul istoric și cultural. Iată câteva exemple de aplicare a acestui principiu în muzicologie:

În interpretarea muzicii baroce, cercetătorii au încercat să descopere și să recreeze sonoritatea și tehnicile de interpretare muzicală a acelei perioade. Aceștia au studiat sursele istorice și au căutat să înțeleagă contextul social, cultural și muzical al epocii baroce, astfel încât să poată obține o interpretare autentică.

În cercetarea stilurilor naționale această abordare se concentrează pe particularitățile stilistice ale muzicii din diferite țări și regiuni, evidențiind contextul cultural și istoric al acestora. De exemplu, cercetătorii care studiază muzica tradițională din diverse țări încearcă să înțeleagă contextul social, cultural și istoric care a influențat dezvoltarea stilurilor muzicale specifice acestora.

Studiul instrumentelor istorice reprezintă un alt exemplu de aplicare a principiului istorismului. Această abordare implică cercetarea și înțelegerea tehnicilor de construcție și de interpretare a instrumentelor muzicale din diferite perioade istorice, precum și contextul cultural și social în care acestea au fost folosite.

Principiul istorismului se materializează într-un șir de metode de cercetare istorică, care se bazează pe studiul evenimentelor și proceselor istorice în contextul lor istoric specific. Aceste metode includ:

1. **Metoda istorico-genetică** care se concentrează pe examinarea genezei și evoluției unui fenomen istoric sau cultural, analizându-i rădăcinile istorice și diversele influențe sociale, economice și culturale care au dus la apariția și dezvoltarea sa. În aplicarea metodei istorico-genetice în muzicologie, cercetătorii pot să examineze diferitele influențe culturale și istorice care au jucat un rol în dezvoltarea genurilor muzicale și a formelor muzicale. Aceștia pot analiza, de exemplu, influențele culturale și istorice asupra dezvoltării muzicii clasice occidentale, sau pot să urmărească evoluția jazzului din Statele Unite. Totodată această metodă poate fi utilizată pentru a urmări transformările și schimbările stilistice de-a lungul timpului și pentru a identifica momentele cheie în dezvoltarea genurilor muzicale și a formelor muzicale. De exemplu, cercetătorii pot să utilizeze metoda istorico-genetică pentru a urmări evoluția formei sonatei în muzica clasică occidentală, sau pentru a analiza dezvoltarea și transformarea stilului muzical flamenco în Spania. Prin aplicarea metodei istorico-genetice în muzicologie, cercetătorii pot să dezvolte o înțelegere mai profundă a istoriei și a evoluției muzicii și pot să ajute la clarificarea conexiunilor culturale și istorice dintre diferitele genuri muzicale și regiuni geografice.

2. **Metoda comparativ-istorică** este o metodă de cercetare care implică analiza și compararea a două sau mai multe fenomene istorice sau culturale similare sau înrudite sau a diferitelor aspecte ale unui fenomen istoric în mai multe perioade sau locuri pentru a înțelege mai bine diferențele și asemănările dintre acestea și a înțelege evoluția istorică a fenomenelor analizate. Cu ajutorul acestei metode noi putem prin comparație să evidențiem momentele generale și particulare în fenomenele istorice, să stabilim și să cunoaștem diferite trepte în procesul evoluției istorice a fenomenului sau a unui grup de

fenomene. Ea ne permite să observăm schimbările ce s-au petrecut și pe baza analizei acestora să presupunem tendințele evoluției ulterioare a fenomenelor și proceselor. Metoda comparativ-istorică permite explicarea asemănărilor între fenomene aparent diferite prin proveniența lor comună. Totodată asemănările între fenomenele aparent eterogene, se datorează condițiilor comune în care acestea s-au dezvoltat. În muzicologie, metoda comparativ-istorică poate fi aplicată în analiza a două sau mai multe opere muzicale similare sau înrudite. De exemplu, o astfel de analiză poate implica compararea a două opere muzicale scrise de compozitori diferiți în același timp sau în perioade istorice similare, cu aceeași temă sau subiect. Această analiză poate evidenția diferențele și asemănările dintre stilul, tehnicile compoziționale și temele muzicale ale celor două opere. De asemenea, metoda comparativ-istorică poate fi aplicată în analiza a două sau mai multe tradiții muzicale diferite, cum ar fi muzica europeană și muzica asiatică. Această analiză poate ajuta la înțelegerea modului în care diferitele tradiții muzicale s-au dezvoltat și influențat reciproc în timp. În general, metoda comparativ-istorică este utilă în muzicologie pentru a dezvolta o înțelegere mai profundă a istoriei și evoluției muzicii, precum și pentru a evidenția influențele culturale și istorice care au contribuit la dezvoltarea acesteia. Prin comparația și analiza a două sau mai multe fenomene muzicale, cercetătorii pot dezvolta o perspectivă mai largă asupra istoriei și evoluției muzicii și pot identifica aspecte importante și neașteptate care ar putea fi ignorate într-o analiză simplă a unui singur fenomen muzical.

3. Metoda istorico-tipologică este o metodă de cercetare care se concentrează pe identificarea și analiza tipurilor sau modelelor generale care apar în dezvoltarea unui fenomen sau proces istoric. Această metodă presupune studierea istoriei și evoluției unui fenomen sau obiect de studiu, identificarea tipurilor și modelelor care apar în această evoluție, și analiza similarităților și diferențelor dintre aceste tipuri și modele. În muzicologie, metoda istorico-tipologică poate fi utilizată pentru a identifica și analiza tipurile și modelele generale care apar în dezvoltarea unei forme, unui gen sau a unui stil muzical, identificând tipurile și modelele care apar în diferite perioade istorice sau în diferite culturi muzicale, și analizând similaritățile și diferențele dintre aceste tipuri și modele, analizând schimbările și inovațiile care au avut loc în evoluția formei, genului sau stilului respectiv. Un exemplu de aplicare a metodei istorico-tipologice în muzicologie este identificarea și analizarea tipurilor de forme muzicale care apar în muzica barocă. Cercetătorii pot analiza diferitele tipuri de forme muzicale baroce, cum ar fi sonata da chiesa, sonata da camera, cantata, oratoriu, și identifica diferențele și similitudinile dintre acestea. Ei pot, de asemenea, să analizeze modul în care aceste tipuri de forme muzicale au evoluat în timp, și cum au fost influențate de contextul social, cultural și politic al epocii.

4. Analiza diacronică este o metodă de cercetare care se concentrează pe studiul evoluției și dezvoltării unui fenomen sau a unei entități în timp. În muzicologie, analiza diacronică poate fi utilizată pentru a examina schimbările și evoluția stilistică, formele,

tehnologiile și practicile muzicale pe parcursul istoriei. Pentru a realiza o analiză diacronică a muzicii, cercetătorii pot examina exemple de muzică dintr-o perioadă istorică dată și pot urmări evoluția lor în timp, examinând diferite influențe și inovații. Cercetătorii pot de asemenea, să compare muzica din diferite perioade istorice, evidențiind diferențele și asemănările dintre ele și examinând modul în care acestea au influențat evoluția muzicii. De exemplu, analiza diacronică poate fi utilizată pentru a studia evoluția muzicii clasice europene de la perioada Renașterii la perioada Romantică, examinând inovațiile tehnice, influențele culturale și sociale și schimbările stilistice și formale care au avut loc de-a lungul timpului. Analiza diacronică poate fi utilă în muzicologie pentru a oferi o perspectivă mai amplă asupra evoluției muzicii în timp și pentru a identifica schimbările majore care au avut loc în muzică și în cultura în general. De asemenea, această metodă poate fi utilizată pentru a înțelege mai bine contextul social, cultural și istoric în care muzica a fost creată și interpretată în diferite perioade istorice.

5. **Metoda periodizării** este o metodă de analiză istorică care constă în împărțirea unei perioade lungi de timp în perioade mai scurte, mai omogene și distincte, în funcție de criterii specifice, pentru a înțelege și interpreta evoluția și schimbările ce au avut loc în acel domeniu în timpul respectiv. Această metodă presupune că un anumit domeniu de studiu se dezvoltă în cicluri, cu perioade de creștere, apogeul și declinul. În muzicologie, metoda periodizării este folosită pentru a clasifica și a examina dezvoltarea muzicii sau a unor fenomene muzicale concrete în perioade istorice distincte, bazate pe caracteristicile stilistice și culturale ale fiecărei perioade. Această abordare poate ajuta la înțelegerea evoluției muzicii și la identificarea unor modele sau tendințe de-a lungul timpului. De exemplu, în muzica occidentală, perioada Barocului (circa 1600-1750) este caracterizată prin utilizarea intensivă a armoniei și a contrapunctului, iar perioada Clasicismului (circa 1750-1820) este caracterizată prin utilizarea simetriei și a echilibrului în structurile muzicale. Aceste trăsături stilistice caracteristice fiecărei perioade pot fi identificate și examinate cu ajutorul metodei periodizării. De asemenea, metoda periodizării poate fi aplicată și în alte domenii ale muzicologiei, cum ar fi etnomuzicologia sau studiul muzicii populare. În acest caz, perioadele istorice pot fi determinate pe baza unor factori culturali și sociali, precum schimbările în tradiții muzicale locale sau influențele culturale externe. Această abordare poate ajuta la înțelegerea evoluției muzicii tradiționale și populare în diferite regiuni și culturi.

Metoda istorică, concretizată în metodele descrise mai sus, se concentrează pe analiza și interpretarea evenimentelor și proceselor istorice prin intermediul documentelor și surselor istorice. Aceasta implică colectarea, analiza și interpretarea de documente istorice, care pot include scrisori, jurnale, contracte, acte oficiale, manuscrise, înregistrări audio și video, obiecte de artă, arhitectură, monumente istorice, fotografii și alte surse relevante. Aceste documente sunt studiate cu atenție, iar cercetătorul încearcă să

identifice și să înțeleagă contextul istoric, social, cultural și politic în care acestea au fost create. Metoda istorică se bazează pe o serie de principii, cum ar fi verificabilitatea, interpretarea, autenticitatea și fiabilitatea documentelor și a altor surse istorice. Cercetătorii trebuie să verifice și să confirme informațiile obținute din surse multiple, să examineze contextul istoric și cultural și să-și formuleze propriile ipoteze și teorii. Scopul principal al acestei metode este de a obține o înțelegere cât mai exactă și completă a istoriei și de a explica procesele și schimbările care au avut loc în trecut.

În ceea ce privește muzicologia, metoda istorică poate fi aplicată în studiul istoriei muzicii, al tradițiilor și stilurilor muzicale, al compozițiilor muzicale și al vieții și operei compozitorilor. Această metodă poate ajuta la identificarea influențelor culturale și istorice asupra dezvoltării muzicii și la înțelegerea contextului social și cultural în care a fost creată o anumită compoziție muzicală sau un anumit stil muzical.

Pentru a obține o cunoaștere multilaterală și profundă a unui subiect, știința trebuie să combine cercetarea concretă și istorică a fenomenelor cu generalizarea logică a acestora. O ruptură între metoda istorică și cea logică poate duce la speculații abstracte care nu se bazează pe fapte reale. În același timp, neglijarea metodei logice poate duce la o descriere superficială și nesistematizată a faptelor, ceea ce poate împiedica o înțelegere profundă a fenomenelor cercetate. Prin urmare, este indicat să folosim atât metoda istorică, cât și cea logică, pentru a obține o cunoaștere completă și bine fundamentată.

De asemenea, este important să subliniem că abordarea istorică și cea logică nu sunt singurele metode disponibile pentru cercetarea unui subiect. În funcție de domeniul investigat și de obiectivele propuse, pot fi necesare și alte metode sau tehnici de cercetare despre care vom discuta în continuare.

2.2.3. Metode general-științifice

Metodologia științifică cunoaște un șir de metode comune pentru toate domeniile științifice, care însă în funcție de specificul fiecărui domeniu capătă anumite nuanțe caracteristice.

1. Cea mai simplă metodă folosită de obicei la etapa inițială a unei investigații este **observația**. Aceasta prezintă un procedeu de cunoaștere științifică care constă în contemplarea metodică și intenționată a unui obiect, fenomen sau proces și presupune colectarea datelor prin observarea directă a fenomenelor sau prin intermediul unor instrumente și tehnici specializate. Alături de experiment observația constituie o metodă de cunoaștere senzorială, empirică. Ea presupune constatarea faptelor așa cum se desfășoară ele în mod firesc. Așadar, se poate observa cel mai bine un fenomen ce se derulează sub ochii noștri, adică în prezent. În muzicologie observația poate folosi, spre exemplu, pentru colectarea datelor referitoare la interpretarea muzicală. Aceasta poate fi aplicată în mai multe moduri, inclusiv:

- Observarea interpretării muzicale în timp real: Aceasta implică observarea directă a interpretării muzicale în timpul unei reprezentații sau înregistrări. În timpul observației, se pot colecta date referitoare la tehnica instrumentală, expresivitatea muzicală, intonație și dinamica interpretării.
- Observarea comportamentului publicului în timpul interpretării muzicale: Aceasta poate fi utilizată pentru a colecta date referitoare la modul în care publicul percepe și răspunde la muzică. În timpul observației, se pot colecta date referitoare la reacțiile publicului la anumite pasaje muzicale, nivelul de angajament și interesul publicului.
- Observarea tehnicilor instrumentale: Aceasta poate fi utilizată pentru a colecta date referitoare la tehnicile utilizate de muzicieni pentru a obține sunete specifice instrumentelor lor. În timpul observației, se pot colecta date referitoare la poziția degetelor, mișcările arcușului sau alte tehnici utilizate pentru a obține un sunet specific.

Observațiile pot fi înregistrate prin intermediul notelor, înregistrărilor audio și video sau prin intermediul unor instrumente și tehnici specializate, cum ar fi analiza spectrului sonor sau analiza mișcărilor corpului în timpul interpretării muzicale. Aceste date pot fi ulterior utilizate pentru a realiza analize comparative, modele matematice sau alte tipuri de cercetare pentru a înțelege mai bine fenomenele muzicale și procesele implicate în interpretarea și compoziția muzicală. Condiția principală a oricărei observații este obiectivitatea, adică posibilitatea de a controla concluziile sau prin alte observații adăugătoare, sau prin aplicarea altor metode de cercetare.

2. **Metoda experimentului** - presupune controlul și manipularea variabilelor independente pentru a măsura efectele acestora asupra variabilelor dependente. Metoda experimentului poate fi aplicată în muzicologie pentru a testa ipotezele și a evalua efectele anumitor variabile asupra proceselor muzicale sau a experienței audienței. Aceasta poate implica, printre altele, următoarele:

- Experimentarea cu diferite tehnici și tehnologii de înregistrare: Aceasta poate implica utilizarea de echipamente de înregistrare specializate pentru a obține sunete și imagini ale interpretărilor muzicale. În timpul experimentului, se poate testa diferite echipamente și tehnici pentru a determina care sunt cele mai bune pentru a înregistra sunetele și imagini de înaltă calitate.
- Experimentarea cu diverse tehnici de compoziție și armonie: Aceasta poate implica crearea de noi compoziții muzicale și testarea lor prin interpretarea și ascultarea acestora. În timpul experimentului, se pot testa diverse armonii, teme și combinații de instrumente pentru a determina care sunt cele mai eficiente pentru a crea o anumită atmosferă sau a evoca o anumită emoție.

- Experimentarea cu interpretarea muzicală: Aceasta poate implica testarea diferitelor abordări și tehnici interpretative pentru a determina care sunt cele mai eficiente în a transmite anumite mesaje sau emoții. În timpul experimentului, se poate testa interpretarea unei piese muzicale de către mai mulți interpreți, pentru a compara abordările lor și a determina care este cel mai eficient mod de a interpreta acea piesă.

Rezultatele experimentelor pot fi înregistrate și analizate pentru a trage concluzii și a dezvolta noi teorii și concepte în muzicologie. Experimentele pot fi realizate într-un cadru controlat sau în condiții naturale, în funcție de natura experimentului și de obiectivele cercetării.

3. Metoda descrierii. După ce am observat fenomenul putem să trecem la descriere lui. **Descrierea** este o prezentare a obiectului sau fenomenului prin enumerarea detaliilor, prin arătarea calităților lui și explicarea lor spre deosebire de altele. Prin descriere se arată conținutul unui obiect sau fenomen. Descrierea trebuie să cuprindă cel puțin atâtea momente încât obiectul descris să se deosebească de altele și să poată fi recunoscut într-un șir de obiecte. Unele descrieri pot conține alături de calitățile distinctive ale obiectelor și calitățile prin care obiectul descris se aseamănă cu altele și pe baza cărora se pot forma anumite grupări caracteristice și ulterior clasificări. În fond, orice obiect poate fi descris fără prea mari dificultăți. În muzicologie, metoda descriptivă poate fi utilizată pentru a descrie diferite aspecte ale muzicii, precum structura muzicală, tehnica interpretativă, instrumentația, forma muzicală și stilul. Metoda descrierii este utilă în muzicologie pentru a oferi o perspectivă detaliată asupra diferitor fenomene și pentru a evidenția, de exemplu, diferențele și asemănările dintre stilurile genurilor sau formele muzicale.

4. Metoda clasificării. Toată cunoștința noastră despre vreun obiect al gândirii, spune T. Maiorescu, se compune dintr-o mulțime mai mare sau mai mică de noțiuni sau concepte care la început, dacă noi nu am învățat sistematic acel obiect ci am dobândit cunoștințe întâmplătoare despre părțile lui înfățișează un complex neordonat de noțiuni. Cea dintâi ordine în acest conglomerat confuz se aduce prin descrieri care ajută la găsirea momentelor comune și a celor diferite necesare pentru o ulterioară grupare a obiectelor. Astfel se produce **clasificarea** care este o metodă de cercetare ce implică organizarea unui număr de obiecte, fenomene sau idei în grupuri sau categorii distincte, pe baza unor criterii sau caracteristici comune realizând repartizarea lor pe grupuri după calitățile comune sau distinctive într-o anumită ordine. Scopul principal al clasificării este de a ajuta la înțelegerea și sistematizarea datelor sau a informațiilor pentru a facilita analiza și interpretarea acestora. Clasificările contribuie la sistematizarea științelor. Întotdeauna același obiect sau fenomen poate fi clasificat în funcție de mai multe criterii de clasificare pornind de la calitățile lor evidente, de suprafață sau exterioare spre cele de esență care uneori nu sunt foarte evidente. Pentru a realiza o clasificare, este necesar să se identifice criteriile sau

caracteristicile relevante pentru a organiza obiectele sau ideile în categorii distincte. Aceste criterii sau caracteristici ar trebui să fie relevante și semnificative pentru subiectul cercetării și să aibă sens în contextul datelor sau a informațiilor colectate. În general, există două abordări principale pentru a realiza o clasificare:

- **Clasificare ierarhică:** Această abordare implică organizarea obiectelor sau ideilor într-o structură ierarhică, care începe cu categorii generale și se desfășoară treptat în subcategorii mai specifice. Acesta este adesea utilizat atunci când obiectele sau ideile sunt legate între ele într-un mod ierarhic.
- **Clasificare non-ierarhică:** Această abordare implică organizarea obiectelor sau ideilor în categorii care nu sunt legate între ele într-un mod ierarhic. Această abordare este adesea utilizată atunci când obiectele sau ideile nu sunt strâns legate între ele sau când se dorește o analiză comparativă a diferitelor caracteristici sau variabile.

După ce criteriile sau caracteristicile relevante au fost identificate, următorul în realizarea unei clasificări pas este să se organizeze obiectele sau ideile în categorii distincte. Acest lucru poate fi obținut prin împărțirea obiectelor sau ideilor în grupuri pe baza similarităților și diferențelor dintre ele. Este important să se utilizeze o abordare obiectivă și să se ia în considerare toate obiectele sau ideile care trebuie clasificate. De asemenea, trebuie să se țină cont de posibilele suprapuneri între categorii și de faptul că unele obiecte sau idei pot fi încadrate în mai multe categorii.

În muzicologie, clasificarea poate fi utilizată în diferite moduri, în funcție de subiectul cercetării și de obiectivele cercetării. Iată câteva exemple:

- **Clasificarea instrumentelor muzicale:** Instrumentele muzicale pot fi clasificate în diferite categorii, cum ar fi cele cu coarde, cele cu suflători sau cele cu percuție. Această clasificare poate fi utilizată pentru a înțelege modul în care instrumentele muzicale sunt utilizate în diferite genuri muzicale și în diferite perioade istorice.
- **Clasificarea formelor muzicale:** Ele pot fi clasificate pornind de la numărul de părți în monopartite, bi sau tripartite și multiparte (de la cinci părți și mai mult); după prezența sau absența reprizei: forme cu sau fără repriză, acestea din urmă împărțindu-se după numărul de reprize (una sau mai multe).
- **Clasificarea acordurilor:** Aceste pot fi clasificate după numărul de sunete: trisonuri, septacorduri, nonacorduri etc.; după criteriul sonorității – consonante și disonante; după structură – omogene (adică compuse din același tip de intervale) și neomogene. Sigur ar exista și alte criterii de clasificare pentru acorduri.

5. **Metoda explicației** constă în descoperirea esenței obiectului studiat și se realizează prin înțelegerea legăturilor ce guvernează obiectul sau prin stabilirea legăturilor și relațiilor care determină calitățile esențiale ale obiectului. Explicația este o metodă prin care se încearcă să se ofere o înțelegere profundă și coerentă a unui fenomen sau eveniment. Ea are ca scop identificarea cauzelor și a efectelor unui fenomen sau eveniment. Această

metodă presupune analiza atentă a datelor disponibile, identificarea modelelor și relațiilor și formularea unor ipoteze explicative care să ofere o înțelegere mai profundă a fenomenului cercetat. În muzicologie, metoda explicației poate fi aplicată pentru a înțelege de ce anumite stiluri, genuri sau tehnici muzicale au devenit populare în anumite perioade de timp sau în anumite culturi muzicale. De exemplu, se poate utiliza metoda explicației pentru a înțelege de ce muzica barocă a fost atât de populară în Europa în secolul al XVII-lea sau de ce muzica jazz a devenit populară în Statele Unite în secolul al XX-lea. Pentru a aplica metoda explicației în muzicologie, este necesar să se colecteze date despre fenomenul cercetat și să se identifice modelele și relațiile dintre aceste date. Aceste date pot fi colectate prin intermediul diferitelor surse, cum ar fi partiturile, înregistrările, interviurile cu artiștii sau cu experții din domeniu și așa mai departe. După ce datele au fost colectate, se pot utiliza diferite tehnici statistice sau analitice pentru a identifica modelele și relațiile dintre aceste date. Pe baza acestor date, se pot formula ipoteze explicative care să ajute la înțelegerea fenomenului cercetat. Forma superioară a explicației științifice este cea bazată pe principii teoretice și presupune identificarea și formularea unor legi sau teorii care să ofere o explicație globală a fenomenului cercetat. Această formă de explicație este mai riguroasă și mai complexă decât explicația simplă și este utilizată în mod obișnuit în domeniile științifice. În muzicologie, acest tip de explicație se poate aplica prin identificarea și analiza legilor și relațiilor care determină dezvoltarea și evoluția muzicii în diferite contexte culturale și istorice. De exemplu, se poate utiliza explicația pentru a înțelege cum anumite stiluri muzicale s-au dezvoltat în anumite perioade istorice sau cum anumite tehnici sau instrumente muzicale au influențat evoluția muzicii în general.

6. **Definiția** este o metodă prin care se descrie un obiect sau un concept prin indicarea atributelor esențiale și excluzând cele secundare. Definiția este o explicație scurtă, clară și foarte precisă a unui termen sau concept, însă ea nu este întotdeauna completă și nu implică identificarea legilor sau relațiilor care determină acesta. În general, definiția este folosită pentru a clarifica sau a introduce un concept sau termen într-un domeniu de studiu. Ea ne permite să formulăm criteriile ce deosebesc obiectul dat de celelalte, sau altfel vorbind, să specificăm obiectul. De exemplu, o definiție a termenului „jazz” ar putea include atributul esențial al improvizației și al folosirii unor ritmuri și armonii specifice, care să-l diferențieze de alte genuri muzicale. Aceasta ne permite să formulăm criterii precise și să delimităm clar acest gen muzical de alte genuri, cum ar fi blues sau rock. Spre deosebire de descrierea care poate fi făcută și empiric, definiția este rezultatul cunoașterii teoretice. Definiția trebuie să determine cu precizie conținutul obiectului diferențiindu-l de alte obiecte. Ea nu trebuie să cuprindă și caracteristici ale altor obiecte. O definiție corectă nu ar trebui să conțină caracteristici sau expresii negative care indică ceea ce nu este obiectul dat și nu arată ce este acesta. De exemplu, mamiferele sunt animalele care nu ouă. Sau trisonul este acordul care nu este septacord. Este important ca definiția

să fie formulată într-un mod clar și precis, evitându-se ambiguitățile și confuziile. O definiție, precum exemplul menționat cu mamiferele și ouăle. De asemenea, definiția nu ar trebui să se bazeze pe antonime sau opuse, ci să ofere o descriere pozitivă a obiectului sau conceptului cercetat.

7. Metoda comparației este o metodă de cercetare care implică compararea a două sau mai multe obiecte, fenomene sau evenimente cu scopul de a identifica asemănările și diferențele dintre ele. Această metodă poate fi folosită în diverse domenii, inclusiv în muzicologie. În muzicologie, metoda comparației poate fi folosită pentru a analiza diferite lucrări muzicale sau pentru a compara diferite tradiții muzicale sau stiluri. De exemplu, cercetătorii pot compara două lucrări muzicale ale aceluiași compozitor pentru a identifica asemănările și diferențele dintre ele, precum și pentru a explora modul în care compozitorul a evoluat în timp. De asemenea, metoda comparației poate fi folosită pentru a analiza diferite tradiții muzicale din diverse regiuni ale lumii. Cercetătorii pot compara, de exemplu, muzica tradițională a popoarelor africane cu muzica tradițională a popoarelor sud-americane pentru a identifica asemănările și diferențele dintre acestea și pentru a explora modul în care cultura și istoria au influențat dezvoltarea acestor tradiții muzicale.

Metodologia general științifică se bazează pe două principii generale sau două modalități de a aborda raționamentul și cercetarea în diferite domenii științifice diferite, dar complementare. Acestea sunt inductivitatea și deductivitatea.

Inducția este procesul de a ajunge la o concluzie generală pornind de la observații specifice sau date particulare. Acest principiu afirmă că dacă un număr suficient de mare de exemple susțin o concluzie, atunci aceasta este probabil adevărată. Aplicându-l, cercetătorul colectează informații din experiențe concrete și, prin analiză și generalizare, formulează o teorie sau o concluzie generală. Inducția științifică realizează analiza legăturilor și relațiilor esențiale dintre obiecte și fenomene și în virtutea formei sale logice ne oferă doar concluzii probabile. Gradul de probabilitate depinde de numărul cazurilor concrete cercetate. Așadar, cu cât mai multe fenomene au fost studiate cu atât probabilitatea veridicității concluziilor noastre este mai mare. Nu putem pretinde ca observația noastră să capete statutul de legitate dacă ea se bazează pe cercetarea unui singur fenomen. De exemplu, dacă în urma examinării stării de sănătate a unui număr de 100 de oameni se constată că majoritatea celor care au fumat în viața lor au dezvoltat cancer pulmonar, atunci putem concluziona că fumatul este un factor de risc major pentru cancerul pulmonar. Niciodată nu vom putea formula o asemenea concluzie doar prin examinarea unui singur om.

Deși sunt strâns legate în procesul de cercetare și în dezvoltarea cunoștințelor științifice metoda inducției despre care am vorbit în paragraful 2.1.2 și inductivitatea ca principiu de cercetare nu sunt același lucru. Metoda inducției este o tehnică specifică utilizată în cercetare, în timp ce inductivitatea reprezintă un principiu mai larg care stă la baza procesului de dezvoltare a cunoașterii științifice prin observații și generalizări. Este

important de menționat că metoda inducției nu oferă niciodată certitudine absolută, ci doar probabilități. La fel și cercetarea inductivă poate conduce la concluzii care nu sunt întotdeauna incontestabile sau definitive și necesită adesea validare prin metode deductive sau experimente suplimentare.

Deducția, pe de altă parte, este procesul de a ajunge la concluzii specifice pornind de la premise generale sau teorii. Acest principiu afirmă că dacă premisele unei argumentații sunt adevărate, atunci concluzia este, de asemenea, adevărată. De exemplu, dacă premisele sunt „Toți oamenii sunt muritori” și „Socrate este un om”, atunci concluzia este „Socrate este muritor”. În această metodă, cercetătorul pornește de la o premisă generală și aplică această teorie pentru a ajunge la o concluzie specifică. Astfel o teorie oarecare este exemplificată prin numeroase analize de caz, procesul decurgând de la universal la particular.

Ca și în cazul metodei inducției și inductivității, nici metoda deducției descrisă în paragraful 2.1.3. și deductivitatea ca principiu de cercetare nu trebuie confundate. Metoda deducției este o tehnică specifică de raționament logic în care se extrag concluzii din premise sau reguli generale, în timp ce deductivitatea este un principiu de cercetare care implică utilizarea logică deductivă pentru a testa teorii și pentru a ajunge la concluzii specifice în procesul de cercetare. Deductivitatea poate fi folosită pentru a evalua și valida idei sau ipoteze și pentru a face predicții verificabile.

În general, inductivitatea și deductivitatea sunt două abordări complementare și ambele sunt utilizate în cercetarea științifică pentru a ajunge la concluzii și pentru a dezvolta teorii. Ambele pot fi aplicate în cercetarea muzicală. Un exemplu de utilizare a metodei inductive în muzicologie ar fi analiza unui număr mare de partituri dintr-o anumită perioadă istorică pentru a identifica tendințe comune în structura muzicii compuse în acea perioadă. Un exemplu de utilizare a metodei deductive în muzicologie ar fi aplicarea unui set de principii teoretice la analiza unei piese muzicale specifice, pentru a deduce semnificația și intenția compozitorului. Un cercetător care dorește să studieze preferințele muzicale ale tinerilor poate folosi o abordare inductivă. În loc să înceapă cu o teorie sau o ipoteză preconcepută, cercetătorul poate începe prin a colecta date prin intermediul unor chestionare sau interviuri, și poate căuta modele și tendințe care emerg din aceste date. Cercetătorul poate ajunge la o concluzie generală cu privire la preferințele muzicale ale tinerilor bazată pe datele colectate. Un alt cercetător care dorește să studieze efectele muzicii asupra performanțelor sportive poate folosi o abordare deductivă. El poate începe prin a formula o ipoteză de bază: muzica poate îmbunătăți performanțele sportive. Pe baza acestei ipoteze, cercetătorul poate dezvolta o serie de experimente care să încerce să demonstreze sau să infirme ipoteza. Cercetătorul poate colecta date despre performanțele sportive ale subiecților care ascultă muzică versus subiecții care nu ascultă muzică, și poate folosi datele pentru a confirma sau a infirma ipoteza de bază.

Aceste două abordări nu sunt exclusiv opuse, ci se află într-o strânsă legătură: prima oferă celei de-a doua materiale, informații, pe când cea de-a doua – adică deducția, îi conferă inducției formă și finalitate. Astfel ele pot fi folosite împreună pentru a dezvolta o cercetare mai completă și riguroasă.

3. METODOLOGIA MUZICOLOGICĂ

Muzica – această artă și totodată știință a sunetelor, a evoluat și s-a schimbat de-a lungul timpului, cercetarea ei devenind esențială pentru înțelegerea modului în care afectează oamenii, cum se dezvoltă și cum este percepută în diferite perioade și condiții. Cercetarea muzicii implică utilizarea unei varietăți de metode și tehnici menite să faciliteze demersul savanților, să ofere procesului de cercetare un fundament solid care permite examinarea fenomenelor muzicale dintr-o perspectivă științifică și analitică.

Filosoful german E. Husserl în lucrarea sa intitulată *Idei pentru o fenomenologie pură și pentru o filosofie fenomenologică* (în germană *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie*), publicată pentru prima dată în 1913, afirmă că impulsul cercetării fenomenologice trebuie să pornească „nu de la filosofii, ci de la lucruri și probleme”³, adică din aspectele reale și practice care trebuie investigate, și nu dintr-un interes abstract sau teoretic al cercetătorului. Continuând ideea lui Husserl și extrapolând-o asupra cercetării în general, putem afirma că metoda trebuie să fie determinată de natura obiectului însuși și nu de careva teorii sau procedee prestabilite. Nu există o metodă universală care să fie potrivită pentru orice tip de cercetare, fiecare domeniu având propriile sale metode specifice, adaptate la natura subiectului și la întrebările care sunt puse. Ideea exprimată de renumitul filosof argumentează importanța alegerii unei metode adecvate pentru obiectul de cercetare care trebuie să se bazeze pe conținutul acestuia, obiectul fiind principalul factor care determină alegerea metodei, iar cercetătorii trebuie să își adapteze metodele la specificul obiectului lor de studiu și să ia în considerare toate aspectele relevante ale acestuia. Acest punct de vedere sugerează că alegerea metodei este într-o strânsă legătură cu obiectul de cercetare și trebuie să fie orientată spre a rezolva probleme concrete și să fie ancorată în realitatea obiectului de cercetare.

Revenind la muzicologie menționăm că și cercetarea muzicii implică utilizarea unei varietăți de metode și tehnici menite să faciliteze demersul savanților, să ofere procesului de cercetare un fundament solid care permite examinarea fenomenelor muzicale dintr-o

³ Citat după: Martin Heidegger *Despre miza gândirii*. București: Humanitas, 2007
https://archive.org/stream/robert-rowland-smith-mic-dejun-cu-socrate/Martin%20Heidegger%20-%20Despre%20miza%20gandirii_djvu.txt

perspectivă științifică și analitică. Metodologia cercetării muzicii presupune o abordare sistematică a procesului de cercetare, care implică colectarea și analiza datelor, dezvoltarea teoriilor și interpretarea rezultatelor obținute. Această metodologie este importantă nu numai pentru cercetători, ci și pentru profesioniștii din domeniul muzicii, cum ar fi compozitorii, interpreții și producătorii, pentru a dezvolta și a îmbunătăți practicile lor.

După cum menționează Olga Kulapina sintagma „metodologia muzicologică” poate fi înțeleasă în două aspecte: restrâns și amplu. Într-un aspect restrâns, metodologia este studiul unor căi, categorii, principii, metode specifice utilizate în cunoașterea obiectelor și fenomenelor muzicale. Înțeleasă mai larg ea se identifică cu dezvăluirea esenței și constantei semantice a științei muzicale, cu autocunoașterea și autoconștientizarea acesteia [34]. Fără a nega importanța acestei viziuni mai ample, totuși ne vom concentra atenția asupra metodologiei muzicologice în sens restrâns.

În lucrarea sa *Introducere în cercetarea muzicii* Ruth Watanabe enumeră principalele metode de cercetare a muzicii:

1. Metoda istorică pe abordarea cronologică a subiectului;
2. Metoda de dezvoltare axată pe studierea proceselor evolutive ale subiectului;
3. Metoda teoretică care abordează subiectul relaționat la așa concepte ca forma, armonia, contrapunctul, compoziția;
4. Metoda analitică bazată pe descompunerea și reconstituirea ulterioară a obiectului pentru a afla de ce și cum funcționează;
5. Metoda comparativă care permite stabilirea unor similitudini și diferențe între obiectele studiate;
6. Metoda experimentală orientată spre descoperirea fenomenelor fizice și psihologice;
7. Metoda critică care permite evaluarea obiectelor studiate conform unor criterii de judecată prestabilite;
8. Metoda statistică bazată pe analiza datelor obținute din chestionare sau fișe pentru formularea concluziilor care vor servi pentru aprobarea sau dezaprobarea unor teorii;
9. Metoda speculativă care presupune formularea unor teorii sau idei filosofice asupra muzicii⁴ [20, p. 4].

Practic toate metodele enumerate de R.Watanabe sunt de fapt metode general-științifice, care, cu o anumită doză de adaptabilitate, pot fi aplicate și în muzicologie.

În contextul discuțiilor despre metodele folosite în studiul științific al fenomenelor sonore, se relevă faptul că în muzicologie s-a produs o „emancipare” a termenului *analiză* și echivalarea lui cu cercetarea științifică a muzicii în general. A se vedea în acest sens spre

⁴ Autoarea consideră această ultimă metodă periculoasă deoarece, nefiind fondată pe fapte concrete ea poate da rezultate subiective.

exemplu definiția din *Enciclopedia muzicală*: „analiza muzicală este **cercetarea științifică a operelor muzicale**, a stilului, formei, limbajului muzical al acestora precum și a rolului fiecărui dintre aceste componente și a interacțiunii lor în întruchiparea conținutului muzicii” [24, p. 140]. Din *Dicționarul de termeni muzicali* aflăm că

„analiza este un demers muzicologic care vizează studierea și determinarea componentelor structurale – disociate în prealabil – ale unui text muzical, informând eventual și asupra tehnicii generale a elaborării acestuia” [4, p. 34].

În articolul nostru *Analiza muzicală: metodă, practică concept* arătăm evoluția care a condus la transformarea metodei singulare într-un

„concept care presupune orice abordare și poate să explice structurile și semnificațiile oricărei muzici. Astfel analiza aspiră să devină o epistemologie dialectică capabilă să asigure pe de o parte maximă deschidere și varietate interpretărilor, dar totodată să impună fidelitate față de opera analizată” [16, p. 13, 14].

Demersul analitic poate fi orientat asupra unei singure opere; în cadrul lui însă poate fi cercetat și un domeniu special de creație (un gen, un stil, o epocă etc.) și în acest caz fără o viziune generalizatoare și sinteze teoretice nu este posibil. Putem întâlni de asemenea și studii analitice în care examinarea materialului componistic nu servește pentru explicarea anumitor procedee sau mecanisme de creație, ci pentru elucidarea unor concepte teoretice.

Pe parcursul multor secole scopul principal al științei despre muzică era descoperirea anumitor legități într-o mulțime de fenomene sonore eterogene, adică găsirea unor similitudini într-un număr foarte mare de fenomene care la prima vedere nu au nimic în comun. Din această cauză multe legi descoperite de cercetătorii muzicii începând cu Antichitatea poartă un caracter mai mult sau mai puțin statistic. Însăși noțiunea de **lege** înseamnă o regulă general valabilă în condiții constante, iar **legitatea** prezintă consecința unor cauze care au generat-o, cauze acțiunea cărora aduce doar la un anumit rezultat și nicidecum la un oarecare altul. La prima vedere aceste două noțiuni, adică legea și legitatea, sunt incompatibile cu arta, cu muzica. Dar după niște meditații mai profunde constatăm totuși că și arta, și muzica se supun unor legi și sunt guvernate de anumite legități. Utilizarea metodelor general științifice în analiza muzicală duce spre descoperirea legilor și legităților generale ale artei muzicale care și-au găsit reflectarea în fiecare fenomen muzical. Drept exemplu de astfel de legi ar putea servi corelația sunetelor după gradul de stabilitate și instabilitate, clasificarea îmbinărilor de voci posibile într-un discurs polifonic (adică tipurile de contrapunct), logica tonal-funcțională, principiile arhitectonice ale formelor omofon-armonice etc. O astfel de abordare a fenomenelor muzicale ar putea fi numită **analitic-clasificativă**. Ea este orientată spre descoperirea tipicului, spre găsirea similitudinilor între fenomenul dat și celelalte.

Orice fenomen muzical, orice operă semnată de un mare maestru evident conține un șir de momente care sunt în deplină corespundere cu anumite reguli, legi și legități, ea denotă anumite trăsături tipice care o atașează unui stil sau unui curent stilistic. Aceleași norme și reguli pot fi ușor observate și într-o operă epigonică, care nu corespunde criteriilor artistice. Ba chiar mai mult, într-o operă de mână a doua toate aceste norme și canoane stilistice apar într-o formă mai evidentă, mai pură în timp ce operele marilor maeștri abundă de „greșeli” prin care se încalcă regulile și legile. Însă anume aceste „greșeli”, aceste abateri de la normă și ascund secretul individualității irepetabile ale operei de artă. Metodele analitic-clasificative lasă în afara cadrului această individualitate, deci cu toate că ne permit să clarificăm multe lucruri, ele pot servi doar până într-un anumit moment al cercetării. Apoi apare necesitatea folosirii unor altfel de metode.

În cercetarea muzicii, în explorarea diversității și multitudinii de fenomene sonore se folosesc diferite metode care frecvent sunt reunite sub cupola noțiunii de „analiză”. Este posibilă și pe larg se utilizează analiza elementelor limbajului muzical și a mijloacelor de expresie cum sunt tematismul, factura, melodia, modul, ritmul, metrul, dinamica, timbrul etc. Spre exemplu, analiza tematică a unei opere muzicale este orientată spre studierea materialului tematic al acesteia, spre stabilirea relațiilor și legăturilor ce există între temele lucrării, spre cercetarea procedeele de dezvoltare tematică, ornamentare, variere, elaborare motivică etc.), spre stabilirea izvoarelor genetice (de gen) ale tematismului și, deoarece genul este strâns legat de un anumit tip de conținut și de un anumit cerc de mijloace artistice, analiza tematică ar putea constitui un prim pas în procesul de descoperire a sensurilor codificate în sunete. Cunoaștem cu toții și alte tipuri de analiză, cum sunt cea armonică sau polifonică; pe lângă acestea pot fi efectuate de asemenea și analize melodice, ritmice și cele ale formei, cele ale orchestrației și altele.

Toate tipurile de analiză enumerate mai sus, sunt însă parțiale și incomplete, deoarece în atenția cercetătorului se află de fiecare dată doar o singură latură, un singur element al operei muzicale, disociat într-un mod deliberat de întreg. Alături de aceste tipuri de analiză specializată sau parțială există și alte metode care abordează fenomenele muzicale în unitatea tuturor elementelor. Acestea sunt **metoda sistemică**, analiza **holistică** și cea **axiologică**.

3.1. Metoda sistemică și aplicarea ei în cercetarea muzicii

Metoda sistemică este o abordare de cercetare care este fundamentată pe viziunea sistemică asupra lumii, altfel vorbind, pe ideea că un sistem este mai mult decât o simplă sumă a părților sale componente și că înțelegerea interacțiunilor și relațiilor dintre părți este esențială pentru cunoașterea întregului sistem.

Teoria sistemelor a fost elaborată în anii 1950 de biologul austriac L. Bertalanffy și prezintă o teorie generală a totalităților organizate, care analizează interacțiunile și relațiile dintre elementele componente ale acestora, precum și interacțiunile și relațiile dintre sistem și mediu. Esența acestei teorii constă în faptul că ea înțelege orice obiect sau fenomen în calitate de sistem, adică în calitate de o totalitate unitară, organizată și delimitată într-un fel sau altul de mediu. Această totalitate constă dintr-un anumit număr de părți, elemente sau componente interdependente, fiecare având anumite funcții specifice. În același timp orice obiect sau fenomen la rândul lui reprezintă unul din elementele unui sistem superior din care face parte. De ex: celula – țesutul – sistemul cardio-vascular – corpul uman – familia – societatea – umanitatea – universul. Sau: frecvență – sunet – interval – melodie – temă – perioadă – parte – operă muzicală – creația unui compozitor – școală componistică – orientare stilistică.

Există o multitudine de sisteme diferite ca formă, conținut, scopuri și multe alte caracteristici, toate însă reflectând principiul de bază pe care se fundamentează teoria sistemică și anume că orice sistem este format din subsisteme mai simple și face parte dintr-un supersistem mai complex. Sistemele pot fi clasificate în diferite moduri, în funcție de criteriile utilizate. Iată câteva dintre cele mai comune clasificări ale sistemelor:

1. După **natura sistemului** diferențiem:

- Sisteme **naturale** care apar în natură, fără intervenția omului, cum ar fi un ecosistem, un ciclu de viață al plantelor sau un sistem planetar.
- Sisteme **artificiale** create de către oameni, cum ar fi un sistem de transport, un sistem de comunicații sau un sistem de producție.

Muzica poate fi considerată inițial ca parte a sistemelor artificiale deoarece este un produs cultural creat de oameni prin intermediul compoziției și interpretării. Ea este rezultatul aplicării regulilor, principiilor și convențiilor muzicale într-un mod intenționat și artistic și implică utilizarea instrumentelor muzicale, tehnologiei de compunere, interpretare, înregistrare și alte mijloace tehnice. Cu toate acestea, într-o perspectivă mai largă, muzica denotă și elemente ale sistemelor naturale. Sunetele și frecvențele utilizate în muzică sunt bazate pe proprietăți fizice și naturale ale materiei și fenomenelor sonore. De asemenea, muzica poate fi influențată și inspirată de elemente naturale sau de conexiuni și interacțiuni cu mediul natural. Prin urmare, muzica poate fi privită ca un **sistem hibrid** sau o intersecție între sistemele naturale și cele artificiale. Ea combină aspecte creative și culturale umane cu elemente și influențe naturale, exprimând astfel natura complexă și diversă a muzicii în clasificarea după natura sistemului.

2. După **tipurile de elemente care alcătuiesc sistemul** există:

- Sisteme **fizice** compuse din obiecte și entități materiale care interacționează între ele conform principiilor fizice. Exemple de sisteme fizice includ sistemele mecanice, electrice, electronice, hidraulice, termice ș.a.

- Sisteme **biologice** formate din organisme vii, fie ele organisme individuale sau ecosisteme întregi. Exemple de sisteme biologice: nervos, cardiovascular, respirator, digestiv, endocrin, imunitar ș.a.
 - Sisteme **sociale** care implică interacțiuni și relații între indivizi sau grupuri de oameni. Exemple de sisteme sociale: familia, sistemul educațional, sistemul juridic, sistemul politic ș.a.
 - Sisteme **economice** care cuprind producția, distribuția și consumul de bunuri și servicii într-o anumită economie sau sistem economic. Exemple de sisteme economice: economia de piață, economia mixtă, economia centralizată, economia de comandă ș.a.
 - Sisteme **tehnologice** care se bazează pe tehnologie și aplicațiile practice ale acesteia și includ tehnologiile informaționale, telecomunicațiile, tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), tehnologia energetică, tehnologia transportului și multe altele.
- Muzica poate fi considerată prezentă în mai multe categorii de sisteme, deoarece

implică multiple aspecte și interacțiuni. Iată câteva exemple:

- ✓ Muzica poate fi analizată ca un sistem fizic, în care sunetul este produs și propagat prin intermediul vibrațiilor în mediul înconjurător. Sunetul muzical poate fi generat de instrumente muzicale sau prin intermediul tehnologiei de înregistrare și redare audio.
- ✓ Muzica are de asemenea, o componentă biologică în măsura în care este creată și interpretată de către artiști umani. Performanța muzicală implică utilizarea capacităților fizice și cognitive ale muzicienilor, precum și interpretarea emoțională și expresivă.
- ✓ Muzica joacă un rol important în sfera socială, aducând oamenii împreună și facilitând comunicarea și exprimarea culturală. De exemplu, muzica este prezentă în concerte, evenimente sociale, ceremonii religioase, festivaluri și alte activități sociale care implică interacțiunea umană.
- ✓ Industria muzicală și distribuția muzicală sunt componente ale sistemului economic. Muzica este comercializată și vândută sub diferite forme, cum ar fi înregistrări audio, concerte, servicii de streaming și alte platforme media, generând venituri și profituri pentru artiști, case de discuri și alte părți implicate.
- ✓ Dezvoltarea tehnologiei digitale și a platformelor de streaming a avut un impact semnificativ asupra modului în care muzica este creată, distribuită și ascultată. Tehnologia a permis o accesibilitate și o distribuție extinsă a muzicii, precum și utilizarea instrumentelor digitale pentru a crea și produce muzică. Astfel, muzica poate fi văzută și ca un sistem tehnologic.

3. După **gradul de complexitate** deosebim:

- Sisteme **simple** care sunt relativ ușor de înțeles și de analizat, cum ar fi un pendul sau o mașină de spălat.
- Sisteme **complexe** care au mai multe componente interconectate și interacțiuni complexe între ele, cum ar fi un sistem de navigație prin satelit sau un sistem social.

Muzica este un sistem complex, ce implică o diversitate de elemente, interacțiunile și relațiile dintre care contribuie la crearea și transmiterea mesajelor artistice și emoționale. Muzica cuprinde elemente precum armonia, melodia, ritmul, textura, dinamica, timbrul și forma, care se combină într-o varietate de moduri pentru a crea o diversitate de imagini și expresii muzicale dintre cele mai diverse. Aceste elemente pot fi organizate în structuri mai mici sau mai mari, mai simple sau mai complexe, cum ar fi piesele, compozițiile sau genurile muzicale, care reflectă anumite reguli și convenții într-un anumit context istoric, cultural sau stilistic.

4. După **comportamentul sistemului** distingem:

- Sisteme **deterministe** care pot fi descrise printr-o lege sau o relație matematică precisă, cum ar fi un pendul sau o bilă care se rostogolește pe o rampă.
- Sisteme **nedeterministe** care nu pot fi descrise printr-o lege precisă, din cauza interacțiunilor complexe și variabilelor nenumărate care influențează comportamentul lor, cum ar fi vremea sau comportamentul oamenilor într-un sistem social.

Muzica pare a fi un sistem cu o bază deterministă, deoarece este compusă dintr-o serie de elemente organizate într-un mod intenționat și în conformitate cu reguli muzicale stabilite. Știm cu toții că există reguli armonice și ritmice care guvernează structura și progresia unei piese muzicale. Compozitorii și muzicienii urmează aceste reguli și convenții pentru a crea o experiență muzicală coerentă și plăcută.

Totodată, muzica poate conține și elemente de nedeterminism sau spontaneitate. Interpretarea muzicală poate implica elemente de improvizație sau variații artistice care adaugă o notă de imprevizibilitate în interpretarea unei piese muzicale. De asemenea, muzica poate fi influențată de contextul interpretării și de interacțiunea cu publicul, ceea ce poate aduce un grad de imprevizibilitate în rezultatul final al unei interpretări live.

În plus, utilizarea unor tehnici de compoziție, cum ar fi muzica aleatorie sau muzica generativă, poate introduce elemente nedeterministe în procesul de creare a muzicii. Aceste tehnici permit generarea de materiale muzicale într-un mod aleatoriu sau bazat pe algoritmi, ceea ce poate duce la rezultate imprevizibile și unice.

Prin urmare, muzica poate avea atât elemente deterministe, cât și elemente nedeterministe. Aceasta reflectă interacțiunea dintre creativitatea umană, regulile muzicale și factorii contextuali în crearea și interpretarea muzicii.

5. După **gradul de deschidere** se relevă:

- Sisteme **deschise** care au interacțiuni și schimburi de materie, energie și informație cu mediul înconjurător, cum ar fi un organism viu sau o companie care interacționează cu piața și cu consumatorii.
- Sisteme **închise** care nu au interacțiuni semnificative cu mediul înconjurător și funcționează într-un mod relativ izolat, cum ar fi o cutie goală în care nu intră sau nu iese nimic.

Deși pare a fi un sistem relativ închis deoarece se caracterizează printr-o mulțime de legături interne, muzica face parte din sistemele deschise, interacționând și primind influențe din mediul extern. Principala formă de existență a muzicii – opera muzicală – poate fi privită ca sistem deschis din cel puțin două p.d.v.: al genezei (opera ca proces=poetica) și al semanticii (opera ca produs=estetica). În primul caz legăturile cu exteriorul se manifestă prin numeroase influențe ale mediului asupra creatorului, asupra educației și personalității lui, prin existența unui limbaj muzical al epocii selectat și adaptat de creator în procesul de elaborare a operei etc. Odată compusă orice operă începe la rândul ei să influențeze mediul din care a provenit în cele mai diverse moduri. În cazul semanticii este evident că în orice operă muzicală este redat un conținut care reflectă lumea înconjurătoare și lumea interioară a creatorului ambele fiind în afara operei propriu zise. De asemenea, muzica poate fi considerată deschisă datorită naturii sale colaborative și interdisciplinare. Colaborarea între muzicieni, compozitori, interpreți și producători muzicali poate aduce contribuții și influențe variate în procesul de creație muzicală. De asemenea, muzica poate fi influențată și interacționa cu alte forme de artă, cum ar fi dansul, teatrul sau artele vizuale. Acest caracter deschis reflectă natura sa dinamică și adaptabilă, care se armonizează și răspunde la schimbările și influențele din mediul înconjurător.

6. După **modul de comportare** sau de schimbare în timp există:

- Sisteme **statice** caracterizate prin stabilitate și absența schimbărilor semnificative în timp. Acestea au proprietăți și comportamente constante într-o perioadă prelungită de timp și nu suferă modificări majore în funcție de factorii externi sau de variabilele interne. Sistemele statice pot fi considerate ca având o stare de echilibru sau stabilitate în care nu există variații sau evoluții semnificative. Un sistem static este un sistem în care starea și comportamentul său nu se schimbă în timp. Sistemele statice sunt caracterizate de stabilitate și lipsa de variație în timpul lor de funcționare. Un exemplu de sistem static poate fi o pictură sau o sculptură, care rămâne neschimbată odată creată.
- Sisteme **dinamice** caracterizate prin schimbare și evoluție în timp. Acestea suferă modificări și adaptări în funcție de influențele externe sau variabilele interne. Sistemele dinamice pot manifesta comportamente complexe și pot varia în funcție de condițiile și factorii care le afectează. Ele pot prezenta schimbări în timpul în care evoluează, se dezvoltă sau se adaptează la schimbări.

Deși orice piesă muzicală (poate cu excepția celor aleatorice) în forma ei de partitură finalizată pare să fie un sistem static, muzica este o formă de sistem dinamic. Aceasta se datorează faptului că ea implică o succesiune de evenimente sonore care se derulează în timp. Compozițiile muzicale au o structură temporală și sunt caracterizate de schimbări de ritm, tonalitate, intensitate și alte elemente muzicale care se desfășoară într-un flux de timp, iar interacțiunea dintre ele generează o experiență muzicală în continuă schimbare.

De asemenea, muzica poate influența și poate fi influențată de starea emoțională a interpreților și ascultătorilor, precum și de contextul în care este interpretată și audiată piesa. Astfel, ea reprezintă un sistem dinamic complex care interacționează cu mediul și cu factorii externi.

Sigur mai pot fi identificate și alte criterii de clasificare a sistemelor din care ar putea face parte muzica, însă ne vom opri aici.

Metoda sistemică ridică întrebarea înțelegerii unei opere muzicale ca unei macrostructuri complexe, rezultantă a interacțiunii dinamice a unor substraturi relativ independente. Această metodă ne oferă posibilitatea studiului fenomenelor sonore proprii operelor muzicale ca sisteme independente, sau subsisteme. Avem astfel sistemul intonațional, ritmic, melodic, armonic, polifonic, al formei etc. Opera muzicală se încadrează, la rândul ei, într-o serie sistemică crescătoare, într-o ierarhie formată din sistemul genurilor, stilurilor etc. Astfel se schițează o teorie a nivelelor de organizare ierarhică a fenomenelor muzicale în care opera muzicală nu este nici punctul inițial și nici cel final.

Aplicarea metodei sistemice în cercetarea muzicii permite: a) stabilirea elementelor din care este compus sistemul dat și b) identificarea relațiilor ce există între aceste elemente. O trăsătură definitorie a metodei sistemice constituie faptul că ea permite o determinare destul de clară a hotarelor și limitelor obiectului supus cercetării prin care acesta este delimitat de mediu precum și stabilirea legăturilor interne și externe proprii obiectului. În muzică asta ar însemna descoperirea și examinarea structurii interne a operei muzicale în toate detaliile și particularitățile ei, dar și a circumstanțelor apariției și existenței ei ulterioare.

Savanții relevă cinci principii fundamentale proprii sistemelor și anume:

1. **Integralitatea** se referă la faptul că un sistem este mai mult decât suma părților sale individuale și că aceste părți sunt interconectate și interdependente.
2. **Structuralitatea** se referă la faptul că un sistem este compus din interconexiuni de elemente organizate într-o structură.
3. **Interacțiunea cu mediul** se referă la relația sistemului cu mediul exterior, care poate influența și fi influențat de sistem.
4. **Caracterul ierarhic** se referă la organizarea sistemelor în nivele ierarhice, cu subsisteme mai mici care interacționează pentru a crea sistemul mai mare.
5. **Descrierea multiplă** a fiecărui element se referă la faptul că fiecare element al sistemului poate fi descris în mai multe moduri, în funcție de perspectiva și scopul analizei.

Principiile fundamentale ale teoriei sistemelor pot fi aplicate și în analiza muzicii. Astfel, conform principiului integralității muzica este un întreg, și nu doar o colecție de sunete sau note izolate. Fiind un sistem format din mai multe elemente care interacționează între ele formând un tot întreg, pentru a înțelege pe deplin muzica, trebuie să o examinăm în

ansamblul ei, și nu doar pe părți. Totodată, este important să se examineze fiecare element și modul în care acesta se integrează în întregul muzical.

Principiul structuralității permite să descoperim modul în care părțile subsistemelor sunt organizate și conectate între ele pentru a forma un întreg coerent. Muzica are o structură complexă, cu elemente care se repetă și se transformă în timp. În analiza muzicii este important să se identifice structurile muzicale și să se examineze modul în care acestea contribuie la întregul muzical.

Principiul interacțiunii cu mediul poate fi aplicat în muzicologie prin analiza modului în care muzica interacționează cu publicul sau cu cultura din care provine, deoarece muzica reflecta valorile, tradițiile și experiențele comune ale acelei culturi și la rândul ei poate influența atât mediul din care provine, cât și alte medii. Așadar, în analiza fenomenelor muzicale, este important să se examineze contextul cultural și istoric în care au fost create și să se ia în considerare influențele culturale ce s-au manifestat în aceste fenomene, dar și cum au influențat ele asupra muzicii, culturii și societății.

Aplicarea principiului caracterului ierarhic denotă structura complexă a muzicii, cu elemente care se situează la diferite niveluri de complexitate și relevă modul în care aceste elemente sunt organizate pentru a forma o structură coerentă. De exemplu, într-o succesiune de acorduri, anumite acorduri au o funcție mai importantă decât altele: acordul de tonică (I) este ierarhic superior față de acordul de subdominantă (IV) sau cel de dominantă (V), iar acestea sunt ierarhic superioare celor de pe alte trepte (II și VI în cazul subdominantei, III și VII în cazul dominantei). În analiza muzicii, este important să se examineze ierarhia elementelor muzicale și modul în care acestea contribuie la întregul muzical.

Fiecare element muzical poate fi descris în mai multe moduri, din mai multe perspective diferite. De exemplu, o notă muzicală poate fi descrisă în termeni de durată, înălțime, timbru, sau relația sa cu celelalte note dintr-o melodie sau dintr-un acord. Aceste descrieri multiple ale fiecărui element muzical sunt importante deoarece permit examinarea lor în contexte și perspective diferite.

În contextul teoriei sistemelor, mai există și alte principii fundamentale, printre care se numără:

- **Adaptabilitatea** - capacitatea sistemelor de a se adapta la schimbările din mediul extern și de a-și ajusta funcționarea în consecință;
- **Homeostazia** - capacitatea sistemelor de a-și menține stabilitatea și echilibrul intern prin reglarea continuă a proceselor și a interacțiunilor dintre elementele componente;
- **Entropia** - procesul natural de dezordine și degradare a sistemelor în absența unor intervenții externe sau interne;
- **Sinergia** - capacitatea sistemelor de a produce efecte sinergice, adică mai mari decât suma efectelor individuale ale elementelor componente;

- **Nonlinearitatea** - caracteristica sistemelor de a avea un comportament nonliniar, adică de a nu produce întotdeauna efecte proporționale cu cauzele care le-au generat.

Și acestea sunt aplicabile cercetării muzicii.

- ✓ **Adaptabilitatea:** Capacitatea muzicii de a se adapta la schimbările din mediul extern, cum ar fi schimbările culturale sau tehnologice, și de a-și ajusta funcționarea în consecință, de exemplu prin adoptarea unor noi stiluri sau tehnologii de producție muzicală. De exemplu, cândva muzica făcea parte din mediul cotidian, mai târziu a „migrat” spre locurile special destinate interpretării ei, însă era interpretată doar pe viu. Astăzi ea poate fi difuzată pe diferite platforme media și utilizată în diferite scopuri (comercial, artistic, terapeutic etc.). În plus, muzica poate fi adaptată pentru a răspunde la preferințele și nevoile diferitelor categorii de public.
- ✓ **Homeostazia:** Capacitatea muzicii de a-și menține stabilitatea și echilibrul intern prin reglarea continuă a proceselor și a interacțiunilor dintre elementele componente, cum ar fi ritmul, armonia sau melodia. Muzica poate dirija emoțiile și stările mentale ale ascultătorilor, prin combinarea elementelor sale în moduri care produc efecte emoționale specifice. De exemplu, într-un cântec simplu, se poate observa o anumită repetitivitate a acordurilor și a ritmului, care menține o anumită stabilitate și ușurează memorarea melodiei de către ascultător. Modul în care diferitele elemente muzicale, cum ar fi ritmul, melodia și armonia, interacționează între ele poate fi echilibrat pentru a crea o experiență auditivă plăcută și armonioasă.
- ✓ **Entropia:** În contextul muzicii, entropia se poate referi la procesul natural de degradare a calității sunetului și a înregistrărilor muzicale în timp sau la degradarea valorilor și standardelor muzicale în absența unor intervenții externe sau interne. Ea poate fi observată și în cazul unor improvizații sau jam sessions, unde lipsa unei structuri armonice și ritmice prestabilite poate duce la un dezordine și haos sonor. Cu toate acestea, în muzică, entropia poate fi folosită și ca o sursă de inovație și creativitate, prin introducerea de elemente neașteptate sau dezordini sonore controlate, care conferă o anumită noutate și originalitate muzicii.
- ✓ **Sinergia:** Muzica poate fi mai mult decât suma părților sale individuale, producând efecte sinergice care depășesc așteptările ascultătorilor. De exemplu, o combinație particulară de instrumente sau tehnici de emisie poate produce o efecte sonore unice și captivante.
- ✓ **Nonlinearitatea:** Caracteristica muzicii de a avea un comportament nonliniar, adică de a nu produce întotdeauna efecte proporționale cu cauzele care le-au generat, cum ar fi impactul emoțional sau artistic pe care îl poate avea o anumită combinație de sunete sau acorduri muzicale asupra ascultătorului. În muzică, nonlinearitatea poate fi observată în modul în care schimbările mici într-un element muzical pot

duce la schimbări semnificative în întreaga compoziție. De exemplu, schimbările subtile în ritm, armonie sau tonalitate pot afecta întreaga experiență auditivă și pot crea efecte neașteptate și interesante. De asemenea, nonlinearitatea poate fi observată în modul în care improvizația și experimentarea cu diferite idei muzicale pot duce la rezultate neașteptate și inovatoare.

Generalizând discuția despre metoda sistemică este necesar de a accentua câteva momente importante:

1. Orice obiect sau fenomen face parte dintr-un sistem, adică dintr-o ierarhie de obiecte sau fenomene similare. De ex. acordul este format din sunete, dar totodată face parte dintr-o succesiune, care este o componentă a planului tonal al părții, iar aceasta la rândul ei este un compartiment al operei muzicale, care face parte din moștenirea compozitorului etc. Așadar, sistemul este compus din subsisteme și constituie un element al unui supersistem.

2. Suma simplă a elementelor încă nu formează un sistem. Pentru ca o totalitate să devină sistem, este nevoie de o anumită interdependență a elementelor, adică de o legătură între ele, fiecare dintre ele trebuie să-și exercite funcțiile sale specifice. Viziunea sistemică afirmă primatul relațiilor asupra elementelor și ireductibilitatea întregului la o simplă sumă a părților.

3. Sistemul se caracterizează printr-o reglementare structurală destul de strictă și în dependență de felul cum va fi divizat putem deosebi următoarele părți componente:

a) Elementele, sau părțile care în realitate nu pot fi separate de întreg, ci doar într-un mod abstract, teoretic. De exemplu, timbrul, durata, intensitatea și înălțimea sunetului nu pot exista decât împreună, însă noi vorbim frecvent de ele separat.

b) Componentele, sau părțile ce pot fi separate de întreg însă în detrimentul sensului. Aceasta se face de regulă cu un scop bine determinat. De ex., se evidențiază una din vocile dictării pentru a vă ușura notarea ei, sau una din vocile fugii pentru studiu etc.

c) Părțile adică compartimentele ce pot exista separate de întreg. De exemplu, părțile unei forme ciclice.

d) Nivelele sau părțile care reflectă ierarhia timpului muzical. Într-o operă muzicală noi deosebim trei nivele și anume: nivelul fonic la care se percepe o succesiune de sunete; nivelul sintactic la care se percep motivele, frazele, adică niște elemente purtătoare de sens; nivelul compozițional care înglobează temele muzicale, reprizele lor, varierile sau dezvoltările etc.

e) Laturile sau întregul privit dintr-un anumit punct de vedere.

4. Toate părțile sistemului îndeplinesc un anumit rol sau un anumit complex de obligațiuni numite funcții. De ex. tr.III a modului indică înclinația majoră sau minoră, iar prin aceasta reflectă și un anumit cerc de imagini, având și o anumită semantică, și anumite

„condiții de utilizare”. În general se deosebesc trei grupuri de funcții: funcțiile **comunicative**, adică cele îndreptate din interiorul sistemului în afara lui și care servesc la stabilirea relațiilor sistemului dat cu mediul; funcțiile **tectonice** sau acelea care au menirea de a cimenta întregul și de contribui la menținerea structurii lui; funcțiile **semantice** legate de întruchiparea și redarea sensului. Orice funcție depinde de locul ocupat de element în sistem și de specificul acestuia.

Rolul important al funcțiilor și al funcționalității a fost un imbold pentru crearea în muzicologie a așa numitei teorii funcționale și a metodei de analiză a diferitor funcții. Ea a fost elaborată de H. Riemann cu referire la domeniul armoniei, însă ulterior a fost preluată și dezvoltată de alți muzicologi și extrapolată și asupra altor domenii, inclusiv formele. Primul care a stabilit funcțiile de bază ale formei muzicale a fost B. Asafiev care afirmă că orice operă muzicală fiind un proces are inevitabil un început (*initio*), o continuare (*motus*) și un sfârșit (*terminus*). Aceste trei funcții (*IMT*) sunt exercitate în diferite moduri de diferitele elemente muzicale.

Așadar, aplicarea metodei sistemice în cercetarea muzicii contribuie la înțelegerea complexității și interconectării diferitelor elemente muzicale, oferind o viziune integratoare asupra artei sunetelor. O asemenea abordare a interacțiunilor și influențelor complexe care determină creația, interpretarea și percepția muzicală, metoda sistemică asigură o cunoaștere mai profundă și o mai bună înțelegere a muzicii în ansamblu.

Unul dintre primii cercetători care au aplicat metoda sistemică și teoria generale a sistemelor în studiul muzicii a fost muzicologul și teoreticianul muzical Leonard B. Meyer (1918-2007). El a susținut că pentru a înțelege semnificația și efectul unei piese muzicale, trebuie să ne uităm la interacțiunea complexă dintre elementele sale și să investigăm contextul cultural, psihologic și social în care muzica a fost creată și este percepută. Opera sa cea mai cunoscută în acest sens este cartea *Emotion and Meaning in Music* (1956), în care explorează modul în care muzica generează și transmite emoții și semnificații. Meyer a fost unul dintre primii teoreticieni muzicali care a abordat muzica ca un sistem complex și a recunoscut importanța contextului în înțelegerea și interpretarea acesteia [17].

3.2. Analiza holistică și analiza axiologică: asemănări și deosebiri

Analiza holistică a muzicii constituie o metodă sau chiar o abordare în cercetarea muzicii, bazată pe înțelegerea operei muzicale ca unui fenomen unitar, în care fiecare element și interacțiune au o importanță crucială. Această abordare își propune să înțeleagă orice lucrare muzicală în contextul componentelor acesteia, a interconexiunilor dintre ele și a organizării sale.

Analiza holistică ia în considerare nu doar elementele muzicale, cum ar fi melodia, armonia, ritmul și textura unei piese, ci și aspectele contextuale și culturale ale acesteia. În

loc să izoleze și să analizeze fiecare componentă în mod separat, analiza holistică își propune să înțeleagă modul în care ele interacționează și se influențează reciproc în cadrul unei compoziții muzicale. Această metodă analitică include studiul formei și structurii, aspectele emoționale și expresive, interconexiunile cu textul sau contextul, precum și influența factorilor sociali, culturali și istorici asupra lucrării analizate. Aplicarea acestei metode contribuie la extinderea înțelegerii și interpretării muzicii. Ea permite examinarea fenomenelor artei sonore într-un context larg ținând cont de interconexiunile și impactul acestora asupra diferitelor aspecte ale societății și culturii.

La începutul anilor 1930, în Rusia sovietică, a apărut o nouă metodă analitică numită „tselostnyĭ analiz” (целостный анализ) sau analiza holistică. În viziunea adeptilor acestei metode, opera artistică, inclusiv cea muzicală, reprezintă o totalitate complexă pentru cercetarea căreia se presupune examinarea tuturor nivelurilor de organizare structurală, dar și a legăturilor contextuale, și dezvoltarea conținutului. Analiza holistică a fost dezvoltată ca o reacție la diversitatea și heterogenitatea extraordinară a sistemelor teoretice și a metodelor de cercetare a operei muzicale utilizate în acel moment. După cum menționează Daniil Zavlunov

„Exponenții acestei metode analitice au fost frustrați de incompatibilitatea acestor sisteme teoretice, de abstractitatea lor, de caracterul parțial al analizei lor, de dogmatismul lor și de incapacitatea lor de a privi o lucrare muzicală ca pe o întregitate artistică, în special ca pe o lucrare capabilă de a transmite semnificație” [21].

Analiza holistică presupune într-adevăr o cercetare cuprinzătoare a operei muzicale, care reflectă unitatea dialectică între conținut și formă. Această metodă vizează înțelegerea amplă a tuturor aspectelor operei muzicale, a tuturor elementelor limbajului muzical în interacțiunea lor și pe această bază, pătrunderea în profunzime în natura imaginilor artistice pentru evidențierea expresivității muzicale în cele mai subtile nuanțe ale sale. Orice observație despre utilizarea anumitor procedee este direct legată de conținutul artistic, iar orice afirmație despre expresivitatea muzicii se bazează pe analiza mijloacelor și procedeele tehnice respective. Prin urmare, una dintre sarcinile fundamentale ale analizei holistice este descifrarea și caracterizarea expresivității muzicale, dar pe baza studierii mijloacelor prin care aceasta este realizată.

Analiza holistică este o analiză multidimensională care se bazează pe conexiunile formal-conceptuale ale imaginii artistice și intonației muzicale, urmărind dezvoltarea conceptului inherent textului artistic și, în ultimă instanță, noutatea operei muzicale. Analiza holistică se fundamentează pe triada: intonație-imagi-concept. Această triadă acoperă fenomene de diferite niveluri - micro, mezzo și macro. Sarcina analizei holistice în viziunea lui Țukkerman constă în identificarea ideii operei, a legăturilor dintre formă și conținut, precum și a caracteristicilor ideatice ale operei în diferitele lor manifestări și nuanțe. Treptat

cele trei niveluri menționate mai sus (analiza intonativă, analiza structural-formală și analiza conceptual-ideatică) au fost completate cu încă două: analiza stilului compozitorului și cea a contextului stilistic al operei analizate, primul fiind prezentat ca un mega-nivel al analizei, iar al doilea - ca un meta-nivel.

Savantul rus Grigori Konson consideră că analiza holistică este o metodă universală de cunoaștere științifică a textelor artistice (nu doar muzicale), deoarece se bazează pe dimensiuni filosofice, etice, estetice, sociale, culturale, istorice, personale și umane, integrând cunoștințe argumentate despre realitate și, la rândul său, devenind un fenomen sistematizator în ierarhia altor metode analitice [33].

O analiză veritabilă cere studierea diferitelor elemente în interacțiunea lor. De aceea este foarte important de a trasa legături între opera muzicală studiată cu alte opere de același gen, de a observa cum anumite legături și trăsături caracteristice ale unui gen sau stil se manifestă în forma și în limbajul operei analizate.

Prin aplicarea acestei metode în cercetarea unui text artistic, este posibil să se obțină o înțelegere mai profundă a conceptului de autor încorporat în acel text. Analiza holistică presupune o abordare comprehensivă și cuprinzătoare a textului artistic, luând în considerare toate elementele sale privite într-un context amplu. În loc să se concentreze doar pe părți individuale ale textului, analiza holistică vizează înțelegerea ansamblului și a relațiilor dintre diferitele sale componente. Această analiză poate duce la o dezvăluire extinsă și profundă a informațiilor legate de conceptul de autor încorporat în textul artistic. În esență, se urmărește obținerea unei înțelegeri cât mai complete și relevante a intențiilor și influențelor autorului în text. Textul artistic fiind **structurat pe mai multe nivele** de semnificație, pentru a obține o imagine mai detaliată și mai nuanțată analiza lui trebuie să exploreze toate aceste nivele. După cum se știe, textele artistice sunt niște fenomene complexe, care se caracterizează printr-o relație dialectică între obiectul studiat (textul în sine) și subiectul studiului (autorul pe de o parte și cercetătorul pe de altă parte). Abordarea holistică recunoaște această complexitate și caută să exploreze interacțiunile și semnificațiile profunde care rezultă din această relație complexă. Analiza holistică nu exclude niciuna dintre modalitățile de înțelegere a textului artistic, inclusiv posibilități și perspective care pot aduce contribuții semnificative la înțelegerea constantelor textuale.

Analiza holistică poate (și ar trebui) să servească drept bază pentru sinteze și concluzii ulterioare despre stilul compozitorului, despre locul operei respective în creația compozitorului în evoluția genului dat despre tratările interpretative etc., aceste concluzii nu trebuie însă confundate cu acele date istorice și teoretice despre gen, stil, despre limbajul muzical, despre procedeele tehnice și expresive, adică cu acele date premergătoare care prezintă niște cunoștințe generale fără care demersul analitic ar fi sau imposibil, sau diletant.

Analiza holistică are multe calități pozitive, printre care trebuie remarcată plenitudinea studierii operei muzicale. Cu toate acestea, nu este lipsită de anumite lacune

și neajunsuri. Unul dintre cele mai esențiale este volumul său în cazul unei abordări cât mai cuprinzătoare. Un alt mare neajuns cu care ne confruntăm în cazul multor analize holistice (și nu numai) este descriptivismul. Acesta reduce analiza la o simplă enumerare sau constatare a faptelor. Atunci când descoperim un fapt nou, trebuie să ne întrebăm despre ce vorbește acest fapt, care este sensul său, în ce scop artistic servește, care este locul său în relație cu alte fapte și fenomene, cât de caracteristic este pentru compozitor, gen, stil, etc. Toate faptele dispersate trebuie reunite într-un întreg unitar.

În practica muzicologică au apărut variante de reducere a volumului exagerat al analizelor integrate, printre care se numără și așa-numita macroanaliză, care se concentrează doar asupra momentelor cele mai esențiale și principale ale operei muzicale, asupra aspectelor evidente (vizibile sau auzite). Cu toate acestea, caracterul integral sau mai bine zis, calitatea de integritate a analizei, poate să se manifeste în diferite aspecte cum ar fi unitatea între conținut și formă, unitatea tuturor componentelor, elementelor, aspectelor și funcțiilor, unitatea abordării logice și istorice, științifice și artistice, etc. Există diverse modalități de realizare a integrității. Una dintre acestea este cea sintetică, care reconstituie integritatea operei muzicale într-un alt material, și anume în textul analizei muzicologice, care conform opiniei unor muzicologi prezintă un echivalent al operei analizate, la fel ca și partitura scrisă în forma sa.

O altă metodă de analiză care explorează opera muzicală în integralitatea ei, examinând valorile și semnificațiile asociate cu întregul corpus al unei creații muzicale este analiza axiologică⁵.

Analiza axiologică a muzicii implică cercetarea, evaluarea și interpretarea valorilor și semnificațiilor etice, estetice și culturale exprimate sau transmise de o operă muzicală. Ea se concentrează pe identificarea și înțelegerea valorilor artistice, sociale, culturale și morale exprimate sau sugerate de muzică. Prin intermediul acestei analize, cercetătorii explorează modul în care muzica transmite mesaje și emoții, influențează percepțiile și convingerile publicului și contribuie la formarea și exprimarea identității individuale și colective.

În cadrul analizei axiologice se investighează sensul și mesajul moral, estetic și cultural al operei muzicale. Se explorează întrebări legate de etică, estetică și impactul social al muzicii, concentrându-se pe valorile exprimate în textul sau mesajul muzical, precum și în interpretarea și performanța muzicală.

Această analiză nu se oprește doar la aspectele individuale ale compoziției, cum ar fi structura muzicală sau tehnicile compoziționale, ci își propune să înțeleagă sensurile mai profunde și implicațiile valorice ale operei. Prin abordarea aspectelor precum emoțiile și mesajele transmise de muzică, relația cu contextul cultural și social al perioadei în care a fost creată, și modul în care aceasta influențează sau reflectă convingerile și valorile

⁵ Axiologia se referă la studiul valorilor și principiilor care stau la baza judecăților noastre de valoare

publicului său, analiza axiologică oferă o perspectivă comprehensivă asupra semnificațiilor și importanței sale în cadrul culturii și societății.

Analiza axiologică implică adesea întrebări referitoare la valorile universale, precum frumusețea, adevărul, iubirea, justiția și libertatea, și modul prin care acestea sunt reflectate în opera muzicală, dar poate aborda și valorile culturale specifice, cum ar fi tradițiile și normele sociale. Scopul analizei axiologice a operei muzicale este de a înțelege sensurile și semnificațiile profunde ale acesteia și de a evalua impactul său valoric într-un context etic, estetic și cultural mai larg, contribuind la înțelegerea mai amplă a mesajului și influenței sale în societate.

Analiza axiologică împărtășește multe aspecte comune cu analiza holistică, totuși prezintă diferențe semnificative. Principala diferență constă în orientarea către diferite straturi sau nivele ale conținutului operei muzicale. Aceste straturi spre care se îndreaptă fiecare metodă de analiză, pot fi definite ca fiind conținutul-fabulă, adică despre ce este o anumită muzică, și conținutul estetic, care se referă la calitatea sau frumusețea muzicii și motivul pentru care este considerată astfel. Astfel, scopul analizei holistice constă în descoperirea conținutului-fabulă și a tuturor mijloacelor utilizate pentru exprimarea acestui conținut într-o unitate comprehensivă a tuturor aspectelor și laturilor posibile. Pe de altă parte, sarcina analizei axiologice constă în evaluarea muzicii. Ea trebuie să ofere un răspuns la întrebarea dacă o anumită operă muzicală este sau nu bună, frumoasă sau valoroasă, și în ce măsură.

Conform afirmațiilor renumitului savant rus Iurii Holopov, în analiza holistică accentul se pune pe capacitatea muzicii de a exprima un anumit sentiment, o emoție sau o imagine. În schimb, analiza axiologică se focalizează asupra evaluării muzicii care transmite aceste sentimente, emoții sau imagini, determinând dacă muzica este sau nu valoroasă sau bună.

„Analiza axiologică, care presupune pătrunderea în atmosfera spirituală a operei, trăirea esenței sale spirituale și estetice, nu poate fi doar o contemplare calmă și obiectivă; ea reprezintă o interacțiune activă între obiect și subiect” [40, p. 88].

Această abordare analitică se bazează adesea pe interpretări subiective și contextuale, luând în considerare factori precum perioada de timp, culturile implicate, preferințele personale și interpretările individuale ale audienței. De asemenea, ea presupune că muzicologul adoptă o anumită poziție estetică bine definită, deoarece această poziție determină criteriile de evaluare a valorii. În esență, analiza axiologică a muzicii își propune să ofere o înțelegere mai profundă a valorilor și semnificațiilor asociate cu operele muzicale și a impactului lor asupra societății și culturii.

Oricare ar fi metoda utilizată noi neapărat trebuie să ținem cont de evoluția istorică a artei muzicale. Orice fenomen muzical este condiționat istoric și limitat în timp. Fiecare operă muzicală este realizată cu ajutorul acelor mijloace de care dispunea compozitorul cu

ajutorul acelui limbaj care îi era la îndemână. Toate teoriile și metodele care sunt bazate pe imaginea unui limbaj general a unui sistem muzical general și nu concret sunt antiistorice, deoarece de regulă, asemenea generalizări nu sunt altceva decât absolutizarea unui anumit limbaj, sistem sau stil legitățile căruia sunt date drept norma generală și lege supremă. Foarte mult timp toate teoriile și metodele muzicologice se bazau pe altfel de sistem general care era absolutizarea sistemului tonal funcțional clasico-romantic. Însă astăzi muzicologia se confruntă cu imposibilitatea explicării multor fenomene de pe pozițiile tonal-funcționale. Pentru situația muzicală contemporană este caracteristic pluralismul sistemelor și ceea ce este valabil pentru un sistem sau stil, nu „lucrează” în altul. De aceea metodele de investigație trebuie să nu fie niște metode unice prestabilite, ci ele trebuie să se orienteze pe fenomenul real analizat. Să nu încercăm să înghesui opera muzicală în niște limite cunoscute, sau să reducem toate acordurile la modificări ale structurii terțelor, sau toate formele doar la cele studiate în cursul respectiv. Să nu uităm că metoda reflectă natura obiectului (și nu invers).

3.3. Alte metode de studiere a muzicii

În esență, există numeroase modalități de abordare a fenomenelor sonore, diverse metode de analiză care vizează înțelegerea profunzimii operelor muzicale analizate. Unele dintre acestea sunt mai eficiente decât altele. Chiar și legea atracției, o lege universală, ar putea oferi o perspectivă asupra unor probleme muzicale. Oare nu această lege este proiectată în tonalitate unde toate treptele, toate acordurile sunt atrase spre centru?

Așadar, nu trebuie să uităm că eficacitatea unei metode analitice depinde de capacitatea sa de a se adapta la specificul muzicii și la obiectul analizat. Este vital să ne amintim că înțelegerea muzicii se realizează doar prin contact direct cu aceasta. Prin urmare, este esențial să începem analiza cu muzica însăși și să ne verificăm concluziile în contextul său sonor. Este important să facem muzicologie de dragul muzicii și nu de dragul muzicologiei.

Multe fenomene din știință, artă și gândire a secolului nostru au dezvăluit și au condus la imperativul abordării fenomenelor muzicale printr-o prismă cu mai multe laturi. Se poate afirma că astăzi există tot atâtea estetici normative câte curenți și școli au existat și există deci putem spune că avem tot atâtea metode de abordare. Dintre aceste metode se impune mai cu seamă cea **fenomenologică**. Expresie a unui deziderat mai vechi privind înlăturarea nepotrivirii sau necoincidenței dintre ceea ce i se relevă cercetătorului prin studiul partiturii și ceea ce îi dezvăluie audiția metoda fenomenologică încearcă un echilibru, o ierarhizare a celor două faze:

1. analiza pe text;
2. analiza fenomenului audibil.

În operele clasice, partitura reflectă destul de fidel realitatea sonoră. În prezent, în unele curente muzicale, observăm un dezechilibru considerabil între grafie și sunet. Aici, metoda fenomenologică, prin analiza raportului direct dintre fenomenul muzical și percepția acestuia, poate fi extrem de benefică și productivă. Obiectul studiului fenomenologic nu este doar opera muzicală, ci actul muzical în sine, cu participarea obligatorie a celor care interpretează muzica, deoarece doar în timpul interpretării muzica capătă sensul.

Analiza fenomenologică a muzicii este o metodă de cercetare care își propune să exploreze experiența directă a fenomenului muzical în sine, concentrându-se pe modul în care oamenii percep și înțeleg muzica în momentul interpretării sau audierii sale. În esență, această abordare se axează pe studiul experienței subiective a muzicii, punând accentul pe percepția și interpretarea individuală a sunetului și a formei muzicale.

Iată câteva aspecte-cheie ale analizei fenomenologice a muzicii:

Examinarea percepției directe: Analiza fenomenologică încearcă să exploreze modul în care oamenii percep și experimentează muzica în timp real, fără a recurge la interpretări preconcepute sau contexte exterioare. Aceasta implică observarea atentă a modului în care ascultătorii resimt și interpretează sunetul, ritmul, melodia și alte elemente muzicale în timpul audierii.

Concentrarea pe subiectivitate: O trăsătură distinctivă a analizei fenomenologice este accentul pus pe subiectivitatea și individualitatea experienței umane. Cercetătorii încearcă să înțeleagă cum se formează și se schimbă percepțiile individuale ale muzicii în funcție de contextul cultural, emoțional și personal al fiecărui ascultător.

Explorarea relației dintre ascultător și muzică: Această metodă de analiză se preocupă de relația dintre ascultător și muzică, investigând modul în care sunetul muzical influențează starea emoțională, gândirea și percepția ascultătorului. De asemenea, se examinează modul în care ascultătorii își atribuie sens și semnificație muzicii în funcție de experiențele lor individuale.

Considerarea contextului și interpretării: Deși analiza fenomenologică se concentrează pe experiența directă a muzicii, ea nu ignoră contextul cultural, social și istoric în care are loc această experiență. Cercetătorii pot explora modul în care factori precum mediu cultural, educație muzicală și preferințe personale influențează modul în care oamenii percep și înțeleg muzica.

Utilizarea diverselor tehnici de cercetare: Analiza fenomenologică poate folosi diverse tehnici de cercetare, inclusiv interviuri, observații, analiză textuală și experimente auditive pentru a explora și a înțelege mai bine experiența umană a muzicii.

O altă metodă care poate constitui un mijloc auxiliar prețios al muzicologiei care se află astăzi în situația de a descifra o mulțime de manifestări care mai de care ale limbajului muzical este cea **statistică**. Ea are posibilitatea să stabilească în ce măsură un fenomen cu

frecvență mai mare devine lege. Metoda statistică în muzicologie implică utilizarea instrumentelor și tehnicilor statistice pentru a analiza datele muzicale într-un mod obiectiv și sistematic. Aceasta presupune colectarea, organizarea și interpretarea datelor muzicale într-un mod care să permită cercetătorilor să identifice modele, tendințe și relații între diferitele elemente muzicale.

Există mai multe domenii ale muzicologiei în care metoda statistică poate fi aplicată cu succes. Iată câteva exemple:

Cercetătorii pot utiliza analiza statistică pentru a identifica trăsături stilistice distinctive ale unui anumit compozitor sau perioade muzicale. De exemplu, pot fi analizate frecvența și distribuția unor motive muzicale sau utilizarea unor armonii sau structuri ritmice caracteristice, fiind stabilite anumite modele și tendințe în utilizarea acestora.

Metoda statistică poate fi folosită pentru a examina structura și organizarea unei compoziții muzicale. Cercetătorii pot analiza distribuția sunetelor, acordurilor sau elementelor de orchestrare într-o partitură pentru a înțelege mai bine tehnicile compoziționale ale unui compozitor sau aspectele formale ale unei piese muzicale.

Prin analiza datelor muzicale de-a lungul timpului, cercetătorii pot identifica tendințe și schimbări în limbajul muzical. Acest lucru poate include studierea evoluției armoniei, ritmului, texturii sau alte caracteristici ale muzicii în diferite perioade istorice sau culturale.

Metoda statistică poate fi aplicată și în studiul modului în care oamenii percep și interpretează muzica. Prin intermediul sondajelor, experimentelor sau analizei datelor de audiență, cercetătorii pot examina preferințele muzicale, reacțiile emoționale la diferite genuri muzicale sau influențele culturale și sociale asupra percepției muzicii.

O metodă ce permite o studiere și o cunoaștere multilaterală a fenomenelor artistice este metoda **analizei stilistice**. Noțiunea de stil este una din noțiunile cheie ale gândirii muzicale. Stilul ne oferă informații atât despre opera analizată și despre personalitatea ei, cât și despre anumite aspecte tipologice cum ar fi direcția, curentul, școala și chiar despre contextul cultural-istoric.

Una dintre caracteristicile esențiale ale stilului este unitatea, care se reflectă în interacțiunea și intercondiționarea mijloacelor artistice utilizate într-o lucrare muzicală și indică coeziunea și consistența între diferitele aspecte ale unei opere muzicale. Elementele precum melodia, armonia, ritmul, polifonia, orchestrația, dinamica, articulația și forma sunt toate componente ale stilului muzical și reflectă modul în care acesta se realizează în textul muzical. Stilul muzical este o noțiune ierarhică. Se poate vorbi despre stilul unei opere, stilul unui compozitor, stilul unei școli sau direcții. Și dacă epocile anterioare pot fi caracterizate sau clasificate după stilul dominant (de exemplu, epoca stilului sever, a clasicismului, a romantismului), sec. XX-XXI prezintă un caleidoscop stilistic atât la nivel general cât și la nivelul creației unui singur compozitor (de ex. I. Stravinski).

Metoda analizei stilistice oferă cercetătorilor și muzicologilor un instrument valoros pentru a investiga și înțelege complexitatea fenomenelor artistice în muzică. Stilul muzical, ca noțiune centrală în acest domeniu, nu se referă doar la aspectele tehnice sau formale ale unei compoziții, ci și la expresivitatea sa, la subtilitățile emoționale și la semnificațiile culturale pe care le poate conține.

Atunci când analizăm stilul unei opere muzicale, ne concentrăm pe identificarea trăsăturilor distinctive care definesc modul său de exprimare. Aceste trăsături pot include utilizarea anumitor structuri melodice sau armonice, ritmuri specifice, texturi polifonice sau orchestralizare particulară. Prin explorarea acestor elemente, putem înțelege mai bine intenția compozitorului, contextul în care a fost creată lucrarea și relația sa cu tradițiile muzicale existente sau cu alte forme de expresie artistică.

De-a lungul istoriei muzicii, stilurile au evoluat și s-au schimbat în funcție de contextul cultural, social și tehnologic al epocii respective. De la stilurile unitare și rigide ale unor perioade la efervescența stilistică din secolele XX și XXI, analiza stilistică ne permite să urmărim aceste schimbări și să înțelegem influențele reciproce dintre compozitori, mișcările artistice și publicul lor.

Pentru studierea anumitor fenomene poate fi utilizată **metodele sociologice** sau cele **psihologice**. De fiecare dată obiectul cercetărilor, genul și scopul investigațiilor ne dictează și contribuie în mod direct la alegerea metodelor de investigație.

4. DIRECȚIILE GENERALE DE STUDIERE A MUZICII: ÎN LOC DE ÎNCHEIERE

În ansamblu, diversitatea de metode reflectă trei aspecte sau trei abordări ale cercetării științifice a oricărui obiect, inclusiv muzica. Acestea sunt **ontologia**, **gnoseologia** și **axiologia**, fiind aspecte fundamentale în investigarea științifică a muzicii și contribuind esențial la înțelegerea sa în profunzime.

1. Ontologia (de la *ontos* – existență) reprezintă studiul obiectelor în existența lor reală sau, altfel spus, în modul în care aceste obiecte există în realitate sau cum ar putea să fie. Prin urmare, perspectiva ontologică își propune să explice fenomenele muzicale din perspectiva lor în lumea reală. În cursul analizei, se discută în mod extensiv despre formele de existență ale operei muzicale, care reprezintă obiectul principal al studiilor muzicologice, și vom sublinia doar aspectele esențiale. Opera muzicală există inițial ca un concept studiat, apoi acest concept se materializează și se concretizează în textul operei, existând în forma sa de partitură. Pentru a trece de la existența potențială la existența reală, opera trebuie interpretată și receptată. Astfel, existența operei în actul concret al interpretării, care are loc în momentul prezent și este percepută de public, se numește existența actuală a operei. După ce opera a fost interpretată și percepută, rămâne o imagine a ei în memoria noastră. Din varietatea interpretărilor, se formează o imagine a operei în memoria colectivă a societății, care se numește existență virtuală.

Astfel, ontologia muzicologică ridică următoarele aspecte:

1. Studiul schițelor și al conceptelor compozitorului.
2. Compararea acestora cu textul finisat al operei.
3. Analiza variantelor interpretative pentru a determina ceea ce este esențial și neschimbat în opera dată și ce poate fi adăugat sau eliminat de către interpret.
4. Investigarea imaginii operei în memoria auditoriului – un obiectiv dorit, dar dificil de realizat. În general, problemele legate de percepția muzicală au intrat în atenția cercetătorilor doar în ultimul timp și sunt încă insuficient studiate.

Însă ce se întâmplă atunci când obiectul activității muzicologice nu este o operă muzicală concretă, ci o anumită problemă teoretică? În acest caz, deoarece orice aspect legat de muzică inevitabil ne conduce la o operă muzicală concretă, vom ști deja cum să procedăm din perspectiva ontologiei.

2. O altă direcție în care poate fi cercetat fenomenul muzical, având și o dimensiune filosofică generală, este **gnoseologia** (derivată din *gnosis* - cunoaștere), care se referă la teoria capacității omului de a cunoaște realitatea și de a atinge adevărata cunoaștere. Gnoseologia examinează modul în care obiectele sunt reflectate de către om și legile acestei reflecții. În contextul muzicologiei, gnoseologia pune în discuție relațiile dintre opera muzicală (obiectul cunoașterii) și lumea înconjurătoare, investigând ce aspecte ale realității sunt reflectate în opera muzicală, care este conținutul său și cum se oglindesc elementele lumii într-o operă de artă.

În pofida naturii sale virtuale, imaginea artistică modelează într-un anumit fel imaginea reală a lumii. Ba chiar mai mult, muzica posedă capacitatea de cunoaștere a unor legități structurale care nu pot fi adecvat reproduse decât în procesul gândirii muzicale. Aici merge vorba despre reflectarea idealului prin intermediul realului, a infinitului prin ceva finit. Gândirea muzicală este cea mai adecvată modalitate de cunoaștere a fundamentelor iraționale și alogice ale culturii, ea deschide în fața ascultătorului posibilitatea de a se apropia de esența ascunsă a fenomenelor, o face audibilă, adică reală.

În muzică pot fi reflectate emoțiile prin modelarea lor cu ajutorul mijloacelor de expresie de care dispune muzica. În muzică pot fi reflectate uneori cu mijloace foarte plastice unele imagini din viața înconjurătoare – ciripitul, tunetul etc. și în sfârșit muzica reflectă particularitățile procesului de gândire. Așadar, în muzică sunt redată partea emoțională a vieții, cea plastică, pitorească și cea logică. Obiectul reflecției, conținutul sunt emoțiile, imaginile și logica. Mijloacele de reflectare – modelarea emoțiilor, redarea unor imagini plastice cu mijloacele proprii muzicii și mai ales cele ce țin de partea sonoră a vieții, ce reflectă direct sau indirect în logica operei muzicale. Noi, abordând opera muzicală de pe poziții gnoseologice deci trebuie să încercăm să descoperim ce fel de conținut are, deci ce anume din tot ce ne înconjoară este reflectat în opera de artă, cum este reflectat și la ce rezultat final a ajuns compozitorul, interpretul sau noi, interpretând teoretic opera.

Componentele reale și imaginare, cele ce reflectă realitatea și cele plăsmuite de artist mereu se află într-o relație complexă de corespundere și necorespondere, de identitate și contradicție. Artă, muzica nu reproduc lumea reală care ne înconjoară, însă ele se construiesc conform legilor realității. Anume pe aceasta se bazează forța expresivă a muzicii.

3. Axiologia. Problema valorilor în muzică este complexă, deoarece valoarea este o noțiune ierarhică. Atunci când discutăm despre muzică, putem identifica trei categorii de valori: valoarea aplicată, valoarea intermediară între cea aplicată și cea autonomă artistică,

și valoarea autonomă artistică în sine. La etapele timpurii ale existenței muzicii, aceasta era văzută ca o formă de activitate aplicată, folosită în principal pentru a atinge scopuri extramuzicale sau chiar extraartistice. Valoarea muzicii era evaluată în funcție de cât de bine îndeplinea aceste scopuri. De exemplu, în cazul cântecelor folosite pentru a coordona mișcările în timpul cositului, sau a cântecelor și jocurilor utilizate pentru momente de relaxare sau distracție, calitatea muzicii era determinată de cât de bine se potrivea situației. Astfel, muzica era evaluată pe baza măsurii în care se potrivea cu scopul și situația pentru care era destinată, iar această potrivire se obținea prin utilizarea unor structuri și standarde specifice.

Muzica aplicată este întotdeauna ușor accesibilă și înțeleasă de toți membrii unei comunități. Semnele sale sunt familiare tuturor, iar oricare membru al comunității ar putea fi autorul acestei muzici. Cu toate acestea, valoarea muzicii aplicate poate fi și purtătoare a valorii artistice. Însăși calitatea adaptării muzicii la anumite situații presupune o corespondență ideală a mijloacelor artistice și a structurilor muzicale pentru a atinge scopul propus. Fiind utilă, muzica aplicată este considerată valoroasă în funcție de cât de bine își îndeplinește scopul.

În Evul Mediu și în perioada Renașterii, dar mai ales în epocile care au urmat, s-a creat treptat o ruptură între activitatea muzicală și contextul cotidian. Locurile de interpretare a muzicii erau destul de strict reglementate. Acestea erau bisericile, petrecerile nobililor, sălile ceremoniale, taverna și strada. Și anume ele (locurile) determinau mijloacele muzicale utilizate în diferite genuri muzicale. Însă, în procesul de percepție a muzicii, precum și în trăsăturile muzicale în sine, s-a conturat tendința diferențierii dintre muzica aplicată și cea autonomă. Structurile muzicale ale unei compoziții profesionale depind de contextul cotidian deja indirect, fiind reglementate printr-un sistem de norme profesionale urmate de fiecare compozitor care își dorea să aibă succes. Aceste norme includeau automat calitățile de utilitate și corespundere muzicală pentru anumite situații, dar nu se limitau doar la acestea. Ascultătorul aprecia nu numai aceste norme care asigurau muzicii calități de corespundere, ci și tratarea creativă a regulilor, manifestările fanteziei și individualității autorului.

Treptat tipic devine diversul. Structura muzicală obișnuită se divide între standardele bazice și elaborarea lor într-un desen distinct. Astfel, ajungem la o valoare intermediară a muzicii, situată între cea aplicată pur și cea autonomă artistică. La acest nivel, semnele muzicii capătă o calitate asemănătoare textelor artistice autonome, având o dependență de context. Mijloacele de expresie dobândesc un sens premeditat și unul dependent de context. Astfel, devin posibile lexicoanele și dicționarele explicative care ne ajută să înțelegem sensul anumitor figuri melodice, figurilor retorice, genurilor muzicale etc.

În epoca romantismului, muzica dobândește o autonomie deplină, iar valoarea sa devine autonomă și nu mai este subordonată unui scop utilitar. Structurile muzicii autonome trebuie să fie atipice, deoarece autonomia operei trebuie să fie justificată de autodeterminarea interioară a acesteia, în limitele unei unități complexe. Semnificativă în

acest context este evoluția noțiunii de „opus”. În secolul al XVII-lea, acest termen desemna o lucrare reprezentativă pentru un anumit gen, elaborată conform unor standarde specifice. Într-un „opus” puteau fi incluse lucrări ale diferiților autori, așa cum s-a întâmplat, de exemplu, în ediția din 1760 de la Paris, care cuprindea șase simfonii de diferiți autori. În timpul lui Beethoven, autorii încep să atribuie numere opus-urilor propriilor lor lucrări, dar rămâne valabilă ideea că un „opus” poate include mai multe lucrări de același gen. Mai târziu, termenul „opus” devine sinonim cu „operă”, reprezentând o lucrare unică și originală. Astfel, cu cât este mai atipic, cu atât este mai valoros. Această tendință este din ce în ce mai evidentă în multe curente stilistice contemporane.

Valorile artistice specifice se manifestă plenar și convingător doar în operele care îmbină individualitatea structurală cu tipurile tradiționale de compoziție, conținutul nonverbal al limbajului muzical, bazat pe un sens premeditat cu valoarea lui contextuală.

Capodoperele muzicale sunt opere care transcend timpul și contextul lor istoric imediat, oferind o experiență artistică care rezonază în diferite epoci și generații. Ele nu sunt limitate la perioada în care au fost create sau la stilul lor specific, ci își păstrează relevanța și impactul chiar și în afara acestor limite. Deoarece capodoperele muzicale reprezintă adesea vârfurile creativității umane și exprimă în profunzime aspecte fundamentale ale condiției umane și a vieții în general, ele sunt susceptibile să fie apreciate și înțelese de-a lungul timpului și în diferite contexte culturale.

Capodopere cuprind întreaga istorie - cea care le-a anticipat, cea contemporană și cea următoare, deoarece sunt rezultatul unei sinteze complexe a influențelor istorice, culturale și artistice. Ele reflectă nu doar momentul în care au fost create, ci și influențele din trecut, dar și impactul lor asupra dezvoltării ulterioare a muzicii și culturii în general. Astfel, capodoperele muzicale devin o formă de dialog între diferitele epoci și stiluri muzicale, servind drept punți între trecut, prezent și viitor.

Sistemul de criterii pentru evaluarea valorii muzicale artistice este prezentat printr-un set de categorii care definesc întreaga logică a procesului muzical istoric. Capodoperele generalizează conținutul general uman al istoriei, incluzând logica evoluției istoriei muzicale.

În concluzie, ontologia, gnoseologia și axiologia reprezintă trei direcții esențiale în cercetarea muzicii, oferind abordări diferite și complementare asupra fenomenului muzical. Prin ontologie, ne străduim să înțelegem natura și existența operei muzicale în sine, explorând modalitățile în care muzica este percepută și interpretată în lumea reală. Gnoseologia ne provoacă să analizăm procesul de cunoaștere și percepție a muzicii, aducându-ne în atenție modul în care oamenii interacționează și înțeleg fenomenul muzical. În cele din urmă, axiologia ne ajută să evaluăm și să apreciem valorile artistice prezente în muzică, să înțelegem rolul și semnificația lor în cadrul societății și culturii. Aceste direcții ne îndrumă către o înțelegere mai profundă și cuprinzătoare a muzicii, ilustrând complexitatea și diversitatea sa ca formă de exprimare artistică și culturală.

În această lucrare, am încercat să oferim o privire cuprinzătoare asupra metodologiei cercetării muzicologice, explorând diferitele aspecte ale investigației științifice în domeniul muzicii. Am examinat modurile în care cercetarea muzicologică aruncă lumină asupra naturii și semnificației muzicii, contribuind astfel la înțelegerea acesteia în profunzime. Scopul nostru a fost să conturăm un cadru conceptual și metodologic solid pentru cercetarea muzicologică, recunoscând în același timp diversitatea și complexitatea acestei discipline. În contextul dezvoltării continue a cercetării muzicologice, lucrarea noastră reprezintă o modestă contribuție la explorarea și înțelegerea mai profundă a artei muzicale în toată complexitatea și frumusețea sa.

BIBLIOGRAFIE

1. Blume Fr. La science de la musique aujourd'hui.
<http://www.crlm.paris4.sorbonne.fr/methodologie/Blume.pdf>.
2. Buș Gh. *Explorarea operei de artă – premise teoretice ale unei hermeneutici sintetice* În: *Lucrări de muzicologie*, vol. 8-9. Cluj-Napoca, 1979.
3. Cucu O. Conceptele analizei schenkeriene. În: *Muzica*, 2004, nr. 1.
4. Dicționar de termeni muzicali.
5. Firca G. Analiza muzicală din perspectivă sistematică. În: *Studii și cercetări de istoria artei*. Anul 1983, tom. 30.
6. Firca Gh. Direcții în cercetarea muzicologică. În: *Studii de muzicologie*, vol. VII, București, 1971.
7. Firca G. Muzicologia contemporană și problemele limbajului muzical. În: *Studii de muzicologie*. Vol. 3. București, 1968.
8. Gagim I. Muzica și lumea nouă a științelor. În: *Akadosmos*, nr. 2(21), iunie 2011, p. 109-114.
9. Garaz O. Muzicologia ca sistem evolutiv al categoriilor gândirii muzicale (propunere de abordare metodologică-hermeneutică) În: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*, 2015, nr. 1(24), pp. 155-178. ISSN 2345-1408.
10. Garaz O. Șase exerciții de muzicologie postadleriană. În: *Muzica Nr. 3 / 2021*, p. 11-45.
11. Garaz O. Știința muzicologiei: definiție, identitate, tipologii și evoluții
https://edituramediamusica.ro/LM_MP_ARTICLES/LM%20XXXII-1_03.pdf.
12. Georgescu C., Georgescu M. Fenomenul muzical din perspectivele teoriei sistemelor. În: *Muzica*, 1984 nr. 2.
13. Glodeanu L. Criterii științifice în analiza operei de artă. În: *Muzica*, 1971, nr. 1.
14. Ghircoiașu R. Muzicologia și metoda istorică. În: *Lucrări de muzicologie*. Vol. 10-11. Cluj-Napoca, 1979.
15. Granețkaia L. *Hermeneutica muzicală. Curs universitar*. Bălți: USARB, 2019
http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/5961/1/Granetcaia_Hermeneutica_muzicala.pdf.
16. Melnic V. Analiza muzicală: metodă, practică, concept. În: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică – Nr. 1 (38)*, 2021, p. 7-17.
17. Meyer L.B. *Emotion and Meaning in Music*. The University of Chicago Press, 1956.
<https://tamikothiel.com/ntu/ref/EmotionMeaningMusic.pdf>
18. Sullivan B. *Musicology: Principal Methodologies For Musicological Research*
<https://science.jrank.org/pages/10338/Musicology-Principal-Methodologies-Musicological-Research.html>

19. Ruwet, N., & Everist, M. (1987). Methods of Analysis in Musicology. *Music Analysis*, 6(1/2), 3–36. <https://www.jstor.org/stable/854214>
20. Watanabe R. Introduction to Music Research Pearson College Div - 1967 https://archive.org/details/introductiontomu0000ounse_l6xo/page/n5/mode/2up
21. Zavlunov D. Defining and Defending Music Analysis in the Soviet 1930s. În: *Music & Politics* 14, Number 2 (Summer 2020) <https://quod.lib.umich.edu/m/mp/9460447.0014.202/--defining-and-defending-music-analysis-in-the-soviet-1930s?rgn=main;view=fulltext#top>
22. Акопян Л.О. Теория музыки в поисках научности: методология и философия «структурного слышания» в музыковедении последних десятилетий. В: Муз. Академия. 1997. № 1,2. /Akopyan L. O. Teoriya muzyki v poiskakh nauchnosti: metodologiya i filosofiya "strukturnogo slyshaniya" v muzykovedenii poslednikh desyatiletii (Teoria muzicii în căutarea științificului: metodologia și filosofia "ascultării structurale" în muzicologia din ultimele decenii). În: *Muzykal'naia Akademiya*. 1997. Nr. 1, 2.
23. Бахтин М. К методологии гуманитарных наук. / Bakhtin M. K metodologii gumanitarnykh nauk (Despre metodologia științelor umaniste). http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Article/Baht_MetGum.php
24. Бобровский В. Анализ музыкальный. В: Музыкальная энциклопедия под редакцией Ю. В. Келдыша. 1973–1982. V.1, p. 140-145 / Bobrovskiy V. Analiz muzykal'nyy (Analiza muzicală). În: *Muzykal'naya entsiklopediya pod redaktsiey Yu. V. Keldysha* (Enciclopedia muzicală sub red. lui Yu.V.Keldysh). Moskva, 1973–1982. Vol. 1, p.140-145.
25. Бонфельд М. Музыкальная герменевтика и проблема понимания музыки / Bonfeld, M. *Muzykal'naya germeneytika i problema ponimaniya muzyki* (Hermeneutica muzicală și problema înțelegerii muzicii). <http://harmony.musigi-dunya.az/RUS/archivereader.asp?txtid=180&s=1&iss=17>
26. Бонфельд М. Проблемы анализа. В: Музыкальная академия, 1996, №2/ Bonfeld M. Problemy analiza (Probleme de analiză). În: *Muzykal'naya Akademiya*. 1996, №2.
27. Бычков Ю. Методология музыкознания. Программа по направлению 522501 “Музыкальное искусство”. Специализация “Музыковедение”. Москва, Моск.Гос.Институт музыки, 1999 / Bychkov Yu. Metodologiya muzykoznaniiya. Programma po napravleniyu 522501 "Muzykal'noe iskusstvo". Spetsializatsiya "Muzykovedenie" (Metodologia muzicologiei. Programa analitică pentru direcția 522501 "Arta muzicală". Specializarea "Muzicologie"). Moskva, Mosk. Gos. Institut muzyki. 1999. <http://yuri317.narod.ru/www/metodol.html>
28. Бычков Ю. Проблема смысла в музыке / Bychkov Yu. Problema smysla v muzyke (Problema sensului în muzică) <http://yuri317.narod.ru/smysl.html>
29. Векслер Ю. Новые методы в музыковедении : учебное пособие. Нижний Новгород: Нижегородская государственная консерватория (ННГК), 2012 / Veksler Yu. Novye metody v muzykovedenii: uchebnoe posobie (Noi metode în muzicologie: manual). Nizhniy Novgorod: Nizhegorodskaya gosudarstvennaya konservatoriya, 2012 http://library.lgaki.info:404/2021/%D0%92%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BB%D0%B5%D1%80_%D0%9D%D0%BE%D0%B2_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D1%8B.pdf
30. Гаспаров Б. Структурный метод анализа музыки. В: Советская музыка, 1972. №2/ Gasparov B. Strukturnyy metod analiza muzyki (Metoda structurală de analiză a muzicii). În: *Sovetskaya muzyka*. 1972. №2.

31. Гуляницкая Н. Методы науки о музыке. Москва, Музыка 2009/ Gulyanitskaya N. Metody nauki o muzyke (Metodele științei despre muzică). Moskva: Muzyka, 2009.
32. Зинькевич Е. Методологические проблемы истории музыки. В: Зинькевич Е. Mundus Musicae Тексты и контексты. Киев, 2007 / Zinkevich E. Metodologicheskiye problemy istorii muzyki (Probleme metodologice ale istoriei muzicii). În: Zinkevich E. Mundus Musicae Teksty i konteksty (Texte și contexte). Kiev. 2007.
33. Консон Г. Целостный анализ как универсальный метод научного познания музыкальных произведений / Konson G. Tselostnyy analiz kak universal'nyy metod nauchnogo poznaniya muzykal'nykh proizvedeniy (Analiza integrală (holistică) ca metodă universală de cunoaștere științifică a operelor muzicale) <http://harmony.musigi-dunya.az/RUS/reader.asp?txtid=468&s=1>.
34. Кулапина О. Методология музыкознания в образовательном пространстве. В: Современные проблемы науки и образования. 2012. № 3 / Kulapina O. Metodologiya muzykoznaninya v obrazovatel'nom prostranstve (Metodologia muzicologiei în spațiul educațional). În: Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya (Problemele actuale ale științei și educației). 2012. № 3. <https://science-education.ru/ru/article/view?id=6264>.
35. Кулапина О. Основные направления методологического учения в музыкознании: к созданию метанаучной концепции. В: Музыка. Искусство, наука, практика / Казанская гос. консерватория им. Н. Г. Жиганова. Казань, 2018. № 2 (22) С. 70–77 / Kulapina O. Osnovnyye napravleniya metodologicheskogo ucheniya v muzykoznanii: k sozdaniyu metanaučnoy koncepcii (Principalele direcții ale învățării metodologice în muzicologie: spre crearea unei concepte metaștiințifice). În: Muzyka. Iskustvo, nauka, praktika (Muzica. Artă, știință, practică). Kazanskaya gos. konservatoriya im. N. G. Zhiganova. Kazan'. 2018. № 2 (22). <https://kazancons.ru/images/magazine/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf>.
36. Медушевский В. О методе музыковедения. В: Методологические проблемы музыкознания. Москва, 1987, стр. 206-230 / Medushevskiy V. O metode muzykovedeniya (Despre metoda muzicologiei). În: Metodologicheskiye problemy muzykoznaninya (Probleme metodologice ale muzicologiei). Moskva, 1987, p. 206-230.
37. Орлов Г. Традиционные и новые подходы в изучении музыки. В: Методологические проблемы современного искусствознания. Вып.1. Ленинград, 1973 / Orlov G. Traditsionnyye i novyye podkhody v izuchenii muzyki (Abordări tradiționale și noi în studiul muzicii). În: Metodologicheskiye problemy sovremennogo iskusstvoznaniya (Probleme metodologice ale studiului contemporan al artelor). Vyp.1. Leningrad, 1973.
38. Тараканов М.Е. О методологии анализа музыкального произведения (к проблеме соотношения типологического и индивидуального. В: Методологические проблемы музыкознания. Москва, 1987, стр. 31-71 / O metodologii analiza muzykal'nogo proizvedeniya (k probleme sootnosheniya tipologicheskogo i individual'nogo) (Despre metodologia analizei operei muzicale (cu privire la problema raportului dintre tipologic și individual)). În: Metodologicheskiye problemy muzykoznaninya. Moskva (Probleme metodologice ale muzicologiei). Moskva, 1987, p. 31-71.
39. Тимофеева К. Метод как категория музыкознания. В: Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. / Харківський нац. ун-т мистецтв ім. І. П.

Котляревського; ред.-упоряд. Л. В. Шаповалова. Харків: С.А.М., 2012. Вип. 34. С. 194–202/ Timofeyeva K. Metod kak kategoriya muzykoznaniiya (Metoda ca categorii a muzicologiei). V: Problemi vzayemodiyi mystetstva, pedagogiki ta teorii i praktyki osvity: zb. nauk. st. (Problemele interacțiunii dintre artă, pedagogie și teoria și practica educației: colecție de articole științifice). Kharkivs'kyi nats. un-t mystetstv im. I. P. Kotlyarevskoho; red.-uporyad. L. V. Shapovalova. Kharkiv: S.A.M., 2012. Vyp. 34. p. 194–202. <https://intermusic.kh.ua/vypusk34/vyp34-Tymofeyeva.pdf>.

40. Холопов Ю. Теоретическое музыкознание как гуманитарная наука: проблема анализа музыки. Советская музыка, 1988, N 9, стр.73-79; Советская музыка, 1988, N 10, стр. 87-93 / Kholopov Yu. Teoreticheskoye muzykoznanie kak gumanitarnaya nauka: problema analiza muzyki (Muzicologia teoretică ca știință umanistă: problema analizei muzicii). Sovetskaya muzyka. 1988, N 9, p.73-79; 1988, N 10, p. 87-93.
41. Цуккерман В. Целостный анализ и его методика. В: Интонация и музыкальный образ. Москва, 1965 / Tsukkerman V. Tselostnyy analiz i yego metodika (Analiza integrală (holistică) și metoda sa). În: Intonatsiya i muzykal'nyy obraz (Intonația și imaginea muzicală). Moskva, 1965.
42. Шип С. Методологія музикознавства. постановка проблеми та основні поняття. В: Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2020. Вип. 129, стр. 9-25 / Ship S. Metodolohiya muzykoznavstva. postanovka problemy ta osnovni ponyattya (Metodologia muzicologiei. Formularea problemei și noțiuni fundamentale). În: Naukovyy visnyk Natsionalnoyi muzychnoyi akademiyi Ukrayiny imeni P. I. Chaykovskoho (Buletinul științific al Academiei Naționale de Muzică din Ucraina P.I. Ceaikovski). 2020. Vyp. 129, p. 9-25 <http://naukvisnyknmau.com.ua/article/view/219655>.
43. Южанин Н. Методологические проблемы обоснования критериев художественной оценки в музыке. В: Музыкальная критика. Сборник научных трудов. Ленинград: ЛОЛГК, 1984 / Yuzhanin N. Metodologicheskiye problemy obosnovaniya kriteriyev khudozhestvennoy otsenki v muzyke (Probleme metodologice ale fundamentării criteriilor evaluării artistice în muzică). În: Muzikal'naya kritika. Sbornik nauchnykh trudov. Leningrad: LOLGK.

ISBN E-BOOK 978-606-32-1467-7